

НАУКОВА СПІЛЬНОТА

www.spilnota.net.ua

СОРОКОВІ ЕКОНОМІКО- ПРАВОВІ ДИСКУСІЇ

ISSN 2522-963X

**Матеріали міжнародної науково-
практичної інтернет-конференції**

24 вересня 2019 р.

**Львів
2019**

Сорокові економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Львів, 2019.- 126 с.

УДК 330+340 (063)

ББК 65+67я431

ISSN 2522-963X

В збірнику опубліковані доповіді з економічних та юридичних питань, які оприлюднені на сайті www.spilnota.net.ua.

Збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "PIHЦ/RSCI".

Адреса оргкомітету:
79016, м. Львів, а/с 1621
E-mail: spilnota.net.ua@ukr.net

Оргкомітет Наукової спільноти не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

ЕКОНОМІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Економіка, організація і управління підприємствами, галузями, комплексами

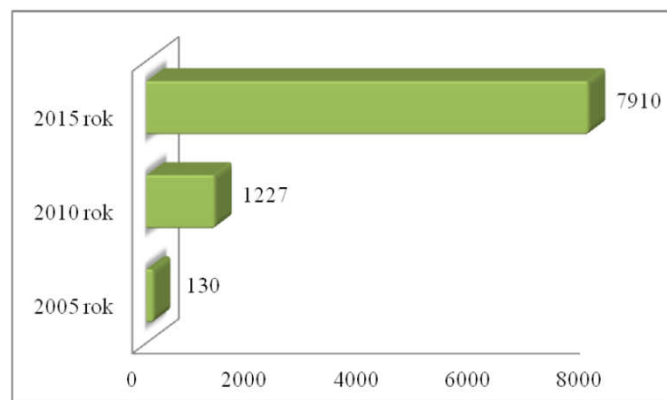
Alicja Choma

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

BIG DATA - ETHICAL ASPECTS

Many institutions are wondering how to manage the data they have. In order to understand the ethical challenges facing today's organizations, it is important to understand the essence of the big data phenomenon. The definition of the phenomenon called big data is mainly based on the amount of data that cannot be analyzed in the previously known way, through tools for business analysis of structured data. In this sense, the volume of data processed is only one of the risk factors and ethical issues that are associated with other big data features. This information is not only characterized by size, but also by diversity, dynamics and reliability [Vasset, 2012, pp. 1-5; Dumbill, E., 2012]. The purpose of this article is to present the ethical issues of data management and big data analysis that today's organizations are facing.

Chart 1 Forecast of increase in data volume expressed in exabytes

Source: own study based on: Gantz, Reinsel, 2011 p. 3.

The fourth big data feature distinguished by experts, which is data reliability, should also be considered. The information available to organizations is very sensitive and enables the identification of a given person. They apply to hobbies, work, as well as health and all other aspects of life [Vasset, 2012, pp. 1-5].

The size, diversity, dynamics and reliability of data that companies have is growing significantly. We live in a time when the data generated is measured

in exabytes and terabytes. Forecasts predict that by 2025 the Internet will exceed the capacity of all human brains in the world. In addition, the diversity of data and their sources is expanding as soon as new technologies create them. The life of modern man is closely linked to the continuous production of data [Davis, Petterson, 2012, pp. 1-11]. Performance indicators from car monitors, tests carried out using medical devices, computers, telephones, and thus the growing number of all smart devices, cause their continuous increase. About 90% of the world data stored at the end of 2012 was created in 2011-2012 [Conway, 2011].

The big data revolution has caused great changes in the ability to process complex events in real time, capture Internet traffic, develop products, and analyze large volumes of data. Over the past few years, organizations have increasingly started using big data technologies. The first effects of these actions are already noticeable and one should consider the ethics of using these solutions. The potential consequences and harmfulness can quickly outweigh the benefits of big data solutions. Therefore, although innovators are excited about the potential opportunities they can achieve by designing and developing a wide range of products and services based on big data technologies, the size, diversity, dynamics and reliability of available information raises further ethical questions.

These aspects relate to the acquisition of data and the use of a large amount of information about human characteristics, behaviors, preferences, relationships with other people and location. Fundamentally, these considerations are ethical issues. They relate to values and the way the product will be introduced. Products and services are profitable by analyzing large collections. This is often very sensitive data. Organizations should develop a framework to help them balance their ethical behavior with the benefits of big data analysis [Davis, Petterson, 2012, pp. 1-11].

References:

1. Conway, R., 2011, Where angels will tread, The Economist, <http://www.economist.com/node/21537967> [dostęp: 10.09.2019].
2. Davis, K., Petterson, D., 2012, Ethics of Big Data: balancing risk and Innovation, Sebastopol
3. Gantz, J., Reinsel, D., 2011, Extracting Value from Chaos, IDC, <http://www.emc.com/collateral/analyst-reports/idc-extracting-value-from-chaos-ar.pdf> [dostęp: 10.09.2019].
4. Hagggar, P., 2011, Data growth and standards: An exploration of relevant open standards, IBM, <http://www.ibm.com/developerworks/xml/library/x-datagrowth/x-datagrowth-pdf.pdf> [dostęp: 11.09.2019].
5. Vasset, D., 2012, Worldwide Big Data Technology and Services 2012-2015 Forecast, IDC, <http://download.microsoft.com/download/7/B/8/>

Emilia Sielicka
PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland

BUSINESS ETHICS

Business ethics is a field of science dealing with economic analysis and reflection on the ethical dimension of business. Business ethics standards are a kind of response to human greed and speculation. As an inseparable part of business, it should form the basis of education not only in higher education but also at all levels of youth education. Business ethics is a reference of ethical reflection to the area of market phenomena and involves analyzing business situations that are assessed in the context of good and evil. Good and bad actions should be understood from the perspective of moral concepts, not financial or business strategy [Ng, 2012]. The aim of the article is to present the theoretical and cognitive aspects of business ethics.

Business ethics is a discipline whose interest is the moral aspects that have their source in running a business. This is a very broad concept. The content attributed to business ethics varies depending on the place and environment, and thus the entire context of the situation and phenomenon. However, all views come down to one important conclusion. Namely, the goal of economics and business should be to serve man and this perspective can never be reversed. In theoretical understanding, ethics has a significant impact on human activities and is its ideological strengthening. Being human is the basic foundation for creating justifications for human behavior. Business ethics focuses on a selected aspect of ethics, namely the economic activity of society [Chryssides, Kaler, 1999, pp. 18-20].

Business ethics is both an element of normative ethics, which is the norm of conduct and approves of the actions as well as the element of descriptive ethics focusing on the foundations and moral behavior of business people. The basic, main practical goal of business ethics is to look for solutions related to proper conduct during business operations. Enterprises create various types of ethical codes, which are a tool for applying ethics theory in practice. Various social and environmental programs are also being created, the most widespread activity in recent years has been the concepts of Corporate Social Responsibility [Chryssides, Kaler, 1999, pp. 18-20]. Corporate social responsibility is defined as "the management's obligation to choose such

decisions and actions that contribute to caring for one's own interest (increasing the company's profit) as well as for protection and multiplying social well-being "[Rybiak, 2001, p. 28]. This definition focuses on two aspects of social responsibility. Protection means the activities of an enterprise that do not pose a threat to society, and thus refraining from actions that could potentially harm social well-being. The key element is not only making a profit, but such an action that allows obtaining positive economic value while respecting the moral principles of the social sphere that are respected in a given society. Enterprises should focus their attention on actions aimed at eliminating negative phenomena in society. Multiplication means the creative role of enterprises in the process of creating social well-being.

Summing up the considerations, the company impacts a significant group of stakeholders with its actions. This environment includes both stakeholders directly and indirectly related to the business being run. These include shareholders, customers, suppliers and employees of the company, as well as the government, the local community living in the vicinity of the company's headquarters, branches and factories, as well as the natural environment. All actions taken during business decisions have an impact on stakeholders. Business ethics requires directing activities in such a way as not to adversely affect the environment, but to generate as much positive impact as possible [Freeman, E., Moutchnik, A., 2013].

References:

1. Chryssides, G., D., Kaler, J., H., 1999, Wprowadzenie do etyki biznesu, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
2. Freeman, E., Moutchnik, A., 2013 Stakeholder management and CSR: questions and answers, UmweltWirtschaftsForum, Springer Verlag,
3. <http://link.springer.com/article/10.1007/s00550-013-0266-3> [dostęp: 02.02.2019].
4. Klimsza, L., 2014, Business Ethics: Introduction to the Ethics of Values, bookboon.com <http://bookboon.com/en/business-ethics-ebook> [dostęp: 10.02.2019].
5. Ng, T., 2012, Business Ethics and Sustainability. Amazon Digital Services, Inc.
6. Rybiak, M., 2001, Społeczna odpowiedzialność biznesu - idea i rzeczywistość, Gospodarka Narodowa 3/2001, Wyd. Szkoła Główna Handlowa, Warszawa

*Алфавваз Осама Фавваз Соуд
аспірант, Сумський державний
університет*

*Науковий керівник: Байстрюченко
Наталія Олегівна, кандидат
економічних наук, доцент, Сумський
державний університет*

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПОСЛУГ У СФЕРІ НЕМАТЕРІАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Сучасне виробництво все більше зазнає, так званого «впливу розуму», тобто воно все більшою мірою забезпечується працею інженерів, конструкторів та ін. Подібні тенденції, які особливо помітні у наукомістких галузях, характеризують економічний розвиток на сучасному етапі, висуваючи таким чином на передній план сферу нематеріального виробництва, яка поступово набуває статусу найважливішої області зайнятості та ключового напряму інвестиційного інтересу.

Дослідженням структури сфери нематеріального виробництва та особливостей діяльності її підприємств займалися такі вчені, як Василенко В.О., Клапчук В.М., Леоненко П.М., Мендела І.Я., Міщенко А.П., Незвещук-Когут Т.С., Ніколенко Ю.В., Пащук О.В. та багато інших [1-13]. Але постійні трансформаційні процеси у вітчизняній економіці обумовлюють швидку зміну завдань та проблем у даній сфері, актуалізують питання ефективного управління підприємствами нематеріальної сфери, їх адаптації у динамічному ринковому середовищі, впровадження методів стратегічного управління якістю послуг у діяльність підприємств сфери нематеріального виробництва.

Основною метою управління якістю послуг науковці називають удосконалення форм і методів процесу управління, спрямованого на поліпшення якості й забезпечення на підставі цього стійких конкурентних позицій підприємства. Стратегія має бути спрямована на покращення економічних показників діяльності підприємства, підвищення рівня якості послуг з обов'язковою орієнтацією на задоволення потреб цільових категорій споживачів або сегментів ринку.

Отже, можна відзначити стратегічний характер процесу управління якістю послуг, що надає можливість використання прогресивних методів стратегічного управління. У результаті теоретичного аналізу автором зроблено висновок, що стратегічне управління, є безперервним процесом управління підприємством з урахуванням змін факторів зовнішнього

середовища, орієнтацією на запити споживачів з метою досягнення довгострокових цілей підприємства та набуття ним конкурентних переваг шляхом реалізації обраної стратегії дій (рис. 1).

Рис. 1. Визначення поняття «стратегічне управління якістю послуг у сфері нематеріального виробництва»

Підприємства, основною спеціалізацією яких є надання комплексу послуг споживачам, відчують додаткову складність у процесі стратегічного управління. Це пояснюється як специфічними властивостями послуг, що надаються подібними підприємствами, так і особливостями самих підприємств [1, 12]. Перш за все, це складність вибору та виміру цілей. На відміну від виробничих підприємств, які у своїй діяльності орієнтуються на отримання прибутку та мають чіткі і вимірні цілі, підприємства сфери послуг таких цілей не мають, до того ж, практично неможливо об'єктивно оцінити його продуктивність та успіх. Крім того, більшість явищ та процесів, що відбуваються у сервісній індустрії, мають ймовірнісний характер, через що досить складно точно спрогнозувати їхній розвиток [6].

Наступною, але не менш важливою, особливістю стратегічного управління на сервісному підприємстві є специфіка послуги та її

невіддільність від джерела створення. Оскільки невід'ємною ознакою послуги є присутність клієнта, у процесі її реалізації посилюється особистісний аспект, що виключає можливість його автоматизації. Додаткова складність полягає у неможливості з високим ступенем вірогідності прогнозування споживчої поведінки, яка залежить не лише від об'єктивних обставин, а й від суб'єктивних факторів [6].

Невідчутність послуги, що є ще однією її специфічною особливістю, обумовлює специфіку попиту у даній галузі. Основна складність полягає у необхідності переконати споживача у вигідності саме цієї послуги, адже її якість може коливатися у широких межах і залежати від безлічі факторів (постачальник, час та місце пропозиції). Крім того, різноманітність категорій споживачів обумовлює і різноманітність їх вимог до якості послуг [1].

З огляду на вищезазначене, забезпечення якості послуги найчастіше пов'язують з процесом постійного задоволення потреб та очікувань споживачів, тобто основним правилом стратегічного управління якістю послуг підприємства можна вважати постійну орієнтацію його діяльності на задоволення усіх споживацьких потреб. Таким чином, результатом стратегічного управління якістю послуг має бути підвищення задоволеності споживача та, відповідно, цінності підприємства для нього.

Аналіз публікацій [4, 5, 11] дозволяє дійти висновку, що перспективним напрямом управління підприємством сфери нематеріального виробництва має стати формування стратегій управління діяльністю шляхом підвищення ефективності використання персоналу, який безпосередньо приймає участь у наданні послуг, та показників його якості. Найуспішніші вітчизняні та міжнародні підприємства, усвідомлюючи цей факт, вже зараз намагаються забезпечити конкурентні переваги на ринку шляхом залучення професійно підготовлених співробітників, наукового вирішення питань управління персоналом та підвищення на підставі цього якості пропонованих послуг. Тобто найважливішими завданнями кадрової роботи підприємств сфери нематеріального виробництва сьогодні стають пошук і залучення висококваліфікованих працівників, створення сприятливих умов для найповнішого розкриття їхнього інтелектуального потенціалу, використання інноваційних технологій обслуговування споживачів з метою забезпечення його високої якості та конкурентоспроможності [1, 6, 7, 10, 13].

Література:

1. Василенко В.О. Стратегічне управління: навч. посібник / В.О. Василенко, Т.І. Ткаченко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 396 с.

2. Клапчук В.М. Управління якістю продукції і послуг у готельно-ресторанному господарстві: Навчально-методичний посібник / В.М. Клапчук, Л.Й. Білоус. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. – 190 с.
3. Леоненко П.М. Історія економічних учень: підручник / П.М. Леоненко, П.І. Юхименко. – К.: Знання, 2008. – 639 с.
4. Мендела І.Я. Принципи стратегічного управління в готельному бізнесі / І.Я. Мендела // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених «Можливості та перспективи забезпечення стійкого економічного розвитку України: проблеми та шляхи вирішення». – К.:КНЕУ, 2012. – С. 83–84.
5. Мендела І.Я. Рівень якості готельних послуг в Україні / І.Я. Мендела // Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток економічної інфраструктури України: теоретико-методичний та науково-практичний аспекти». – К.: КНЕУ, 2012. – С. 29–30.
6. Міщенко А.П. Стратегічне управління: навч. посібник / А.П. Міщенко. – Дніпропетровськ: Вид-во ДУЕП, 2013. – 261 с.
7. Незвещук-Когут Т. С. Стратегії управління якістю послуг та продуктів у галузі туризму на засадах впровадження моделей якості, підготовки персоналу та корпоративної культури підприємств / Т. С. Незвещук-Когут, Б. С. Чорний // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2016. – № 2 (34). – С. 20–23.
8. Ніколенко Ю.В. Основи економічної теорії. Підручник / Ю.В. Ніколенко, Демківський А.В., Вергун Л.І. – Київ: ЦНЛ, 2003. – 540 с.
9. Пащук О.В. Маркетинг послуг: стратегічний підхід: Навч. посіб. / Пащук О.В. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 558 с.
10. Роглев Х.Й. Основи готельного менеджменту: підруч. / Х.Й. Роглев. – К.: Кондор, 2009. – 408 с.
11. Снігир А.В. Особливості стратегічного менеджменту туристичного підприємства / А.В. Снігир // Вісник Хмельницького національного університету, 2015. – №4. – С.66 – 69.
12. Теорія і практика маркетингу в Україні: Монографія / А.Ф. Павленко, А.В. Вовчак, В.Я. Кардаш, В.П. Пилипчик та ін.; За наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АПН України А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2015. – 584 с.
13. Шаповал М.І. Менеджмент якості: підруч. / М.І.Шаповал. – К.: В-во «Знання», 2013. – 475с.

*Ахновська Інна Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри підприємництва,
корпоративної та просторової
економіки Донецького національного
університету імені Василя Стуса*

ЗМІСТ ОСВІТИ У ПАРАДИГМІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Нову роль і місце людського капіталу у суспільстві розкриває сьогодні економіка знань. В умовах нестабільного економічного середовища саме знання залишаються тим ресурсом, який забезпечує інноваційний розвиток держави. Під економікою знань будемо розуміти етап розвитку інституціональної економіки, де одним з основних факторів виробництва є інтелект [1].

Зміст освіти детально описували у своїх працях такі науковці, як В. Ледньов, Н. Мойсеюк, Є. Рапацевич, Ю. Фокін, І. Малюкова та інші. У багатьох наукових працях «зміст освіти» визначається в контексті його результату, як процес передачі знань, умінь, навичок, що свідчить про «об'єкт-суб'єктну» взаємодію учасників навчального процесу. В інших визначеннях надається пріоритет саморозвитку і самореалізації людини в процесі освітньої діяльності. У такому випадку той, хто навчається є активним суб'єктом освітнього процесу і реалізує «суб'єкт-суб'єктну» взаємодію. У будь-якому випадку, слід відрізнити поняття «зміст освіти», тому дослідження є актуальним.

В.С. Ледньов виділяє декілька рівнів змісту освіти: перший рівень – зміст освіти в цілому; другий рівень – зміст освіти відповідно основним ступеням навчання (базова школа, профтехосвіта, середня спеціальна освіта, вища освіта); до нього ж відноситься і зміст наскрізних галузей освіти (загальної, технічної, спеціальної); третій рівень – зміст циклів навчальних курсів (предметів); четвертий рівень – зміст теоретичного і практичного навчання, а також навчання по кожному з навчальних курсів (предметів) [2].

Відомі теорії змісту освіти аналізує Н.О. Брюханова [3], зокрема, це: матеріальна (енциклопедична орієнтація); формальна (розвиток усіх здібностей людини); утилітарна (індивідуальна й суспільна діяльність), педоцентрична (інтереси учнів); проектна (інтеграція); проблемно-комплексна теорія (кейси); екземпляризм (фокусне навчання);

функціонального матеріалізму (світоглядний підхід); структуралізму (приклад).

Таким чином, поняття «освіта» та «зміст освіти» мають різне значення. «Зміст освіти» є дещо вужчим поняттям, має історичний характер і визначається цілями та завданнями освіти на певному етапі розвитку суспільства. Аналіз наукової літератури з цієї проблеми дозволяє визначити, що змістом освіти є:

- 1) зміст процесу прогресивних змін і якостей особистості;
- 2) частина культури, соціального досвіду суспільства, яка використовується в навчальному процесі для вирішення завдань навчання, виховання і розвитку особистості;
- 3) педагогічно адаптована система знань, умінь і навичок, досвіду творчої діяльності й емоційно-ціннісного відношення до світу;
- 4) один із факторів економічного й соціального прогресу, орієнтований на забезпечення самовизначення кожної особистості, створення умов для її самореалізації, розвитку суспільства, зміцнення й удосконалення правової держави;
- 5) спеціально відібрана й визнана суспільством (державою) система елементів об'єктивного досвіду людства, засвоєння якого необхідно для успішної діяльності індивіда у вибраній їм сфері суспільно-корисної практики;
- 6) структурно упорядкована педагогічною технологією відповідно до цілей освіти сукупність змістів навчання з окремих навчальних одиниць в межах даної педагогічної системи.

Література:

1. Ахновська І.О. Теоретичні засади формування освітнього середовища в контексті економіки знань / І.О. Ахновська // Економіка і організація управління. - №3. – 2018. – С. 26-34.
2. Леднев В.С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. - 2-е изд., перераб.- М.: Высш. шк., 1991. - 224с.
3. Брюханова Н.О. Зміст освіти: аспекти вивчення / Н.О. Брюханова // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2007. – № 18-19. – С. 57–68.

*Ачкасов Анатолій Єгорович
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки,
Харківський національний
університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

*Гриценко Р.М.
магістрант кафедри економіки,
Харківський національний
університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

*Мевлютова С.Г.
магістрант кафедри економіки,
Харківський національний
університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

ВИБІР СТРАТЕГІЇ ВИХОДУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

Закордонні ринки стають усе більш привабливими для українських промислових підприємств. Якщо компанія вирішує вийти на зовнішні ринки, то важливу роль грає цілеспрямоване планування і практична продуманість обраного напрямку. Безсумнівні вигоди від виходу підприємства на зовнішні ринки ставлять необхідною проблему розробки стратегії міжнародного маркетингу й організації виходу компанії на зовнішній ринок з урахуванням нових потреб.

Експорт найбільш простий спосіб виходу на закордонний ринок. Експорт вимагає найменших витрат ресурсів, тому що всі маркетингові функції в основному лягають на плечі посередників. Практика непрямого експорту найбільш поширена серед компаній, що починають свою експортну діяльність, тому що вона вимагає менших фінансових коштів і зв'язана з меншим ризиком. Такий експорт відкриває для промислового підприємства широкі можливості відходу з ринку, якщо прибутки не виправдають очікувань, або ситуація на ринку стає несприятливою. У даному випадку підприємство веде справи з брокером, що знаходиться на внутрішньому ринку.

Незважаючи на переваги експорту з використанням спеціалізованих брокерів, деякі підприємства воліють експортувати свої товари прямо посередникам, що знаходяться на зовнішньому ринку.

Вигідною відмінністю цього виду експорту є підвищення контролю підприємства над товарами, вивезеними на зовнішній ринок.

Франчайзинг, як і експорт – це досить простий і ефективний спосіб виходу на зовнішні ринки. У цьому випадку підприємство (франчайзер) надає право використовувати свою виробничу технологію, торговельну марку і патент іншому підприємству (франчайзі), що знаходиться на території іноземної держави.

Крім цього франчайзер забезпечує технічну підтримку, допомогу в організації маркетингової діяльності й у ряді випадків навчання персоналу. Замість франчайзер одержує плату. Причиною виникнення системи франчайзинга є можливість вийти на зовнішні ринки з мінімальним ризиком і мінімальними витратами.

Можна відзначити ряд переваг франчайзинга перед експортом. Франчайзинг представляє більш широкі можливості контролю над збутом товарів і вимагає невеликих капітальних витрат. Також як і експорт франчайзинг менш ризикований і дає більше гнучкості при відході з ринку у випадку відсутності прибутку.

На відміну від двох попередніх стратегій рішення створити спільне підприємство з іноземною компанією прямо втягує підприємство в процес управління діяльністю на зовнішньому ринку. При створенні спільного підприємства обидві компанії мають право контролю і управління. Спільне підприємство може бути створено двома способами.

По-перше, одне підприємство може зробити інвестиції у вже існуюче інше підприємство.

По-друге, два або більш підприємства можуть об'єднатися разом, щоб створити нове спільне підприємство.

Найбільш повною формою залучення в діяльність на закордонному ринку є переміщення капіталу в створення за рубежом власних складальних або виробничих підприємств.

Прямі іноземні інвестиції дають самий високий рівень контролю, що підприємство може мати при виході на зовнішній ринок. Можливі два методи прямих інвестицій.

По-перше, підприємство може створити нову компанію на зовнішньому ринку. Цей метод вимагає найбільших витрат, тому, що підприємство повинне створити нові контакти і канали збуту, вибрати місце для нової компанії, найняти працівників, придбати устаткування.

По-друге, підприємство може придбати вже існуючу іноземну компанію. У даному випадку підприємство тільки повинне внести зміни в організаційну структуру іноземної компанії.

Таким чином, прямі інвестиції мають ряд переваг у порівнянні з іншими способами виходу на зовнішні ринки. Промислове підприємство може цілком визначати маркетингову і збутову політику. Це може бути

особливо необхідно для великих підприємств, що прагнуть проводити єдину політику на усіх своїх ринках. Це допоможе більш ефективної цінової конкуренції, підприємство одержує прямий контакт зі своїми клієнтами на іноземному ринку і підвищує конкурентноздатність.

Література:

1. Зяйлик М., Вівчар О. Ефективність використання маркетингових стратегій / М. Зяйлик, О. Вівчар // Галицький економічний вісник. - 2011. - № 2 (31).-с.15-21.
2. Коваль З.О. Поняття і сутність ефективності маркетингових стратегій вартісно орієнтованих підприємств / З. О. Коваль // Вісник національного університету "Львівська політехніка".-2012.-№1.- с.99-103.

***Вовчик Наталія Леонівна**
аспірантка, Львівський торговельно-
економічний університет*

***Науковий керівник: Воронко Роман**
Михайлович, доктор економічних
наук, професор кафедри аудиту,
аналізу та оподаткування
**Львівського торговельно-
економічного університету***

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Молочна промисловість України є великою індустріальною галуззю, однією з найбільш розвинутих у складі харчової промисловості України. Цьому сприяють такі фактори, як те що молоко і молочні продукти є соціально значущими видами продовольства, які повинні щодня бути присутніми в раціоні харчування людини, що зобов'язує державу забезпечити для всього населення як фізичну, так і економічну їх доступність; є можливість виробництва молока практично у всіх регіонах країни, що зумовлює порівняно високу конкуренцію серед його виробників; існує постійний попит на молочну продукцію; підвищуються вимоги споживачів щодо якості та асортименту виробленої продукції. Тому виробництво молока й молочних продуктів залишиться актуальним за будь-яких умов.

Вивчення ринку молока та молочної продукції західного регіону України є достатньо складним завданням, оскільки потрібно враховувати

особливості виробництва молока з одного боку, та виробництво молочних продуктів з іншого.

Формування та розвиток ринку молока та молочних продуктів залежить від рівня споживання цих видів продукції. Так споживання молока та молочних продуктів в Україні на душу населення, згідно з даними Державної служби статистики України з 2013 року знизилося на 23,2 кг та у 2018 році склало 197,7 кг [1]. Це значно менше за річну науково обґрунтовану норму споживання 350-380 кг і складає лише 56,5% від норми.

Така тенденція обумовлена як зниженням платоспроможності населення так і не стабільним характером виробництва молока та молочних продуктів за досліджуваний період.

Як свідчать дані Державної служби статистики України виробництво молока в Україні у 2018 році склало 97,9% порівняно з 2017 роком [5].

Проте у Закарпатській та Хмельницькій областях виробництво молока незначно збільшилось. Хоча лідерами у виробництві молока у Західному регіоні України у 2018 році були Хмельницька, Львівська та Тернопільська області.

Основною причиною зменшення обсягів виробництва молока за останні роки є скорочення поголів'я великої рогатої худоби загалом та корів зокрема. Станом на 01 січня 2019 року в Україні налічується 1926,3 тис. корів, що на 91,5 тис. голів менше, ніж на таку ж дату 2018 року [5].

Структура поголів'я корів Західного регіону України станом на 1 січня 2019 року подана на рис. 1, свідчить, що найбільше поголів'я корів є у Хмельницькій області (130,4 тис. голів), а найменше – у Чернівецькій області (51,4 тис. голів).

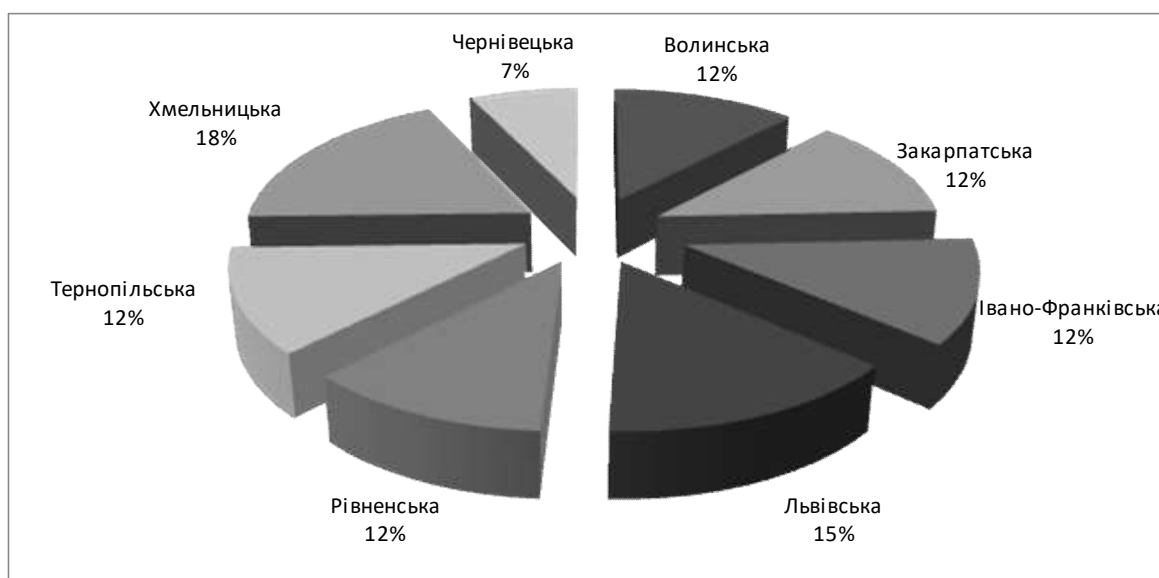

Рис. 1. Структура поголів'я корів Західного регіону України станом на 1 січня 2019 року [5]

З огляду на поточні тенденції до скорочення поголів'я корів, у 2019 році експерти очікують подальше зменшення власного виробництва молока у межах 1% [4].

Тому головним завданням розвитку тваринництва є зупинення скорочення поголів'я в усіх категоріях господарств та інтенсифікація розвитку тваринництва для підвищення ефективності виробництва молока та інших видів продукції.

Що стосується цін на сировину, то уже протягом 2017-2018 років поспіль закупівельні ціни на молоко дуже високі. Середні ціни закупівлі молока переробними підприємствами Західного регіону України у 2018 році представлені у табл. 1.

Таблиця 1

**Середні ціни закупівлі молока переробними підприємствами
Західного регіону України у 2018 році [5]**

	Середня ціна купівлі		У тому числі у			
	грн за т	у % до 2017	сільськогосподарських підприємств		господарств населення	
			грн за т	у % до 2017	грн за т	у % до 2017
Україна	6634,8	103,9	7385,9	104,6	4758,0	96,5
Волинська	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Закарпатська	-	-	-	-	-	-
Івано-Франківська	5366,1	100,7	7953,2	117,4	4293,3	98,6
Львівська	7183,5	109,8	7502,0	108,1	4667,0	104,4
Рівненська	6613,7	108,9	7489,2	108,1	4444,2	93,2
Тернопільська	6826,4	105,5	7596,2	106,1	4326,2	92,0
Хмельницька	5575,3	94,8	7213,2	111,6	4770,0	90,4

¹ Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

На нашу думку, основними причинами зростання закупівельних цін на молоко є зростання його собівартості, скорочення поголів'я корів та досить низка їх продуктивність.

Виходячи із сировинних ресурсів та попиту на молочну продукцію молокопереробні підприємства у 2013-2017 роках загалом по Україні знизили виробництво основних видів молочної продукції.

Проведений аналіз виробництва основних видів молочної продукції у Західному регіоні України у 2013-2017 роках, дозволяє зробити висновок, що за цей період відбулося також зниження обсягів виробництва основних видів молочної продукції. Проте у 2017 році у порівнянні з попереднім збільшилося виробництво молока та вершків незгущених – на 7,5 тис. т, а виробництво сиру тертого, порошкового, голубого та іншого неплавленого – лише на 0,8 тис. т, виробництво

молока і вершків коагульованих, йогурту, кефіру, сметани та інших ферментованих продуктів – 0,5 тис. т (рис. 2) [3].

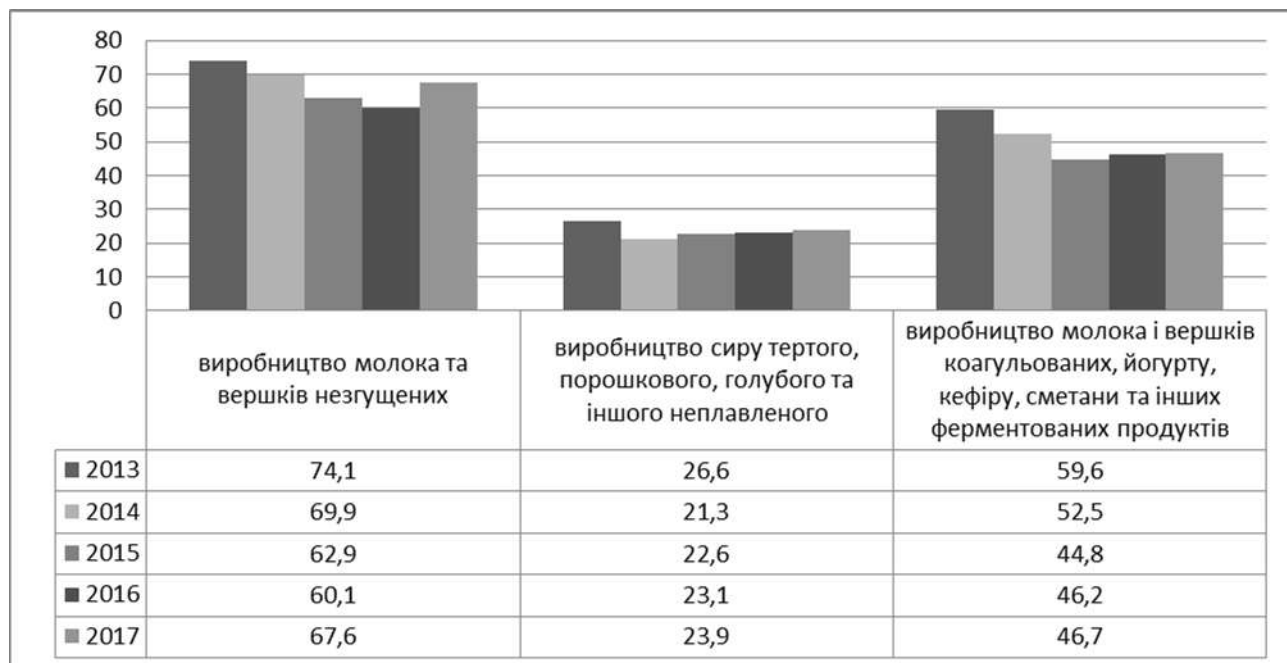

Рис. 2. Виробництво основних видів молочної продукції у Західному регіоні України у 2013-2017 роках (тис. т) [3]

Важливим аспектом розвитку ринку молочної продукції в Україні є конкурентноспроможність молокопереробних підприємств. Нині функціонує близько 350 підприємств із переробки молока, з яких 80 виробляють 90% суцільномолочної продукції [6].

При значній конкуренції на ринку молочної продукції у десятку лідерів, які займають найбільші частки ринку, входить ПрАТ “Тернопільський молокозавод” займаючи 2,6% ринку [2].

Проаналізувавши ситуацію на молочному ринку за 2013-2018 роки в Україні та її Західному регіоні загалом, слід визначити основні тенденції змін у виробництві молочної продукції у Львівській області зокрема (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка обсягів виробництва молочних продуктів у Львівській області у 2013-2018 роках (т)

№ з/п	Види молочної продукції	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1.	Молоко та вершки незгущені, т	32810	23948	13205	8773	16774	21721
2.	Масло вершкове жирністю не більше 85%, т	1981	2198	1084	1548	2914	2551
3.	Сир свіжий неферментований, т	589	527	258	279	201	143

4.	Сир тертий, порошковий, голубий та інший несплавлений, т	331	307	к	к	к	к
5.	Молоко і вершки коагульовані, йогурт, кефір, сметана та інші ферментовані продукти, т	34551	25220	14493	16011	17599	23052
6.	Йогурт рідкий та сквашене молоко ароматизовані (молоко і вершки коагульовані, йогурт, кефір, сметана та інші ферментовані продукти, ароматизовані або з доданням фруктів, горіхів або какао), т	12847	9330	6171	6534	8119	10348

Примітка. Джерело [3]

За даними табл. 2 можна зробити висновок про те, що виробництво молока та вершків незгущених у Львівській області досягло максимального значення за досліджуваний період у 2013 році і складало 32810 т, а найнижчого – у 2016 році (8773 т). Проте у 2017 та 2018 роках відбулося значне збільшення виробництва молока та вершків незгущених до 21721 т, що показує доволі позитивну тенденцію. Аналогічною є ситуація у виробництві молока і вершків коагульованих, йогуртів, кефіру, сметани та інші ферментованих продуктів і йогурту рідкого та сквашеного молока ароматизованих. Так з 2015 року стабільно збільшуються обсяги виробництва цих видів молочної продукції. Лише виробництво сиру свіжого неферментованого з 2013 року постійно зменшується, а саме з 589 т у 2013 році до 143 т у 2018 році, тобто більше ніж у 4 рази.

Таким чином, проаналізувавши стан молокопереробної галузі України, Західного регіону та Львівської області можна виділити такі проблеми:

- зменшення обсягів виробництва молока за рахунок скорочення поголів'я корів зокрема;
- поступове підвищення закупівельних цін на основну сировину – молоко;
- невисокий рівень завантаження потужностей в результаті недостатньої кількості сировини;
- зниження попиту на молочну продукцію в зв'язку із недостатньо високою купівельною спроможністю населення та тенденцією до зменшення його чисельності;
- високий рівень конкуренції з боку потужних підприємств, оснащених сучасним обладнанням і технологіями тощо.

Література:

1. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України. Статистичний збірник. – Київ, 2019. – Режим доступу : http://www.cisstat.com/food_balances/Ukraine_publication.pdf.
2. Головний сайт для агробізнесу Latifundist Media: ТОП-10 производителей молочной и молокосодержащей продукции 2017. URL: <https://latifundist.com/rating/top-10-proizvoditelej-molochnoj-i-molokosoderzhashchej-produktsii-2017>.
3. Економічна статистика / Економічна діяльність / Промисловість Виробництво окремих видів промислової продукції (2011-2018) – Режим доступу : <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/>.
4. Огляд українського молочного ринку / Вісник молочників УКРМОЛПРОМ, № 1 (85), 31.01.2019. – С. 21-22
5. Статистичний щорічник України 2018 рік. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.
6. Степанчук С. О. Стан та перспективи розвитку молочного ринку України / С. О. Степанчук, Ю. Ю. Єфісько // Економіка та держава. – 2017. – № 5. – С. 99-102.

*Карпович Виктор Францевич
кандидат экономических наук,
доцент, докторант
Республиканского научного
унитарного предприятия
«Институт системных
исследований в Агропромышленном
комплексе Национальной академии
наук Беларуси»*

ФОРМИРОВАНИЕ ИМПОРТНЫХ ЦЕН НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННУЮ ПРОДУКЦИЮ ВО ВЗАИМНОЙ ТОРГОВЛЕ СТРАН ЕАЭС В РАМКАХ ТРЕБОВАНИЙ ВТО

Республика Беларусь на рынке стран ЕАЭС позиционирует себя как страна, поставляющая высококачественную сельскохозяйственную продукцию по низким ценам. Однако, несмотря на это, субъекты хозяйствования из Беларуси на рынке ЕАЭС и Российской Федерации, в частности, зачастую сталкиваются с трудностями в ее реализации. В первую очередь это связано с психологией потребителя, который считает, что «качественный товар не может быть дешевым». Во-вторых, низкие цены импортной продукции негативно воспринимаются местными

производителями, которые все более активно лоббируют свои интересы в органах государственного управления своих стран. В-третьих, подобная практика использования низких импортных цен несет угрозу возбуждения процедуры антидемпингового расследования, что может вылиться в различные ограничения по экспорту в долгосрочной перспективе. Кроме того, низкие импортные цены наносят ущерб не только самим экспортерам в виде недополученной экспортной выручки, но и национальной экономике, путем снижения отчислений из выручки в бюджет. Все это требует изменения сложившихся подходов в ценовой политике белорусских производителей и экспортеров при работе на внешних рынках.

Ценовое регулирование рынка сельскохозяйственной продукции и продовольствия на товарном рынке ЕАЭС осуществляется на национальном уровне [2; 3]. Наднациональные нормативные и правовые акты, определяющие и устанавливающие порядок формирования и применения цен во взаимной торговле, отсутствуют. Однако, несмотря на это участники общего рынка ЕАЭС наряду с национальным законодательством каждой из стран, должны соблюдать ряд требований ГАТТ/ВТО, в части механизма формирования и уровня импортных цен.

Основные аспекты формирования импортных цен на сельскохозяйственную продукцию и продовольствие в рамках требований ГАТТ/ВТО нашли отражение в Генеральном соглашении по тарифам и торговле («ГАТТ 1947»), Генеральном соглашении по тарифам и торговле 1994 года («ГАТТ 1994») и Соглашении по сельскому хозяйству [1]. Суть этих требований сводится к использованию рыночных механизмов формирования импортных цен на сложившихся средних (ФОБ для страны экспортера, СИФ - импортера), справочных или триггерных цен. Для расчета используются цены производителей аналогичной продукции на конкретном локальном или национальном рынке. В отсутствие национальных производителей рекомендуется использовать мировые цены.

Таким образом, при формировании импортных цен на продукцию сельскохозяйственного происхождения экспортерам (производителям и торговым организациям) следует использовать рыночные методы расчета цены с ориентацией на конкуренцию:

- метод текущей цены – импортная цена устанавливается на уровне среднеотраслевых цен производителей конкретного товарного рынка без учета стоимости (затрат на производство) продукции и установленной на предприятии-экспортере нормы прибыли;

- метод следования за рыночными ценами – импортная цена определяется в специальной ценовой зоне («ценовом коридоре») каждым

експортером самостійно виходячи з обычай ценоутворення і рівня цін, що склалася на конкретному ринку суттєво не порушуючи їх.

Формування імпортованих цін на сільськогосподарську продукцію виробниками і постачальниками в межах взаємної торгівлі на загальному товарному ринку ЄАЕС на основі методів поточної ціни і слідування за ринковими цінами дозволить збільшити валютну виручку не порушуючи встановлені цінові обмеження в контексті вимог ГАТТ/ВТО.

Список использованных источников:

1. World Trade Organization [Electronic resource]. Mode of access: <https://www.wto.org/index.htm>. – Date of access: 20.08.2019.
2. Евразийская экономическая комиссия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eurasiancommission.org/>. – Дата доступа: 14.08.2019.
3. Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravo.by>. – Дата доступа: 20.09.2019.

*Мерчанський Володимир Вікторович
кандидат економічних наук, доцент,
Харківська державна зооветеринарна
академія*

*Ковальчук Ірина Миколаївна
магістрант, Харківська державна
зооветеринарна академія*

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В АГРОБІЗНЕСІ

Становлення і розвиток економіки країни напряму залежить від ефективності розвитку агробізнесу. Угода про асоціацію з ЄС зробила агробізнес важливою рушійною силою зростання економіки країни, яка здатна створити конкурентоспроможну продукцію. Подальший ефективний розвиток агробізнесу буде залежати від розв'язання питань, пов'язаних з впровадженням нових технологій виробництва, залученням інвестиційних ресурсів, стабілізації політичної системи тощо. Але головним питанням агробізнесу є забезпечення трудовими ресурсами.

Розвиток, формування й ефективне використання трудових ресурсів залежить від таких чинників, як економічні, правові, соціальні, демографічні, екологічні та територіальні. Формування трудових ресурсів

сільських територій значною мірою залежить від кількості сільського населення.

За даними Державної служби статистики України за 2013-2018 роки чисельність сільського населення скоротилось з 14249,7 до 13084,6 тис. осіб, або на 8,18%, а частка сільського населення в загальній чисельності населення України скоротилась з 31,4 до 31,0% [1]. Чисельність зайнятого населення в сільському господарстві за 2013-2017 роки скоротилось з 3577,5 до 2860,7 тис. осіб, або на 20%. Кількість найманих працівників у сільському господарстві, мисливстві та надання пов'язаних із ними послуг скоротилось за 2013-2017 роки з 582,2 до 497,8 тис. осіб, або на 14,5%. Середньомісячна заробітна плата в сільському господарстві за 2013-2017 роки зросла з 2270 до 5761 грн, або на 253,8%, при цьому середня заробітна плата по Україні зросла з 3265 до 7140 грн, або на 218,7% [1].

Економічно активне населення сільської місцевості скоротилось за 2013-2017 роки з 6908,0 до 5602,2 тис. осіб, або на 18,9%, а частка населення старшого віку зростає.

Скорочення чисельності сільського населення, низький рівень оплати праці в сільськогосподарському виробництві, зниження соціальних стандартів життя в сільській місцевості, неефективна державна політика негативно впливає на розвиток підприємництва в агробізнесі. Рівень безробіття на селі вище, ніж в містах, що спонукає економічно-активне сільське населення до міграції у великі міста або до працевлаштування в країнах ЄС. Структури агробізнесу все частіше зустрічаються з проблемами забезпечення не тільки кваліфікованими спеціалістами, а й робітниками. Робота в аграрному секторі залишається менш привабливою для молоді.

Подолання негативних тенденцій у розвитку, формуванні й ефективному використанні трудових ресурсів є основною умовою підвищення ефективності сільськогосподарського товаровиробника, використання інноваційних технологій, підвищення конкурентоздатності агробізнесу. Розвиток та підвищення ефективності агробізнесу забезпечить зростання дохідної частини сільських бюджетів, а отже зростуть і витрати на розвиток соціальної сфери, без чого не можливо запровадити оздоровлення демографічної ситуації на селі, відродження трудового потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Статистичний щорічник України за 2017 рік / За ред. І. Є. Вернера. — Київ: Державна служба статистики України, 2018. — 541 с.

*Федоренко Ірина Анатоліївна
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародного
бізнесу та фінансів, Національний
технічний університет «Харківський
політехнічний інститут», м. Харків*

*Приходько А.А.
магістрант кафедри економіки,
Харківський національний
університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

*Ярошенко М.О.
магістрант кафедри економіки,
Харківський національний
університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Дослідження у сфері оцінки інвестиційної привабливості окремих економічних суб'єктів здійснюються вже тривалий час. У зв'язку із застосуванням різних підходів вони є різноманітними за змістом та критеріями оцінювання. Так, крім методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств, існують також методики оцінки інвестиційної привабливості галузей та регіонів, інвестиційного клімату в країні і методики фінансово-економічної оцінки інвестиційних проектів та оцінки фінансового стану підприємств.

Нині ще не сформовано загального підходу щодо розробки методів та критеріїв оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, а ступінь теоретичної та методологічної розробки цієї проблематики не задовольняє повною мірою потреби самих підприємств та їх потенційних інвесторів.

У процесі оцінки інвестиційної привабливості потрібно виділяти форми та фактори, що її визначають. Розрізняють такі форми інвестиційної привабливості підприємства:

- абсолютна;
- відносна.

Абсолютна привабливість належить до конкретного та чітко специфікованого інвестиційного проекту. У даному випадку інвестиційна привабливість підприємства в абсолютному значенні позитивна в тому випадку, якщо NPV за весь амортизаційний цикл вище 0. Поняття "відносна інвестиційна привабливість" завжди має на увазі порівняння - середньогалузева інвестиційна привабливість. Інвестиційна привабливість може розглядатися не тільки як фінансово-економічний показник, а і як модель кількісних і якісних показників - оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального, правового) і внутрішнього - оцінка його економічного, фінансового, технічного, кадрового потенціалу, що дає можливість змінювати кінцевий результат [1].

Виходячи з цільової спрямованості дослідження, оцінку інвестиційної привабливості підприємства (I) необхідно проводити з позицій системного підходу, заснованого на єдності і взаємодії його аспектів: технічного (T), географічного (G), трудового (D), організаційного (O), екологічного (E), ресурсного (R), фінансово-економічного (S), правового (N), комерційного (K), тобто:

$$I = f(T, G, D, O, E, R, S, N, K), \quad (1.1)$$

де T, G, D, O, E, R, S, N, K - вектори, що складають набори показників.

Стан виробничого потенціалу промислового підприємства також впливає на його інвестиційну привабливість, але практично не враховується інвесторами і кредиторами. На практиці значно частіше прийнято аналізувати фінансовий стан підприємства або оцінювати наявний капітал підприємства та ефективність його управління. Але, як відомо, капітал працює лише після переходу у виробничу форму, тобто трансформуючись у виробничий потенціал.

При оцінці інвестиційної привабливості промислового підприємства варто враховувати наступні фактори, що визначають його зовнішнє і внутрішнє середовище, які залучають інвесторів, є прямими факторами, і вони включають [1]:

- 1) ставлення підприємства до відповідної галузі;
- 2) місцезнаходження підприємства;
- 3) відносини з владою;
- 4) «соціальна відповідальність» підприємства;
- 5) власники підприємства;
- 6) фінансовий стан і менеджмент підприємства;

7) оподаткування;

8) стійка валюта.

Оцінка інвестиційної привабливості є сполучною ланкою між етапом аналізу та етапом прийняття рішень про вкладання коштів. Загальновідомо, що конкурентоздатність продукції промислового підприємства на ринку залежить від репутації відповідної галузі країни на світовому ринку. Підприємство, що входить до галузі, яка є інвестиційно привабливою, має додаткові конкурентні переваги.

Література:

1. Князь С. В., Георгіаді Н. Г., Князь О. В. Фінансовий менеджмент. — Л.: Видавництво Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2014. — 184 с.
2. Ляшенко К.В. Фінансова стійкість акціонерного товариства як умова його економічного розвитку // Фінанси України.- 2014.- № 2.- С.101-105.

*Кушнір Ірина Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку і аудиту, професор
кафедри економіки та
підприємництва Міжнародної
Кадрової Академії*

*Макєєва Катерина Олексіївна
студентка ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ ЯКОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ: НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ

Сучасний кризовий стан економіки України є серйозним викликом, що потребує подальших стратегічних змін. Попередній досвід розвитку економіки України свідчить, на жаль, про незначну ефективність регулюючих впливів. Саме тому, виникла гостра потреба зосередити увагу на перспективних векторах структурних трансформацій із цільовою мотивацією окремих видів економічної діяльності, зокрема фармацевтичної.

Контроль, як ода з ключових функцій менеджменту, може здійснюватись на різних інституційних рівнях та різними способами. Контроль, з позиції його розгляду функцією, в процесному вираженні деякі вчені трактують як контролінг, який вживається в різних наукових напрямках.

У вітчизняній науковій думці контролінг здебільшого досліджується на інституційному рівні підприємства з акцентом його націленість відносно процесів збалансованого розвитку – узгодження економічних процесів з некомерційними інтересами.

Адаптацію ідей контролінгу з рівня підприємства на рівень державного управління вітчизняні вчені розпочали відносно недавно. Ми розділяємо погляди Л. Пісьмаченко, яка вказує на відмінність контролінгу від контролю: контролінг являє собою специфічний інструмент управління, орієнтований у майбутнє, тоді як контроль має ретроспективний характер і спрямований у минуле, на виявлення помилок [1, с.98].

Відносно фармацевтичного ринку України контролінг є дуже потрібним – у контексті вирішення численних проблем його розвитку. Серед них неодноразово піднімалось питання низької якості вітчизняної

фармацевтичної продукції. У цьому контексті доцільно обґрунтувати специфіку використання інструментарію контролінгу відносно фармацевтичного ринку.

Здійснення державного, суспільного або бізнесового (суб'єктами бізнесу на фармацевтичному ринку (наприклад ТОВ «Панацея-Фарм»)) контролінгу має важливу перевагу. Вона полягає у можливості самоконтролінгу, що корелює з іншою ознакою типології – об'єктної орієнтованості. Це означає, що профільні органи державної влади можуть визначати проблемність та перспективність розвитку ринку внаслідок прийнятих й реалізованих ними управлінських рішень. Так само суб'єкти бізнесу спроможні виявити, наскільки вони задовольняють потреби споживача, керуючись умовами соціальної відповідальності бізнесу.

З усієї системи суспільного контролінгу якості фармацевтичної продукції слід виділити його методологічні засоби: методи аналізу, обліку, контролю й ін. Серед них найбільш активного використання вимагають спостереження, аналіз, моніторинг та бенчмаркінг.

Отже, проведення суспільного контролінгу може стати потужним регулятором формування мотиваційного середовища розвитку вітчизняного фармацевтичного ринку. Українські вчені повинні більше уваги приділити розробці методичних основ його здійснення, адаптуючи інструментарій з рівня підприємств.

Перевагою суспільного контролінгу є перспективний характер рекомендацій. Це сприятиме ефективному державному регулюванню фармацевтичного ринку України з орієнтиром на інноваційні засади та забезпечення прогресивної конкурентоспроможності.

Література:

1. Пісьмаченко Л.М. Реформування системи державного управління на засадах концепції контролінгу / Л.М. Пісьмаченко // Академія митної служби України. Вісник Академії митної служби України. Серія «Державне управління». – 2010. – №2(3). – С.91-101.

*Токман Дар'я Анатоліївна
студентка гр. ФБС-17, Державний
вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний
університет»*

НАЙДОРОЖЧИЙ ОФІЦІЙНИЙ БРЕНД УКРАЇНИ

Вже другий рік поспіль торгова марка Моршинська стає найдорожчим офіційним (зареєстрованим) брендом України. У 2018 році його вартість подорожчала на \$26 млн (5,1%) порівняно з 2017 роком і становить \$533 млн. Оцінка консалтингової компанії MPP Consulting ґрунтувалася на фінансові результати компаній — власників марок, а також на таких факторах, що впливають на вартість бренду, як географічне поширення бренда на території України, а також інвестиційна привабливість тієї чи іншої галузі. Основні завдання, які ставило перед собою керівництво торгової марки «Моршинська» у 2018 році - це зберегти лідерство, створити комунікацію, яка б заявила про позиціонування марки на рівні місії, чітко закріпитися на території здоров'я. Відповідно, у лютому 2018 року стартувала національна програма «Моршинська Спорт – ПЕРШЕ ПРАВИЛО ТРЕНУВАНЬ», спрямована на популяризацію спорту в Україні. В рамках ініціативи - відкриті тренування зі спортсменами і активації в соціальних мережах. Кожен бажаючий зможе навчитися правильно тренуватися і освоїти основні принципи успішних і ефективних тренувань. 1го березня, з метою створити марці особливий імідж, ТМ «Моршинська» виходить за рамки своєї категорії та презентує ринку кардинально новий інноваційний продукт – «Моршинська» мінеральна вода-спрей», даруючи українкам не лише внутрішнє, а й зовнішнє природне зволоження для краси та збереження молодості. Топова подія в світі фітнес-індустрії, в цьому році пройшла з небувалим розмахом, якого в Україні ще не бачили. Вперше в історії українського фітнесу, протягом двох днів, в Києві зібралися понад 70 презентерів світового масштабу, щоб провести 100 майстер-класів, поділитися своїм безцінним досвідом, продемонструвати останні тенденції в фітнесі та надихнути на нові ідеї. «Разом за природу» – всеукраїнський проект, ініційований ТМ «Моршинська» у партнерстві зі Всесвітнім фондом природи в Україні (WWF). Його діяльність спрямована на збереження, оновлення та примноження карпатських лісів і природи України для теперішніх та майбутніх поколінь українців. З 30 травня по 3 червня всеукраїнська еко-програма «Разом за природу» провела акцію

«Дерева за книги» на «Книжковому Арсеналі». За її умовами, за кожную книгу, куплену на ярмарку, у Карпатах висадили одне дерево. Протягом п'яти днів книжкової ярмарки відвідувачі фіксували на спеціальному лічильнику, скільки книжок вони купили. На момент закриття фестивалю число на лічильнику досягло 48 996 книг. Саме стільки дерев організатори проекту висадили цього року у Карпатах. В червні ТМ «Моршинська» презентувала нових персонажів в дитячій серії «Пий та грайся!» Розвиваючи співробітництво з американською студією Disney та з британською теле – і кінокомпанією Entertainment One, улюблена вода мільйонів українців презентує пляшки-іграшки об'ємом 0.33 л в образах мультиплікаційних героїв. Кожен малюк зможе не тільки грати з оригінальними пляшками-іграшками, а й зібрати свою колекцію і, звичайно, пити природну мінеральну воду. Також у рамках співпраці, МакДональдз та IDS Borjomi Ukraine представляють пляшку «Спортік» з новим унікальним дизайном, який розроблений спеціально для ресторанів МакДональдз. На пляшках зображений персонаж Хепік, який є символом Хеппі Міл і добре знайомий дітям. Запуск природної мінеральної води в новій пляшці відбувся в рамках глобальної програми корпорації МакДональдз «Масштаб задля добра». Одним з важливих напрямків програми є поліпшення харчової цінності Хеппі Міл, а також застосування маркетингових рішень з метою привернути увагу відвідувачів до продуктів, які рекомендують фахівці в галузі харчування, наприклад, до води, морквяних паличок тощо. В рамках цієї програми компанія МакДональдз в кінці минулого року почала пропонувати в Хеппі Міл соки прямого віджиму, які не містять води і цукру. В червні улюблений водний бренд українців порадував найменших споживачів і їх мам новинкою. На полицях магазинів, в форматах 0,33 л, 0,33 л з кришечкою-непроливайкою, 1,5 л і 6 л, з'явилася «Моршинка» – питна вода найвищої якості для дітей з перших днів життя. 15 липня в Україні відбулася одна з наймасштабніших міжнародних fashion-подій в Східній і Центральній Європі – International Young Designers Contest (Міжнародний конкурс молодих дизайнерів), яка привертає увагу до України і Києву як впливового центру креативу, інновацій та розвитку молодих дизайнерів з різних країн. Водний бренд №1 в Україні став офіційним партнером конкурсу. На початку жовтня ТМ «Моршинська» випустила серію пляшок з етикетками, присвячену 5 містам України. Лімітована серія покликана надихнути красою та атмосферою кожного з міст – Львова, Одеси, Харкова, Дніпра та Києва. У дизайні етикетки поєднуються три мурали, впізнавані ландшафти і логотип міста. Природна вода «Моршинська» популярна по всій території країни. Арт-проект «Міста України» використовує широку географічну представленість «Моршинської» і створює етикетку як об'єкт образотворчого мистецтва, здатний зміцнити зв'язки між людьми, які живуть у різних містах, нагадати про рідне місто

тим, хто переїхав, і послужити коротким оглядом яскравих і символічних муралів, що формують атмосферу українських міст сьогодні. 15го жовтня Моршинська долучилась до нового, важливого та актуального проекту – спортивного руху Олександра Педана «JuniorZ». Він створений для того, щоб змінити шкільні уроки фізкультури назавжди! Олександр зі своєю командою, а відтепер і з Моршинською, впроваджують в українські школи нові нестандартні види спорту: фризбі, бадмінтон, регбі, чирлідінг та багато інших. Відтепер для підлітків здоровий спосіб життя, заняття спортом та пиття природної води – то круто, сучасно і трендово! В грудні ТМ «Моршинська» запустила соціальний проект «Я п'ю» в якому відомі українці дисоціюють цей вислів з вживанням алкоголю та ототожнюють його із здоровим способом життя. Як видно з практики просування марки «Моршинська», один з ключів до популярності бренда на ринку – зрозумілість, виразність повідомлення до споживача. Щоб стати впізнаним споживачами, марка повинна мати виразне і конкретне послання. Важливо чітко позначити основні цінності бренда і лишатися вірними їм, навіть при тому, що самі комунікації змінюватимуться. Для досягнення успіху бренд має повідомляти людям щось нове або наділяти звичні речі новим звучанням. «Моршинська» демонструє здоров'я і кожного разу робить це в новій формі. Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що всі комунікації «Моршинської» об'єднують три головні елементи: 1) здоров'я, яке спочатку було покладено в основу марки і з часом стало її суттю; 2) лідерство – неодмінна умова успішності; 3) сімейні цінності, що активно пропагуються багатьма рекламними посланнями. Компанія прагне зберегти баланс, вкладаючи розумні гроші в марку, щоб обсяги продажів не знижувались, марка продовжувала давати прибуток, а бренд завжди був на першому місці.

Література:

1. <https://ain.ua/2018/09/17/33-brenda/>
2. <https://kiev.informator.ua/2018/11/27/nazvany-pyat-samyh-dorogih-brendov-ukrainy/>
3. <https://biz.nv.ua/markets/100-samykh-dorohikh-brendov-ukrainy-rejtin-h-novoho-vremeni-2508970.html>
4. <http://finance.bigmir.net/business/96822-Kakie-brandy-Ukrainy-stojat-bol-she-vseh--TOP-100#comments>
5. <https://biz.nv.ua/markets/100-samykh-dorohikh-brendov-ukrainy-rejtin-h-novoho-vremeni-2508970.html>
6. <https://www.ids.ua/uk/category/press-center/news/>
7. <https://www.ids.ua/uk/press-center/news/na-roboti-zranku-pid-chas-probizhki-nishho-ne-zavazhayе-ukrayintsyam-piti/>

*Гуменюк Ірина Леонтіївна
кандидат економічних наук,
Подільський спеціальний Навчально-
реабілітаційний соціально-
економічний коледж, Україна*

*Валяровський М.В.
магістр, Тернопільський
національний економічний
університет*

ОЦІНКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

В економічній літературі питання оцінки ефективності внутрішнього аудиту розкрито недостатньо, оскільки більшість вчених розглядають або організацію зовнішнього аудиту, або питання організації внутрішнього аудиту на підприємстві з огляду на теоретичний аспект.

Розвиток внутрішнього аудиту обумовлений, перш за все, об'єктивними потребами управління поточною, інвестиційною та фінансовою діяльністю, особливо на великих підприємствах. [2]

Внутрішній аудит на відповідність вимогам визначає, чи дотримуються на підприємстві вимоги законів, договорів, правил, норм тощо

Вагомий внесок у розвиток теорії і практики внутрішнього аудиту зробили Міжнародний інститут внутрішніх аудиторів, зарубіжні фахівці: Р. Адамс, А. Аренс, В. Брінк, Р. Додж, Р. Монтомері, вітчизняні вчені-економісти: 6 Білуха М. Т., Дорош Н. І., Немченко В. В., Петрик О. А., Пушкар М.С., Редько К. О., Рудницький В.С. Семанюк В.З. та ін.

На нашу думку внутрішній аудит – це перевірка фінансово – господарської діяльності підприємства працівником даного підприємства, чиєю метою є допомога керівництву ефективно виконувати функції управління.

Даний вид аудиту проводять на основі достовірних даних із застосуванням нормативно-законодавчих актів, стандартів і методів для отримання аудиторських доказів. Внутрішні аудитори мають бути неупередженими у своїх оцінках і висновках, що можливе тільки у тому випадку, коли аудитор займає таке становище, що дозволяє йому виконувати свої функції без упередженості і втручання. [3]

Роботу внутрішніх аудиторів в ході незалежної (зовнішньої) перевірки викладено у міжнародному стандарті аудиту МСА "610 Розгляд роботи внутрішнього аудиту" (ISA 610 "Considering the Work of Internal Auditing") [1], в якому особливу увагу звертають на незалежність і об'єктивність внутрішнього аудиту. Питання про співпрацю з незалежним аудитором детально прописується у внутрішньо корпоративному положенні "Про службу внутрішнього аудиту".

Всі процедури з виконання внутрішнім аудитом завдань повинні оформлятися відповідними робочими документами, в яких відображаються результати проведених перевірок з акцентом на оцінку, тобто офіційний документ – аудиторський звіт, складений за результатами внутрішнього аудиту, який містить відомості про хід внутрішнього аудиту, стан системи внутрішнього контролю.

Робочі документи повинні бути складені відповідно до встановлених стандартів, забезпечувати достатність інформації для перевірки належного виконання завдання і забезпечувати можливість упевнитися в тому, яким чином вона була виконана і як це вплинуло на зниження рівня різних ризиків.

Необхідними атрибутами ефективності функціонуючого внутрішнього аудиту підприємств різних форм власності є розроблені і затверджені стандарти, а також посадові інструкції і положення про підрозділ внутрішнього аудиту, які є за своєю суттю елементами внутрішньогосподарського регулювання.

Внутрішні аудитори в ході виконання різних видів аудиторських завдань допомагають менеджменту компанії виявити та оцінити ризики, розробити і впровадити системи управління ризиками. В рамках цього напрямку внутрішній аудит може: ініціювати створення системи управління ризиками, навчати керівництво концепціям управління ризиками організації, брати участь в семінарах по виявленню ризиків. [2]

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт аудиту 610 "Розгляд роботи внутрішнього аудиту" // Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: видання 2004 року. Переклад з англійської мови. Нормативне виробничо-практичне видання / ред. Н.І. Гаєвська та ін.; пер.: О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик. К.: Аудиторська палата України, 2004. 1028 с.
2. Адамик, О.В.; Адамик К.Б. Реляційні бази даних як сучасний стандарт накопичення інформації в комп'ютерній системі бухгалтерського обліку // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітні аспекти:

Збірник наукових праць за матеріалами ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпро: НМетАУ. 2018.747 с.

3. Кодекс етики / Інститут внутрішніх аудиторів України [Електронний ресурс].Режим доступу: <http://505748.iaa.web.hosting-test.net/wpcontent/uploads/2013/10/Code-of-Ethics-Ukrainian.pdf>.

*Кравцова Анна Александровна
студентка 2-го курсу, Полесский
государственный университет*

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЁТ В ИНТЕРНЕТ-МАГАЗИНАХ

Ведение любой хозяйственной деятельности подразумевает составление упорядоченной системы отчетов, которая позволит принимать те или иные решения, контролировать их выполнение и оценивать результаты. Бухгалтерский учет считается одной из главных составляющих хозяйственного учета и представляет собой систему сбора информации о состоянии имущества, собственных и заемных средствах в денежном выражении и их изменении посредством постоянного и подлинного отображения всех хозяйственных операций.

21 век – век информатизации и постоянного развития. Это факт касается всех сфер человеческой жизни. Если раньше для того чтобы купить определённый товар человек шёл в магазин, то сегодня достаточно нажатие на экран – и товар ваш. Интернет-магазины – это развивающаяся отрасль торговли на сегодняшний день. Данный вид торговли позволяет экономить время покупателю, а время, как известно, деньги. Поэтому данный вид торговли обрёл достаточную силу на рынке сбыта товаров. Но как и в обычном магазине, интернет-магазину нужны ведение документации, учёт материальных активов, оплата налогов и т.д. Здесь на помощь приходит бухгалтерский учёт.

Бухгалтерский учёт необходимая вещь в любой коммерческой деятельности.[1] Так как именно данный вид деятельности отвечает за оплату налогов, расчёты с поставщиками и покупателями и многое другое. Что касается бухгалтерии в интернет-магазине, она имеет свои особенности, как и в любой другой деятельности. В-первую очередь, после оформления интернет-магазина необходимо выбрать систему налогообложения, по которой будет работать фирма. Существует несколько систем со своими нюансами и особенностями. Для того чтобы выбрать систему налогообложения, которая для фирмы окажется экономически эффективной, необходимо представлять сумму выручки магазина за несколько месяцев. Однако подсчёт выручки это не все

нюансы, с которыми придётся встретиться владельцу интернет-магазина при выборе определённой системы налогообложения. Для того чтобы в результате коммерческой деятельности не возникло подводных камней, лучше воспользоваться услугами квалифицированного бухгалтера.

Так как на сегодняшний день много магазинов осуществляющих дистанционную деятельность, то появилось много фирм, оказывающих дистанционные услуги по оформлению и ведению документооборота, уплаты налогов и прочим расчётам.[2] Оказание данного вида деятельности получило название консалтинг.

Как же выглядит структура деятельности консалтинговой фирмы в реале: ведение налогового учета согласно законодательству; минимизация штрафных санкций со стороны контролирующих органов; удаленный бухгалтерский учет с минимальными затратами; аутсорсинг бухгалтерских услуг на любой системе налогообложения; ведение финансовой документации.

Интернет-магазин имеет свои особенности ведения бухгалтерии. Вот примерный перечень тонкостей в этой деятельности: создание и обслуживание сайта, через который осуществляется электронная торговля, покупка и продажа товара, доставка товара, возврат товара, коммерческие и прочие расходы.

Порядок бухучета интернет-магазина зависит от выбранной формы налогообложения. При нахождении на УСН (упрощённой системе налогообложения) можно вести бухучет в упрощенном варианте. Но применять УСН могут только интернет-магазины, соблюдающие установленные ограничения по выручке, балансовой стоимости ОС и численности работников. А также те, чьи покупатели не требуют счета-фактуры по приобретаемым товарам. В ином случае интернет-магазинам придется применять ОСН (основная система налогообложения) с ведением бухучета в полном объеме, который считается более сложным, чем на УСН.

Литература:

1. О бухгалтерском учете и отчетности [Электронный ресурс]: Закон Республики Беларусь от 12.07.2013 N 57-3 (ред. от 17.07.2017) // КонсультантПлюс. Беларусь / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2019.
2. Об электронном документе [Электронный ресурс] : Закон Республики Беларусь Об электронном документе и электронной цифровой подписи от 28 декабря 2009 г. № 113-3 // КонсультантПлюс. Беларусь / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2019.

Emilia Sielicka

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

Alicja Choma

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

COLLECTION, PROCESSING AND TRADE OF DATA IN THE FINANCIAL INDUSTRY

The idea of big data is one of the most important directions in the development of the financial industry - such data analysis allows the collection, processing and use of data of financial sector clients to maximize and systematize the profits made by financial institutions. The purpose of the article is to present management trends for such data analysis in the financial industry on the example of the Polish financial services market.

In recent years, the financial industry, along with widespread development of Internet access and the amazing advancement of modern technologies, has focused on collecting customer data and sales. Access to this data is facilitated by payment transactions made daily by their clients using credit cards and online transfers. These payment methods are the last preferred of virtually everyone lately and effectively replace payment with cash, which ensured the anonymity of shopping customers. Companies that issue credit cards, such as MasterCard or Visa, have excellent access to data that allows them to track customer shopping behavior. Banks have similar, very easy access to this data [Choma, 2015]. The aim of the article is to present in the cognitive and practical aspect of the problems of collecting data processing and trading by financial institutions.

A particularly aggressive practice was used in 2013 in the strategy of Barclays' largest British bank, bringing together around 13 million customers. The bank, by sending letters to clients, openly informed them about their intention to create reports based on their transactions and sharing this information with other companies. These data contain information on shopping preferences and the use of various types of services. So it's open to inform clients about the intention of selling their data by this bank [Barclays 2013; Choma 2015].

MasterCard, is in a very privileged position among other companies that accumulate and use data. MasterCard employees conduct an analysis of 65

billion transactions, which is carried out in 210 countries by more than one and a half billion card owners. These analyzes are sold to many companies. For example, the places where customers refuel cars were observed, which led to the conclusion that if the vehicle was refueled around six o'clock, then these customers make grocery purchases of around fifty dollars or go to restaurants spending a similar amount there. This information can be used in marketing, to create special discount codes or coupons for a store or restaurant located near this gas station. The demand for data trading is growing rapidly. MasterCard has the right to grant licenses to access aggregate data to other companies. It is likely that through the sale of information MasterCard will earn so well that it will withdraw from the current commission received from payments made by means of credit cards issued by it [Cukier, Mayer-Schönberger, 2013]

There are also banks on the Polish market that are trying to effectively use information provided about customers. Recently a new version of mBank appeared on the Polish market, which is part of BRE Bank. The main activity of the new image is to provide customers with special rebate programs that are created from consumer purchasing information. The mOkazja program has been created that sends personalized promotions. A complete novelty of this program is the post-transaction rebate system, not subject to applicable tax law. The bank declares that the goal of mOkazja is to increase the number of purchases made in the companies cooperating with mBank. MOkazja's regulations contain a provision stating that by accepting this program, the consumer agrees: "for mBank to forward to Partners information about a payment transaction made by the Customer in relation to the selected and used offer of this Partner (constituting bank secrecy and personal data) for the purposes of settling benefits granted to the Customer as part of the Promotion." [BRE Bank, 2013a; BRE Bank, 2013b]

The largest, traditional Polish bank, PKO BP, which had over 7 million customers in 2013, also wants to keep up with the times and tries to change its policy so as not to lag behind the competition. Its goal is to reach all possible customers through various channels. The advantage is to use all data about current and possibly future customers. Accurate use of information from Big Data is to ensure its good financial condition in the coming years [Choma, 2015].

Small businesses, parabanks that rely on virtual data are a new phenomenon. Kredito24, which is the owner, amazingly, for a low-capital financial institution of PLN 5,000, uses social networking sites to assess creditworthiness. This company was created to provide instant loans online, and the decision is made in ten minutes. An automatic program that downloads data from LinkedIn or Facebook for creditworthiness, searches about eight thousand data about a potential customer. Kredito24.pl directs its services to people who need an immediate loan, often young people who do not have a credit history

yet, and people who do not have time to undergo the usually long procedure of obtaining a loan from a traditional bank. Here, all you need is the data that everyone has on hand: personal identification number, e-mail address or telephone number. In this case, you do not need any income statements from your current employer or other documents often required by banks [Kredito24, 2014].

Any free space is used by financial institutions to achieve financial benefits. The policy of various banks also goes in this direction to convince the client about his uniqueness and give him the impression that the offer he gets is really the best and unavailable to others. The use of online banking in an independent manner by customers allows you to reduce costs and gives banks the opportunity to service an almost unlimited number of people. Giving them easy access to personal data enables their efficient use. IT programs of financial institutions are based on having appropriate algorithms and consumer data. This leads to accurate discovery of the client's current needs and risk assessment. The idea of big data is one of the most important directions in the development of the financial industry [Milic-Czerniak, 2014].

References:

1. Barclays, 2013, Summary of changes to our terms and conditions, London,
<http://www.barclays.co.uk/ImportantInformation/TermsandconditionsforPersonalcustomers/P1242558103284> [dostęp: 11.02.2019].
2. BRE Bank, 2013a, Regulamin Promocji mOkazje w serwisie transakcyjnym mBanku, Warszawa,
<http://www.mbank.pl/download/mokazje/regulamin-mOkazje-ST.pdf> [dostęp: 11.02.2019].
3. BRE Bank, 2013b, Regulamin Promocji mOkazje na portalu Facebook, Warszawa, https://mokazje.mbank.pl/_files/regulamin.pdf [dostęp: 11.02.2019].
4. Cukier, K., Mayer-Schönberger, V., 2013, Big Data Will Transform How We Live, Work, and Think, Houghton Mifflin Harcourt, New York, Boston
5. Choma, A., 2015, Big Data in Finance: Ethical Challenges, Finance and the Common Good / Bien Commun, 42&43, s. 76-88
6. Kredito24, 2014, Najszybszy sposób, aby na Twoim koncie znalazło się nawet 2 000 zł: Kredito24.pl, <http://www.kredito24.pl/content/o-nas-kredito24> [dostęp: 11.02.2019].
7. Milic-Czerniak, R., 2014, Młodzi profesjonaliści o etyce w finansach, alebank.pl, http://www.alebank.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=44957:prezentacja-mlodzi-profesjonalisci-o-etyce-w-finansach&catid=603&Itemid=219 [dostęp: 11. 02.2019].

*Гупаловська Мирослава Богданівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,
Тернопільський національний
економічний університет*

*Внук Христина Петрівна
студентка магістратури,
Тернопільський національний
економічний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

Рівень пенсійного забезпечення виступає показником соціального та економічного становища населення країни. Пенсійне забезпечення виступає однією з основних гарантій матеріального забезпечення громадян, які втратили працездатність. Для непрацездатних громадян пенсія фактично стає основним джерелом їх існування. З виходом на пенсію людина втрачає поточні джерела доходу, маючи право і розраховуючи на державну систему пенсійного забезпечення. Пенсіонери становлять велику частину населення держави, станом на 1 січня 2019 року в Пенсійному фонді України на обліку перебувало 11470,4 тис пенсіонерів [1].

Уряд гарантує пенсіонерам соціальну захищеність через виплату пенсій. Громадяни України мають право на трудові (за віком, по інвалідності, в разі втрати годувальника, за вислугу років) і соціальні державні пенсії [2]. Так, упродовж 1-го півріччя 2019 року забезпечено пенсійні виплати громадянам на загальну суму 202,0 млрд грн, що на 28,7 млрд грн більше у порівнянні з аналогічним періодом минулого року (116,5 %). Разом з тим, призначено 188,6 тис нових пенсій, що на 21,9 тис більше ніж за аналогічний період минулого року [1].

У жовтні 2017 року Кабмін запровадив пенсійну реформу, яка передбачає автоматичне поступове підвищення пенсій фактично для всіх категорій пенсіонерів. Так, мінімальна пенсія за віком зросла з 1457 грн станом на 31.12.2017 до 1564 грн станом на 01.07.2019. Середній розмір пенсії по Україні станом на 1 липня 2019 року становив 3005,96 грн, що на 360,30 грн, або 13,6 %, більше, ніж у січні 2019 року [1].

Відповідно до Конституції України, пенсія має забезпечувати рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законодавством. Як бачимо з вищенаведеного аналізу, ця вимога упродовж останнього часу дотримується. Однак, сьогоденні реалії життя

такі, що законодавчо встановлений показник прожиткового мінімуму не відповідає його фактичним показникам.

Основними проблемами діючої системи пенсійного забезпечення є проблеми соціального характеру, а саме те, що діюча солідарна система пенсійного забезпечення є соціально несправедливою – у першу чергу і найбільшою мірою стосовно найбідніших верств населення. Діюча система пенсійного забезпечення також є економічно необґрунтованою і фінансово неспроможною, що, у свою чергу, відображає проблеми економічного характеру [3].

У сучасних умовах, для забезпечення стійкого розвитку економіки України, темпи зростання ВВП повинні випереджати темпи зростання доходів працюючої частини населення, разом з тим, останні повинні мати випереджаючий характер відносно рівня пенсійних виплат.

Список використаних джерел:

1. Звіти про роботу та виконання бюджету Пенсійного фонду України у 2018р. – у I півріччі 2019 р. URL: <https://www.pfu.gov.ua> (дата звернення 02.09.2019)
2. Про пенсійне забезпечення: Закон України № 1788-XII від 5.11.91 URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 03.09.2019)
3. Мохова Ю. Л., Писаренко Н.О. Стан та перспективи розвитку системи пенсійного забезпечення в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 1 (53). С.

*Припула Любов Олександрівна
Національна металургійна академія
України, м. Дніпро, Україна*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ БАНКУ

Проблема забезпечення та зміцнення фінансової стійкості банків - складна та до кінця не розв'язана. Саме тому ефективне управління і забезпечення власної фінансової стійкості має бути обов'язком та основним стратегічним завданням кожного комерційного банку.

Механізм управління фінансовою стійкістю є цілісною системою взаємопов'язаних елементів, що відображають відповідні заходи банківського менеджменту з управління фінансовою стійкістю комерційних банків. Для чіткого розподілу функціональних обов'язків суб'єктів управління та методів регулювання фінансової стійкості необхідно виділити у механізмі управління фінансовою стійкістю банків відповідні блоки та елементи. Кожний блок даного механізму складається

з певних елементів, які, в свою чергу, йому підпорядковані та визначають зміст того чи іншого блоку:

а) суб'єкти механізму управління фінансовою стійкістю комерційних банків;

б) об'єкт механізму управління фінансовою стійкістю комерційних банків;

в) процес управління фінансовою стійкістю комерційних банків, що охоплює наступні елементи: методи управління та інструменти управління.

Основними складовими першого блоку виступають такі елементи: члени Правління банку і Ради директорів, особи, які обіймають керівні посади, команда менеджерів, які мають безпосереднє відношення до процесу управління фінансовими ресурсами та ризиками банку та головним суб'єктом управління виступає Національний банк України, що виконує функції регулювання і нагляду за діяльністю.

Другий блок механізму охоплює об'єкт управління, яким є фінансова стійкість комерційного банку, що визначається через наступні характеристики: рівень капіталізації; якість активів; якість зобов'язань; рівень платоспроможності та ліквідності; рівень прибутковості; якість управління капіталом, активами й зобов'язаннями, платоспроможністю, ліквідністю і прибутковістю; рівень чутливості банку до ризиків і якість управління ними тощо.

Третій блок механізму представлений процесом управління фінансовою стійкістю комерційних банків, що має місце та специфічні особливості як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях [2, с. 38-41].

Ефективне функціонування розглянутого механізму управління фінансовою стійкістю комерційного банку, через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між усіма складовими компонентами, забезпечить досягнення стратегічних і тактичних фінансових цілей банку, сприятиме підвищенню рівня прибутковості, зниженню ризиків, контролю та підтриманню ліквідності й платоспроможності на достатньому рівні, що в кінцевому підсумку, безумовно, позитивно вплине на забезпечення фінансової стійкості комерційного банку [1, с. 316].

Список використаних джерел:

1. Дзюблюк О. В., Михайлюк Р. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : [монографія] / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. - 2009. - 316 с.
2. Кушнір К. О. Поняття стійкості комерційних банків та її динамічні характеристики / К. О. Кушнір // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 20. – С. 38–41.

Emilia Sielicka

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

Alicja Choma

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

Damian Kowalczyk

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

COSTS OF NEW OBLIGATIONS DUE TO LEGISLATIVE CHANGES IN THE AREA OF TRANSFER PRICE DOCUMENTATION BASED ON POLAND EXAMPLE

In the era of increasing uncertainty, growing competition and dynamic changes in demand, enterprises have to constantly seek sources of competitive advantage and optimize the costs of doing business, in particular financial and organizational costs. The new commitments regarding transfer pricing documentation have been in force since January 2017 [Official Journal 2015; item 1932]. The regulations are important for taxpayers who make controlled transactions which value exceeds statutory thresholds. The change has had the significant impact in the field of transfer pricing documentation on the business costs covered by enterprises, in particular by small and medium-sized enterprises. Such a significant change encouraged authors to check the real, financial effects of its for small and medium-sized enterprises functioning. One of the main results was presenting on the below flowchart. In general, the subject of the research was to check a change in the obligations in transfer pricing documentation due to statutory changes in Poland and identify the most often cost range with enterprises need to cover.

Since January 2017 year statutory thresholds include homogeneous transactions or transactions which total value exceeds the equivalent of EUR 50,000 made in the chosen, financial year. Enterprises which revenues or expenses calculated on the basis of accounting books do not exceed the equivalent of EUR 2 million in the previous tax year are exempted from the obligation of preparing transfer prices documentation [Official Journal 2015; item 1932]. The change in legal regulations in this area affects the organizational and financial costs of the enterprise, which should also be

considered from the level of the cost of implementing changes in the enterprise, in particular from the perspective of small and medium enterprises, whose revenues exceed the level of EUR 2 million [RSM 2015]. Before changes in statutory regulations those enterprises did not have obligation of preparing transfer prices documentation.

Regulatory changes connected with obligations on preparing transfer pricing documentation by enterprises affect the level of financial costs, which is particularly noticeable for small and medium-sized enterprises [Rossing et al., 2017]. For this study were collected offers from advisers on the preparation of transfer pricing documentation for small and medium-sized enterprises.

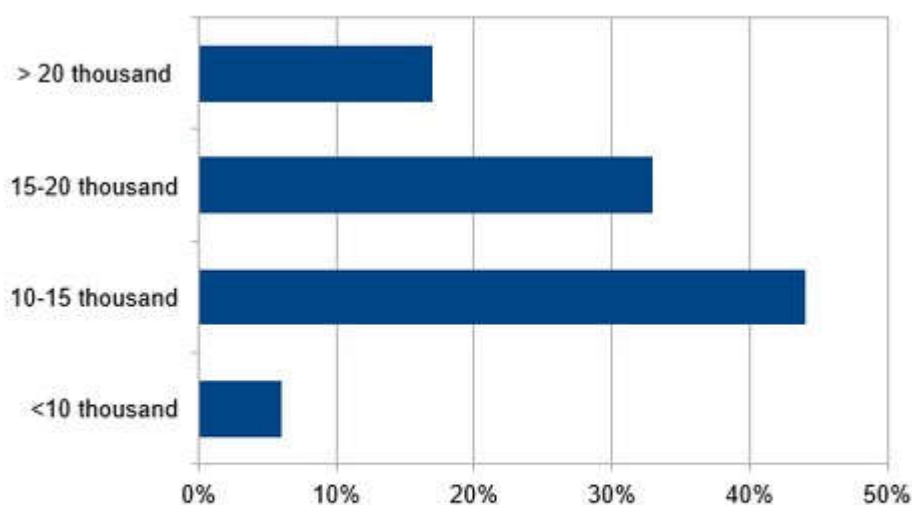

Chart 1. *Costs of transfer pricing [in PLN] documentation preparation for small and medium size enterprises [resource: own studies].*

According to the study, the costs of preparation the transfer pricing documentation by specialists are mainly in the range of EUR 2000 – 3000 (so, PLN 10 000 – 15 000). Depending on current activities of enterprises the additional costs may occur such as be the costs of implementing and adapting the prices used between related entities.

Additionally since January 2019 the limits for preparing tax documentation have changed. The new regulations provide rise of documentation thresholds, after which an obligation to prepare transfer price documentation arises. In addition, the mechanism for determining thresholds will change and will be based on the value of the controlled transaction. There will be two limits for individual transactions. For the purchase / sale of tangible current assets (e.g. raw materials), fixed assets, acquisition / granting of debt financing, surety or guarantee it will be threshold on the level PLN 10 000 000 net (round EUR 2 300 000). For transactions of purchase / sale of services, intangible assets, use / provision of fixed assets (including renting, leasing, leasing), intangible assets (including licenses), assigning income to a foreign

plant and other transactions it will be PLN 2 000 000 net (round EUR 460 000). The aim of the thresholds rise aims is to reduce documentation obligations, however, it should be noted that it may result in the obligation to prepare documentation for taxpayers who currently do not have such an obligation, e.g. due to revenues and costs below 2,000. 000 euros [Official Journal 2018; item 2193].

All statutory changes in transfer pricing documentation since January 2017 should be considered from the point of view of the costs of financial services - mainly external specialists and organizational and implementation costs [United Nations 2017]. The analyses show that these costs depend on the nature and size of transactions carried out by enterprises and are within the limits of several dozen thousand EUROS. Those costs are particularly important during budgets planning in small and medium-sized enterprises.

Bibliography:

1. Official Journal of Polish law: 2015; item 1932: Dziennik Ustaw 2015 pozycja 1932, Ustawa z dnia 9 października 2015r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw.
2. Official Journal of Polish law: 2018; item 2193: Dziennik Ustaw 2018 pozycja 2193, Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw
3. Rossing Ch., P., Cools M., Rohde C., International transfer pricing in multinational enterprises, Journal of Accounting Education, 2017, Volume 39, p. 55-67,
4. RSM, Dokumentacje cen transferowych według nowych regulacji, RSM, 2015, [Online access 15.08.2019]: <http://www.rsmpland.pl/sites/default/files/attachments/tax-alert-22-2015.pdf>
5. United Nations, Practical manual on transfer pricing for developing countries (2017), Department of Economic & Social Affairs United Nations, 2017, [Online access 15.08.2019]: <http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2017/04/Manual-TP-2017.pdf>

Emilia Sielicka

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

Alicja Choma

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

Damian Kowalczyk

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

COST AND BENEFITS OF WASTE RECYCLING AFTER CAR TRANSPORT

The waste recirculation process is called their full circulation, from their generation in the industry or enterprise, through collection and sorting, to the delivery to the place of preliminary processing, then secondary, and finally for their complete disposal. Secondary raw materials and energy obtained in the above-mentioned processes are reused in the sphere of production or consumption. Waste that is not suitable for processing is stored in landfills or in depleted mine excavations. The total costs of the logistics waste recycling system are divided into:

- Costs of waste collection, which includes the costs of purchasing and operating means of transport, as well as the construction and operation of all transport facilities, costs of transporting waste and loading, unloading and transshipment;
- Costs of chemical, thermal and biological waste treatment, as well as the cost of purchasing the necessary technology and infrastructure, as well as the costs of cleaning and removing residues;
- Costs for preparing landfill sites, their collection, landfill gas disposal and landfill reclamation in the future.

The introduction of logistics principles to the waste utilization process is associated with many operational challenges, but as a result, it contributes to a significant reduction in global costs in this area, and as a result to the elimination of cost barriers in the dissemination of the waste management process, including waste after road transport [red. Kisperska – Moroń i Krzyżaniak 2009].

Currently, the implementation of the waste management system in enterprises encounters not only an operational but also an economic barrier, because often the costs of obtaining, supplying and using secondary raw materials, as well as the regeneration of some parts significantly exceed the purchase of new ones. In the above situation, it becomes unprofitable to invest in innovative, pro-ecological technologies in enterprises and utilization systems. As a result, this may have a negative impact on the development of reverse logistics and actions aimed at protecting the natural environment. In this case, it becomes necessary for the state and the European Union to intervene in projects supporting the pro-ecological activities of enterprises and to emphasize the essence of the issue of waste management arising from the operation of an enterprise. An example would be co-financing of the creation of logistics systems in the area of utilization, development of pro-ecological technologies and their implementation in an enterprise, as well as creation of a system of penalties and restrictions for enterprises destroying the natural environment and social campaigns increasing ecological awareness of the society. Undoubtedly, proper waste management after car transport brings many benefits, both for the natural environment and for the company. The car industry and the branch of economy related to transport have significant achievements in the field of utilization and recycling of waste generated by them. There is no doubt that vehicles contribute significantly to pollution and environmental pollution. However, as much as 85% can be recycled, suitable for re-use in the automotive industry [Gołemska 2004]. Examples include the regeneration of car radiators, which is at the top of the pyramid of the waste value hierarchy, qualified as 're-fabrication' and the conversion of burned engine oil into energy that can be used in the company. An additional benefit of using the regeneration process is the saving of energy and natural resources, which can reach up to 90% compared to the process of producing a new good. The regenerated product, after repair or regeneration, from the waste becomes a full-fledged product and regains 100% efficiency, at much lower costs than buying a new one. The benefits in terms of cost reduction are particularly evident in the case of large transport companies with their own large rolling stock and carrying out a significant number of transports annually. A positive side effect of the automotive parts regeneration process is the prospect of recovering valuable raw materials from used parts that can be resold for profit to the company. An example is selling aluminum produced during the regeneration process of a used car radiator or selling used car tires to companies processing them into rubber granules or burning them to obtain electricity. In addition to the economic aspect, the use of the waste management process also brings environmental benefits. The regeneration of car parts and the proper waste management system contribute above all to the reduction of the currently produced in excess and stored in landfills, less consumption of the constantly decreasing number of natural resources,

including deforestation and reduction of environmental pollution, which in turn inhibits a significant problem 21st century social which are civilization and social diseases. Their causes are to a large extent environmental pollution: soil, air, water and noise produced by production plants.

The marketing aspect is another aspect in which the benefits of car waste management can be considered. The current "fashion for ecology" and publicizing problems related to environmental protection in the media contribute to the increase of ecological awareness not only of the society, but also of entrepreneurs.

This also translates into paying more attention to preserving the natural environment in the least disturbed state. As a result, eager customers reach for pro-ecological, remanufactured or recyclable products. On the other hand, the use of environmentally friendly technologies in the production of goods, waste management in the enterprise and other pro-ecological activities makes the company environmentally responsible and thus increases its competitive advantage on the market [Korzeń 2009].

Bibliography:

1. Kompendium wiedzy o logistyce, red. Gołemska E., Wydawnictwo Naukowe PWN, Poznań 2004.
2. Korzeń, Z., 2009, Ekologistyka, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań, p.16.
3. Logistyka, Kisperska – Moroń D., Krzyżaniak S., Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań 2009, p. 319.

***Черняєва Олександра Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки та управління
підприємством, Навчально-науковий
інститут менеджменту, економіки
та фінансів Президентського
університету ПрАТ «ВНЗ «МАУП»***

***Кушнір Юлія Олексіївна
студентка ПрАТ «ВНЗ «МАУП»***

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання, на жаль, служба логістики на українських підприємствах, як правило, відсутня. Виключеннями є лише окремі спільні підприємства, на яких іноземні інвестори переносять прогресивний досвід у вітчизняний бізнес[1, с.5].

Актуальність логістики обумовлена тим, що на українських підприємствах при побудові організаційних структур управління широко розповсюджений функціональний підхід.

Організаційно-управлінському механізму приватного підприємства «Алекс V властива низка недоліків, які потребують оперативного втручання з метою їх подолання й вдосконалення.

Управлінський механізм ПП «Алекс V» характеризується тим, що відсутня точна дата відвантаження товарів. Запуск партій деталей, а також купівля предметів постачання здійснюється не в міру скорочення запасу до точки замовлення, а спорадично. Розміри партій, що закупуються та запускаються - неекономічні. Великі запаси маскують неефективність управлінських процедур.

Потенційний товар виробляється не тоді, коли потрібно споживачеві, а тоді коли це вигідно постачальнику. Отже, недоліки виробничо-збутової координації ПП «Алекс V» проявляються в неякісному обслуговуванні клієнтів.

Організаційний механізм ПП «Алекс V» характеризується тим, що відповідальність за здійснення виробничих функцій децентралізована. Підприємство має функціональні схеми організації. Його монофункціональні відділи роз'єднані, інформаційні зв'язки розвинуті слабо, а висота бар'єрів, що розділяють, є дуже високою. Конкуренція вимагає великих зусиль на координацію.

Для організаційної побудови за функціональною ознакою характерними є ряд особливостей: повільний процес прийняття рішень; ієрархічний порядок взаємовідносин; відсутність взаєморозуміння між представниками спеціалізованих служб; слабкі зв'язки по горизонталі; розвинута система вертикальних взаємодій.

ПП «Алекс V» слід впроваджувати новий логістичний організаційно-управлінський механізм саморегулювання з курсом на розвиток інтеграційних процесів. Якщо при функціональній спеціалізації типовим є авторитарний стиль управління, то при інтеграції - координаційно-демократичний. При логістичному підході організаційні форми із багатофункціональних повинні перетворитися на міжфункціональні з "орієнтацією на споживача".

Таким чином, для вдосконалення логістичного менеджменту на підприємстві ПП «Алекс V», пропонується:

- удосконалити систему управління за рахунок укрупнення відділів та створення інтегрованих служб;

- змінити набір функцій відділу збута та маркетингу і привести їх у відповідність з теорією, тобто покласти на відділ лише маркетингові функції;

створити службу логістики, що дозволить покращити координацію між взаємопов'язаними функціями постачання, підтримки виробництва, збуту;

удосконалити кадрову роботу з метою залучення на підприємство кваліфікованих логістів та фінансових менеджерів, підвищення компетенції керівного персоналу транспортно-складського господарства;

впровадити ЕОМ у транспортно-складське господарство та автоматизувати процес декларування вантажів.

Література:

1. Magee J.F., Copacino W.C., Rosenfield D.B. Modern Logistics Management: Integrating Marketing and Physical Distribution. - New York: John Wiley, 2002.

*Бондаревська Ксенія Валентинівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та
управління національним
господарством Дніпровського
національного університету ім.
О. Гончара*

*Бугрім Дар'я Сергіївна
студентка 4-го курсу факультету
економіки Дніпровського
національного університету ім.
О. Гончара*

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА МІЖНАРОДНУ ТРУДОВУ МІГРАЦІЮ

У зв'язку з глобалізацією, що охопила майже всі країни світу, дуже поширеними стають інтеграційні процеси – процеси об'єднання країн в угруповання з метою створення нових масштабних осередків торгівлі та зон вільного пересування капіталу та робочої сили. Сучасні інтеграційні процеси досягли високого рівня – так, наприклад, Європейський Союз, створений у 1992 році після підписання Маастрихтського договору, знаходиться на останньому ступені інтеграції та являє собою економічний союз [3]. Бела Баласса у своїх роботах стверджував, що створення парламенту в інтеграційному об'єднанні є кроком до перетворення Європейського Союзу у політичний союз [4].

ЄС, як економічний союз двадцяти восьми країн, передбачає повне сприяння дії зони вільної торгівлі, яка, в свою чергу, означає вільне пересування капіталу, товарів та робочої сили. Сприяння зоні вільної торгівлі призводить до того, що процеси обміну факторами виробництва посилюються та майже знищують бар'єри між країнами інтеграційного об'єднання.

Наприклад, розвинені країни Європейського Союзу стають полюсом тяжіння для робочої сили з менш розвинених європейських країн. Окрім цього, майже усі європейські країни приваблюють мігрантів з усього світу – так у 2015 році сталася гуманітарна катастрофа – Європейська міграційна криза – наплив мігрантів з країн Близького Сходу та Африки

(показники цього явища досягли рекордного максимуму – за чотири місяці до країн Європи мігрували більше чотирьохсот тисяч осіб) [3].

Інтеграційні процеси прискорюють економічний розвиток країн угруповання, що призводить до набуття цими країнами прихильності чисельної маси робочої сили. Так, наприклад, після підписання у 2014 році Угоди про Асоціацію та надання нашим громадянам безвізового режиму, чисельність мігрантів до країн Європейського Союзу збільшилась на 57%. У 2018 році число мігрантів до країн Європи досягло 600 тисяч осіб, що у три рази більше ніж показник 2017 року [1].

Також треба зазначити, що велика кількість мігрантів у Європі переслідують не тільки трудові цілі – інтеграційні процеси з новими країнами відкривають двері до вищих навчальних закладі найбільш розвинених країн Європейського Союзу.

Ще одним інтеграційним об'єднанням, що мало помітний вплив на міжнародні міграційні процеси є НАФТА – Північноамериканська угода про вільну торгівлю між Канадою, США та Мексикою. Америка та Канада є країнами Великої Сімки, найбільш розвиненими та провідними країнами світу, в той час як Мексика вважається країною, що розвивається, а отже має значно нижчий рівень економічного розвитку, ніж її сусіди. Інтеграційні процеси між країнами Північноамериканської угоди призвели до посилення міграційних процесів між Мексикою та Канадою, а також Мексикою та США. Чисельність мексиканських мігрантів до Сполучених Штатів кожного року перевищувало мільйон осіб, що спричинило наплив робочої сили в США, через що президент Дональд Трамп вирішив призупинити дію Північноамериканської угоди, підписавши договір про зону вільної торгівлі з Канадою, не залучивши Мексику навіть до етапу переговорів.

Проводячи політику протекціонізму від мексиканських мігрантів, уряд США скоротив їх кількість майже на 40%. У липні 2019 року чисельність мігрантів впала до 87 тисяч осіб, у той час, коли у травні цей показник сягав 144 тисяч [2].

Отже, розвиток інтеграційних процесів є прямим поштовхом до посилення міжнародних міграційних процесів, тому що створення угруповань країн, між якими стираються кордони для вільного пересування капіталу, робочої сили та факторів виробництва, призводить до поглиблення процесів переселення мігрантів. З менш розвинених країн, в яких існує невелика кількість робочих місць, а рівень заробітних плат – доволі низький, люди переїжджають до найбільш розвинених країн інтеграційного об'єднання, де є попит на дешеву робочу силу, яку являють собою мігранти [5].

Таке переселення робочої сили створює наплив мігрантів, який призводить до падіння попиту на національну робочу силу, та викликає залежність від запозиченої – міграційної – частини населення.

Література:

1. База даних Евростату. [Електронний ресурс] — Режим доступу. — URL: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
2. The World Factbook [Електронний ресурс] — Режим доступу. — URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
3. Європейський Союз у XXI столітті: функціонування та розвиток: монографія / В. С. Загорський, О. Я. Красівський, О. С. Киричук, П. В. Когут, О. П. Котовська; ред.: В. С. Загорський, О. Я. Красівський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2016. — 631 с. — Бібліогр.: с. 600—631.
4. «Теория экономической интеграции» Б.Баласса (The Theory of Economic Integration, 1961);
5. Міжнародна міграція: теорія та практика: моногр. / О. А. Ровенчак, В. В. Володько. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. — 412 с.

*Сілова Яна Володимирівна
аспірант, Кафедра міжнародного
бізнесу та фінансів, Національний
технічний університет "Харківський
політехнічний інститут"*

ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТУВАННЯ У ФОНДОВІ АКТИВИ

На наш погляд, у 2020 р приватному інвестору напевно доведеться жити в умовах значної невизначеності коливання цін на світовому фондовому ринку. Тому, на нашу думку, до цього слід бути заздалегідь попередженим.

Передбачити майбутнє стає все складніше. Наступний рік буде роком спекулянта, оскільки світ взагалі увійшов в період турбулентності у економічному розвитку в цілому. Цьому сприяє нова хвиля структурної безробітності, циклічність розвитку держав, політична нестабільність, валютна невизначеність та геополітична напруженість.

Волатильність також буде посилюватися на всіх сегментах ринку, так званої «рятівної гавані» не буде, хіба що золото та його фінансові еквіваленти (ETF на золото та облігації золотодобувних компаній).

Таким чином, зайняти зберігачу позицію відносно інвестованого капіталу треба і на ринку облігацій. Також, з точки зору боргового

навантаження, графіка погашення боргу і акумульованих коштів в сприятливій ситуації перебувають облігації компаній нафтового сектора та секторів ресурсів постійного споживання.

Слід зазначити, що і на американському фондовому ринку ситуація на сьогоднішній день склалася досить тривожна. Так, у серпні 2019 року американський ринок вже встановив історичний рекорд за тривалістю росту - індекс S & P500 ріс довше 3452 днів. Всі фундаментальні інвестори розуміють, що нескінченно зростати не можна, повинна бути корекція, або так звана зміна тренду.

Але з іншого боку, загальна економічна ситуація у Сполучених Штатів Америці поки не показує негативних факторів відносно подальшого розвитку: сприятлива податкова реформа, другий квартал 2019 р. по звітності компаній був найкращим в історії американського ринку за всю історію спостережень починаючи з 2007 р.; III квартал - кращий в порівнянні з 2009 р., за темпами приросту прибутку корпоративного сектору.

Однак можливе подальше підвищення ставок в американській економіці, зниження темпів зростання прибутку компаній і наслідки торгових воєн США і Китаю та інші релевантні фактори - все це може зупинити зростання фондового ринку та економіці в цілому.

Так, в наступному році стратегіями інвестування, які засновані на вартісному підході (Value investing), буде обґрунтовуватися купівля акції американського ринку, які сильно впали в попередні періоди, проте вони є досить перспективними з точки зору відмінних фундаментальних показників компаній та їх недооцінці. Найближчим часом можуть впасти акції компаній США - Amazon, Apple, Visa, Mastercard, потенціал яких складає 30-50% в наступному році.

Також привабливими на американському ринку акції телекомунікаційної компанії AT&T, яка запускає в наступному році технологію 5G і придбала компанію Time Warner. Це захисна акція, яка хоча і є відносно індексу досить вола тильна, але вона коливається у цінового діапазону від 28 долл. до 44 долл. (за період з початку 2012 р до III кварталу 2019 р.) і також має дивідендну доходність 5,54% (на 09.09.2019 р.).

Сучасний американський ринок вкрай схильний до впливу алгоритмічних торгів, які здійснюють управління активами не тільки у корпоративної сфері, а також у приватному секторі управління інвестиціями та здійснення спекуляцій.

Захисними активами можуть виступати компанії з високими дивідендами та бізнесом, який не особо чутливий до фінансових криз (наприклад, комунальний сектор).

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Теорія та історія держави і права. Філософія права. Історія політичних і правових вчень

*Пасмор Юлія Вікторівна
кандидат наук із соціальних
комунікацій, науковий співробітник
Науково-дослідного інституту
правового забезпечення інноваційного
розвитку Національної академії
правових наук України*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ НАУКИ – ДРАЙВЕР СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У рекомендаціях групи експертів високого рівня Комісії з європейської відкритої наукової хмари відзначено, що невідкладним завданням для України має стати приєднання до Порядку денного «відкрита наука», Декларації європейської хмари відкритої науки (EOSC) з розбудови спільної цифрової інфраструктури для досліджень та інновацій [1; 2]. Фахівцями також наголошується, що в умовах світової цифрової трансформації нашої країні необхідно вдатися до більш активних дій зі створення і входження національних цифрових інфраструктур до Єдиного цифрового ринку Digital Single Market. Звісно, це дозволить поступово подолати низький рівень технологічної готовності національної цифрової інфраструктури, а також прискорить процеси діджиталізації, щоб відповідати принципу *open of science* (відкритого доступу) до даних і вимогам Європейських цифрових ринків [3].

Сучасна стратегія, або адженда, «цифровізації» науки, економіки, освіти і бізнесу є одним з ключових факторів й певним драйвером сталого розвитку України. З огляду на це, а також задля того, щоб домогтися підвищення ефективності й якості дослідницької діяльності вітчизняних вчених, рішенням колегії Міністерства освіти і науки України 2018 року ухвалено «Дорожню карту інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA)», в якій наголошено, що в Україні модернізація сучасної національної дослідницької діяльності (як системи, що передбачає наявність нових знань і набуття ІТ компетентностей) має відбуватися в контексті загального реформування економіки і побудови потужної інноваційної економічної системи, чому сприяє виконання інтелектуальних і цифрових функцій [4]. Отже, сьогодні пріоритетність цифрових технологій для *free science* є

очевидною. Тим більше, що такі міжнародні цифрові тренди, як «Інтернет речей», аналітика великих даних (Big Data), індустрія 4.0 надають величезне поле для дослідників, інноваторів і розробників.

Зважаючи на це, а також на актуальні проблеми цифрової трансформації науки, порядок денний Європи й України у напрямі цифровізації повинен передбачати підвищення ефективності національної дослідницької системи у ERA-ua, а тому серед ключових завдань визначено: а) забезпечення відкритого доступу до співробітництва з європейськими дослідницькими інфраструктурами державних наукових установ, університетів та інноваційних малих і середніх підприємств (МСП); б) ініціювання приєднання України до Європейської хартії відкритого доступу до дослідницьких інфраструктур шляхом розробки й прийняття відповідного нормативного акта; в) розвиток електронної інфраструктури і сервісів досліджень і відкритих інновацій; г) сприяння відкритому доступу до публікацій і наукових даних [5]. За таких умов у центрі уваги уряду України, відповідних інформаційно-комунікаційних структур має стати розвиток сфери досліджень науково-практичних питань. Підтвердженням цього є те, що в Європейській стратегії [4] наголошено, що при окресленні основних напрямів побудови Європейського дослідницького та інноваційного простору відкритої науки, цифрової економіки управління слід спиратися на певні стратегії. У цьому випадку передусім йдеться про: 1) необхідність розбудови інтероперабельних е-інфраструктур для національної науки, утворення інноваційних кластерів для ключових сфер, використання «хмарних» обчислень для уряду та науки. Наприклад, згідно зі стратегією розбудови освітньої мережі GEANT важливими стають інноваційні технології, системи розподілених обчислень, збору, зберігання й обробки даних Європейської грид-інфраструктури (EGI); 2) питання відкриття доступу до даних і наукових публікацій, отриманих за рахунок державного фінансування і створення на основі досліджень технологічних дорожніх карт державно-приватного партнерства, комерціалізації результатів науково-практичних розробок для промисловості; економіки та ін., вирішення яких має стояти серед першочергових у порядку денному; 3) вкрай актуальне значення розробки відкритих та інтероперабельних цифрових рішень для запуску і розвитку інноваційних екосистем у секторах промисловості, опрацювання й оптимальне використання відкритих стандартів, платформ для впровадження інноваційних продуктів і послуг; 4) пришвидшення формування цифрових репозитаріїв у закладах вищої освіти, платформ журналів відкритого доступу; 5) створення єдиної інфраструктури відкритого доступу до наукових публікацій через забезпечення функціонування консолідованої платформи Національного репозитарію академічних текстів, а також формування на основі Національного репозитарію академічних текстів загальнодержавної системи інформаційно-аналітичного наукометричного забезпечення науково-

технічної та інноваційної діяльності [6]. Очевидно, що запровадження інноваційних підходів до розвитку відкритої науки має відбуватися у постійній синергії між освітою, наукою та інноваціями.

Спираючись на вже існуючі практики, додамо, що Україні, щоб відповідати цифровим трендам, необхідно забезпечити розвиток власної наукової цифрової інфраструктури відповідно до пріоритетних напрямків досліджень, в яких очікується високотехнологічне зростання. Механізм фінансування фундаментальних досліджень повинен поєднувати як бюджетну підтримку, так і формування запиту на високотехнологічні прикладні розробки з боку промисловості, малого і середнього бізнесу, компаній сфери ІКТ. Інституційна й фінансова підтримка фундаментальних досліджень можлива, зокрема, у рамках міжнародних проектів та інфраструктур.

Не менш важливо також брати до уваги й те, що діджитал-трансформація науки – природний процес, який сприяє розвитку соціуму, економіки, бізнесу. Поступово у цьому процесі прибираються бар'єри і глобалізується ринок, забезпечується конкуренція з іншими країнами, ринками, спільнотами. У рамках програмної ініціативи прозорості інфраструктури (CoST) Джона Гокінса Міністерству інфраструктури України передано веб-портал «Прозора інфраструктура» – портал відкритих даних про інфраструктурні проекти, впорядковані згідно з міжнародним стандартом OC4IDS (Open Contracting for Infrastructure Data Standard). Функціонування й підтримка порталу дозволить отримувати інформацію про впровадження інфраструктурних проектів на усіх етапах його життєвого циклу: від прийняття рішення про реалізацію проекту та планування до закінчення гарантійного строку.

До сказаного можемо додати, що цифрова ера та відкриті наукові дослідження прискорюють процес, коли Digital era governance стає в сучасному світі цивілізаційним напрямом, складовою соціально-правового комунікаційного комплексу регіону, що забезпечує соціально-правовий, комунікаційний розвиток держави [7]. У цьому аспекті саме інформаційні й комунікаційні технології відкритої науки відіграють визначальну роль у модернізації регіональної економіки, виступають технологічною базою для електронного бізнесу (e-business), прискорюють відмову від паперового документообігу, сприяють запровадженню електронних послуг, електронних закупівель, електронної правової допомоги, електронних адміністративних послуг (iGov), проектів «Розумні міста» і електронний уряд. Прикладом цьому є «смарт-сіті» – модель міста на основі повномасштабного використання цифрових технологій для стійкого його розвитку та добробуту громадян.

Розуміючи й усвідомлюючи роль цифрової трансформації науки, яка продукує кращі інновації, вкрай важливим стає здатність відповідних соціально-комунікаційних структур – органів НТІ, центрів, інтелект-

центрів, медіатек, бібліотек, інформаційно-мережових служб, університетів тощо – генерувати, обробляти й ефективно використовувати соціально-економічну, правову інформацію в сучасних науково-інформаційних системах для ефективного розвитку сфер діяльності суспільства. Крім того, варто пам'ятати, що «цифровий вихор» (Digital Vortex) набирає швидкість, перетворюючись на величезні світові трансформації: відкриваються нові можливості, народжуються знання та інформація, яких не було, з'являються бізнес-моделі, які навіть не можна було уявити.

Література:

1. Гармонізація цифрових ринків з ЄС та СхП. URL: <https://en-gb.facebook.com/Гармонізація-цифрових-ринків-з-ЄС-та-СхП-180501265912891/> (дата звернення: 14.09.2019).
2. Open Science. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/open-science> (Last accessed: 14.09.2019).
3. Realising the European Open Science Cloud: First report and recommendations of the Commission High Level Expert Group on the European Open Science Cloud / European Commission. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2016. 20 p. URL: https://ec.europa.eu/research/openscience/pdf/realising_the_european_open_science_cloud_2016.pdf#view=fit&pagemode=none (Last accessed: 14.09.2019).
4. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. URL: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> (Last accessed: 14.09.2019).
5. Імплементація євроінтеграційних реформ у сфері науки й технологій : доп. Платформи громад. суспільства Україна-ЄС. Київ 15 листоп. 2017 р. URL: https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Science_all.pdf (дата звернення: 14.09.2019).
6. Бистрова Ю. В., Покусай Л. В. Free science в умовах інтеграційних процесів. *Модель бібліотеки XXI століття* : Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15 черв. 2018 р. URL: <http://conf.nlu.edu.ua/libmodel/index> (дата звернення: 14.09.2019).
7. Бистрова Ю. «Digital Era Governance» як складова соціально-правового комунікаційного комплексу регіону. *Конституційна реформа в Україні в сфері місцевого самоврядування: уроки від країн Вишеградської четвірки* : тези доп. та наук. повідомл. учасників наук.-практ. конф. (м. Харків, 21–22 жовт. 2016 р.). Харків : Право, 2016. С. 258–262.

Конституційне право. Конституційне процесуальне право. Міжнародне право

*Maksurov Alexey Anatolevich
PhD in Law, Professor, Kiev National
University named after
Taras Shevchenko*

COORDINATION NORMS OF LAW IN THE CONSTITUTION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The Constitution of Bosnia and Herzegovina [1] there are quite significant coordination standards, which can be divided into three groups.

In the first group we include those norms that provide coordination powers. Thus, on the basis of Article III, paragraph 4, of the Constitution, the Presidency may decide to facilitate the coordination of matters between Entities not within the competence of Bosnia and Herzegovina, as provided for in this Constitution, if any Entity does not object to it in one or another specific case.

Article V, paragraph 3, of the Constitution states that it is the responsibility of the Presidency, among other things, to (h) coordinate, as appropriate, with international and non-governmental organizations in Bosnia and Herzegovina.

In accordance with subparagraph 5 (b) of paragraph 5 of the same article, the members of the Bureau elect a Standing Committee on Military Affairs to coordinate the activities of the armed forces in Bosnia and Herzegovina. The members of the Presidium are members of the Standing Committee. Ко второй группе относятся различные процедуры согласования.

So, on the basis of subparagraph a) of paragraph 5 of Article V of the Constitution, each member of the Presidium, by virtue of his position, has the authority to exercise civilian command of the armed forces. None of the Entities shall endanger the use of force or its use with respect to the other Entity, and under no circumstances shall any armed forces of any Entity be incorporated or located in the territory of another Entity without the consent of the Government of the latter and the Presidency of Bosnia and Herzegovina.

By virtue of Article III (2) (b) and (d) of the Constitution, each Entity provides all necessary assistance to the Government of Bosnia and Herzegovina so that the latter can comply with Bosnia and Herzegovina's international obligations, provided that liability for financial obligations accepted by one Entity without the consent of the other the election of the Parliamentary Assembly and the Presidency of Bosnia and Herzegovina is borne by this

Education itself, except when such an obligation is necessary for the continuation of the membership of Bosnia and Herzegovina in any international organization. Each Education with the consent of the Parliamentary Assembly can also conclude agreements with states and international organizations. Legislatively, the Parliamentary Assembly may determine that certain types of agreements do not require such consent.

In subparagraph 5 (a) of the same article of the Constitution, Bosnia and Herzegovina is responsible for other matters agreed upon by the Entities; are provided in Annexes 5 to 8 to the General Framework Agreement or are necessary to preserve the sovereignty, territorial integrity, political independence and international personality of Bosnia and Herzegovina, in accordance with the division of responsibilities between the institutions of Bosnia and Herzegovina.

In the third group we are talking about "norms of consent". For example, in subparagraphs (d) and (e) of paragraph 4 of Article IV of the Constitution, the Parliamentary Assembly is responsible for: d) taking decisions on consenting to the ratification of treaties; e) the resolution of any other matters necessary for the performance of its duties, or matters transferred to it by mutual agreement of Entities.

Literature:

1. Constitution of Bosnia and Herzegovina // <http://worldconstitutions.ru/?p=1190>

*Митюшон Владислав Володимирович
студент VI курсу юридичного
факультету Дніпровського
національного університету імені
Олеся Гончара*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Проблема збереження та охорона навколишнього середовища постала перед міжнародним співтовариством лише на початку XX ст. Неймовірні темпи індустріалізації та, як наслідок, неконтрольоване забруднення навколишнього середовища поставили під загрозу існування усі живі організми, в тому числі, - і людину. В зв'язку з цим виникла необхідність міжнародно-правового регулювання даної сфери, оскільки природа не обмежується державними кордонами.

Метою даної праці є визначення основних засад, на яких було побудоване сучасне міжнародне право навколишнього середовища (далі - МПНС).

Теоретичною основою роботи послужили праці таких авторитетних науковців-міжнародників, як С.М. Кравченко, А.О. Андрусевич, Дж. Е. Бонайн, Н.Ф. Тіщенко, Р.Х. Габітова, А.Найтлі, Д. Грей, М.Ф. Реймерса, Є.П. Ушакова.

МПНС базується на загальних засадах міжнародного права та спеціальних принципах, притаманних саме МПНС. У Статуті ООН закріплено загальні засади міжнародного права: розв'язання міжнародних конфліктів мирним шляхом; незастосування сили або загрози силою; повага суверенітету держав та ін. Загальні засади закріплені також у формі звичаїв: добросусідство, не заподіяння шкоди тощо. Ці принципи проявляються у сфері МПНС шляхом використання природних ресурсів однією державою таким чином, щоб не заподіювати шкоди іншим [1, С. 27].

До спеціальних принципів МПНС відносяться засади зафіксовані в Стокгольмській декларації 1972 р.: 1) право людини на життя в сприятливому для життя навколишньому середовищі та відповідальність за охорону і покращення навколишнього середовища для блага нинішнього і майбутніх поколінь; 2) право держав здійснювати діяльність шляхом використання свої природні ресурси таким способом, щоб не заподіювати шкоди навколишньому середовищу інших держав; 3) міжнародна відповідальність за порушення, що спричинили погіршення стану довкілля та ін.[2].

Декларації Ріо 1992 р. сприяла подальшому розвитку МПНС. Так право людини на життя в сприятливому навколишньому середовищі трансформується у право жити в доброму здоров'ї і плідно працювати в гармонії з природою. В кінці ХХ ст. сформувалося декілька нових принципів, які вплинули на напрямки розвитку МПНС та міжнародного публічного права. До них належать принципи:

1) Сталого розвитку – процес змін, в якому використання природних ресурсів, орієнтація технологічного розвитку та інституційні зміни повинні бути пов'язані й обумовлені теперішніми та майбутніми потребами. Цей принцип передбачає задоволення потреб теперішнього покоління, без позбавлення можливості майбутніх поколінь задовольнити свої потреби [1, С. 29].

2) Міжгенераційної рівності – вимагає брати до уваги вплив діяльності суспільства на майбутні покоління [1, С. 30].

3) Перестороги – стосується прийняття рішення в умовах наукової невизначеності щодо шкідливих наслідків запропонованої діяльності для

навколишнього середовища та здоров'я людей. Цей принцип переносить відповідальність на тих, хто ініціює таку діяльність [1, С. 32].

4) Попередження – охорона довкілля може бути найефективніше здійснена шляхом здійснення заходів, що сприяють попередженню заподіяння шкоди, ніж намаганням відшкодувати вже заподіяну [1, С. 32].

5) Загальної та диференційованої відповідальності – полягає в, що країни зобов'язуються охороняти навколишнє середовище та забезпечувати врівноважений розвиток, але внаслідок різних соціальних, екологічних та економічних умов вони мають можливість взяти на себе різний обсяг відповідальності. Концепція даного принципу є дискусійною, оскільки чітко не окреслює, в якій мірі розвинуті країни повинні надавати допомогу фінансового характеру країнам, що розвиваються, розширювати їхні можливості, шляхом надання нових технологій та встановлення менш суворого режиму дотримання міжнародних договорів [1, С.35].

6) Принцип оцінки впливу на навколишнє середовище означає, що країни повинні проводити моніторинг екологічних наслідків тих видів діяльності, що плануються і можуть спричинити шкідливий вплив на довкілля [1, С. 36].

7) Принцип «забруднювач платить» - вимагає від забруднювачів навколишнього середовища нести втрати на проведення заходів з підтримки належного стану довкілля, враховуючи інтереси країн і не завдаючи шкоди інтересам міжнародної торгівлі й інвестування. Цей принцип є формою податку, платежів або покарання за завдану шкоду[1, С. 38].

Сукупність даних засад утворює окрему підгалузь міжнародного права, за допомогою якої здійснюється регулювання між суб'єктами міжнародних відносин щодо охорони оточуючого середовища та використання природних ресурсів раціональним шляхом в інтересах нинішнього та майбутніх поколінь. Дані принципи є основою екологічної політики різних країн світу, які впливаю на всі сфери державного управління.

Література:

1. Актуальні проблеми міжнародного права навколишнього середовища. Підручник / [Текст] / [під. ред. С.М. Кравченко]. – Льв.: Вид. центр ЛНУ, 2002. – 336 с.
2. Декларація Конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем оточуючого людину середовища. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_454

ГЕНЕЗИС ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТРУКТУРИ

Історичні передумови України визначили характер сучасної міжнародної спеціалізації, її місце в міжнародному поділі праці, вектори інтеграції країни у світогосподарський простір.

З плином часу можна визначити такі хронологічні періоди [1, с. 603]:

- міжнародне співробітництво народів, які населяли територію сучасної України в античну епоху;
- формування та інтенсивний розвиток міжнародних економічних зв'язків Київської Русі;
- колоніальний період, коли зовнішньоекономічні зв'язки України розвивалися як підсистема міжнародної кооперації країн-метрополій, до складу яких входили українські землі (це стосується російської державності, також і польської, австро-угорської та деяких інших);
- радянський період;
- сучасний період.

Зародження та початковий розвиток, що привело до появи феномена слов'янської державності на території Київської Русі (тобто генезис), проходив на тлі активного економічного розвитку й супроводжувався розширенням міжнародної торгівлі. Усе більшого значення набували зв'язки з європейськими країнами, тоді як східні вектори торгівлі вже не були провідними. Руські та іноземні купці пов'язували країну торговельними шляхами з Польщею, Литвою, усією Прибалтикою, різноманітними німецькими землями, Францією, Італією, Візантією, Австрією, Чехією, та ін.

Після здобуття Україною державної незалежності поступова інтеграція в загальноєвропейські структури і налагодження багатосторонньої кооперації з ЄС стали її головними геостратегічними пріоритетами. Європейська інтеграція є не тільки фактором прискорення економічного розвитку країн ЄС, зростання їх значення в міжнародній торгівлі, валютно-фінансових відносинах, а й центром тяжіння геополітичних інтересів багатьох країн. Отримання Україною повноцінного членства в провідних континентальних економічних та політичних організаціях можна вважати необхідними передумовами

найбільш органічної моделі реалізації її інтересів на світовій арені, перетворення її на активного учасника в житті світової співдружності.

Разом з цим намір України розбудовувати відносини з ЄС на принципах інтеграції був проголошений набагато раніше. Так, у Постанові Верховної Ради України від 2 липня 1993 року «Про основні напрями зовнішньої політики України» Україна вперше заявила про власні євроінтеграційні прагнення.

Після проведення у вересні 1997 р. першого саміту «Україна–ЄС» керівництво України виступило із заявою про бажання стати асоційованим партнером ЄС. Незаперечним пріоритетом України є придбання повного членства в ЄС. Для реалізації цього курсу Президент підписав Указ від 24 лютого 1998 р. «Про забезпечення виконання Угоди про партнерство й співробітництво між Україною і ЄС й удосконалюванні механізму співробітництва з ЄС», а також Указ від 11 червня 1998 р. «Про затвердження стратегії інтеграції України в Європейський Союз».

У грудні 1999 р. була прийнята Декларація Європейської Ради зі Спільної стратегії країн-членів ЄС, у якій був визначений новий характер відносин з Україною з погляду її місця й ролі в європейській безпеці. З метою реалізації стратегічного курсу України на європейську інтеграцію Президент України схвалив «Програму інтеграції України до Європейського Союзу».

Після затвердження у 2000 р. Верховною радою Послання Президента «Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000–2004 рр.» [2] курс на євроінтеграцію стає офіційним пріоритетом національної інтеграційної політики. Подальшими етапами розвитку інтеграції України в Євросоюз були Послання Президента України до ВР України «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки» [3] і Стратегія економічного та соціального розвитку України на 2004–2015 рр. «Шляхом Європейської інтеграції» [4], кінцевою метою яких є придбання нашою державою повноправного членства в Європейському Союзі. Крім цього, 18 березня 2004 р. ВР України затвердила Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС [5].

Цими документами було визначено, що інтеграція в європейські структури потребують вироблення та реалізації такої моделі взаємовідносин з регіонами країни і управління ними, яка б відповідала принципам регіональної політики ЄС, а саме – партнерство, субсидіарність, децентралізація, концентрація, програмність.

У 2009 р. замість Плану дій було узгоджено Порядок денний асоціації Україна - ЄС, що стало принципово новим інструментом, який базується на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції. У

два етапи – 21 березня 2014 року та 27 червня 2014 року Угоду про асоціацію було підписано в м. Брюссель Україною, ЄС та його державами-членами. 16 вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію. Завершення Україною та ЄС усіх необхідних внутрішніх процедур дозволило розпочати з 1 листопада 2014 року тимчасове застосування значної частини Угоди про асоціацію на період до набуття нею чинності у повному обсязі після завершення процесу ратифікації усіма державами-членами ЄС. З 1 вересня 2017 р. Угода почала застосовуватися у повному обсязі [6].

Порядок денний асоціації удосконалюється і доповнюється з урахуванням розвитку поточного діалогу між Україною та ЄС, а також досягнутих Україною результатів і цілей у впровадженні внутрішніх реформ. Сторони визначають пріоритети Порядку денного асоціації, які доповнюють зобов'язання сторін відповідно до Угоди про асоціацію для повної імплементації цієї Угоди.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що інтеграційні пріоритети України були визначені з початком формування її незалежності та зароджувались протягом історії. Європейський Союз, в свою чергу, проводив доволі стриману політику по відношенню до України, стимулюючи таким чином внутрішньополітичні зміни в країні. За останні роки взаємодія між ЄС та Україною досягла нового рівня, логічним підсумком якого стала Угода про Асоціацію, і, таким чином, євроінтеграція отримала не тільки декларативну, але і практичну реалізацію.

Література:

1. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. Є. Новицький. – К. : КНЕУ, 2003. – 948 с.
- 2 «Україна: поступ у ХХІ століття» Послання Президента України до Верховної Ради України // Стратегія економічної та соціальної політики на 2000-2004 рр. від 23.02.2000 Документ 276а/2000 // Урядовий кур'єр. – 2000. – №16. – С.5-12.
3. «Європейський вибір» Послання Президента України до Верховної Ради України // Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рр. від 30.04.2002 Документ п0001100-02 // Урядовий кур'єр. – 2002. – №100. – С.5-12.
4. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004- 2015 роки) “Шляхом Європейської інтеграції” / [Гальчинський А. С., Геєць В. М. та ін. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

5. «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» Закон Верховної Ради України від 18.03.2004 № 1629-IV // Урядовий кур'єр. – 2004. - №74. – С.13.
6. Угода про асоціацію між Україною, та Європейським Союзом: ратифіковано Законом України від 16 вересня 2014 року № 40, ст. 2021.

*Співак Ірина Вікторівна
старший викладач кафедри
господарського та
адміністративного права
факультету соціології і права,
Національного технічного
університету "Київський
політехнічний інститут ім. Ігоря
Сікорського"*

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ”: ХРОНІКИ ЗРОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ

Від початку часів “мовне” питання було одним з найболючіших. На початку ХХІ столітті “мовні” проблеми також посідають чільне місце у державотворенні багатьох країн. Проблема є світовою, а не лише національною, оскільки будь-яка деколонізована країна, здобувши незалежність, повинна вирішити “мовне” питання. Не оминула ця проблема й Україну, населення якої тотально зросійщувалось протягом декількох століть поспіль.

Початки “мовної” проблеми в Україні слід шукати за часів Російської імперії, або й раніше (у 1627 році Указом царя московського Михайла Федоровича та його батька патріарха Філарета (Федора) було постановлено книги українського друку зібрати і спалити та суворо заборонено в майбутньому купувати українські книги; в 1693 році Московським Патріархом Адріаном було заборонено друк будь-ких книг українською мовою в Києво-Печерській лаврі; в 1709 році Указом Петра 1-го заборонено друг книг українською мовою і скорочено число студентів Києво-Могилянської академії з 2000 до 161 (ще раніше кращих викладачів, серед яких Феофан Прокопович та Дмитрій Ростовський (Данило Туптало) переведено до Москви). “...стара московська культура в часи царювання Петра вмерла; та культура, яка відтоді живе й розвивається в Московії, є органічним продовженням па московської, а київської культури”, - визнав пізніше російський лінгвіст князь Микола Трубецькой.

На думку Є.Чикаленка, намагання зробити російськомовними всіх підданих походили від чиновників, які були вимушені служити на Кавказі, в Польщі, Литві та Україні[1, с.5]. Вбачаються певні аналогії з ситуацією на теренах СРСР та (до певної міри) і на теренах сучасної України. А історик Рікарда Вульпіус вважала, що вирішальну роль у запровадженні жорстких заходів щодо української мови відіграла можливість появи українського перекладу Біблії Пилипа Морачевського, який би одразу відлучив від російської мови переважну більшість українського населення[2, с.200].

Мову (як фактор самоідентифікації нації) можна порівняти хіба що з релігією. Можливо саме через це, на думку Рікарди Вульпіус, серед виконаних Британським біблійним товариством перекладів 70-ма мовами Російської імперії (в тому числі чуваською, калмицькою) Біблії не варто шукати українського[2, с.201].

У 1759 році Синод видав розпорядження щодо вилучення зі шкіл українських букварів.

У 1824 році міністр освіти Російської імперії Олександр Шишков видав розпорядження: “Воспитание народное по всей империи, не смотря на разность вер и языков, должно быть чисто русское”, а тому є необхідним “подвергать запрету всякое малороссийское слово как по существу вредное и опасное для государственного единства”.

У 1862 році у Петербурзі було закрито український літературний та науково-популярний часопис “Основа”, що був (за визначенням енциклопедичного словника Брокгауза і Ефрона) “найпомітнішим проявом українофільства”.

Вбачається, що українська мова, як важливий засіб національної само ідентифікації, була неприйнятною через побоювання високопосадовців Російської імперії (не безпідставне) щодо потенційної автономізації України. Так, Київський генерал-губернатор М.М.Анненков, позабувши навіть про “цивілізаційну місію” Російської імперії , зауважив у березні 1863 року, що українофіли, “опираясь на отдельность языка, станут притязать на автономию Малороссии”[3, с.192].

На цьому тлі не дивним є ухвалення в 1863 році Валуєвського циркуляру про заборону давати цензурний дозвіл на друк української духовної та популярної освітньої літератури: “ніякої окремої малоросійської мови не було і бути не може” [4, с.188].

Валуєвський циркуляр, ще більш суворий Емський указ 1876 року про заборону друкування та ввезення з-за кордону будь-якої україномовної літератури, а також подальші утиски української мови (зокрема заборона у 1889 році професору Антоновичу робити доповіді (23 доповіді) на 11-му Міжнародному археологічному з'їзді у Києві; Директива Колегії Міністерства УРСР “Про вдосконалення вивчення

російської мови в українських школах) вже на теренах Радянського Союзу (незважаючи на постійні посилення на рівність всіх мов) призвели до домінування російської мови у багатьох сферах суспільного життя України, Домінуюча позиція російської мови (особливо на Сході нашої країни) як головної мови пострадянської комунікації стала одним з чинників колобораціонізму та інструментом ведення Російською Федерацією гібридної війни проти України, загрози національній безпеці України.

Оскільки “ високою метою “ кожної держави (за визначенням Венеційської комісії) є прагнення зміцнити позиції державної мови, то пріоритетом мовної політики в Україні є утвердження і розвиток української мови як державної.

Потреба у використанні єдиної державної мови не піддається сумніву більшістю громадян України, які усвідомлюють актуальність вислову Гая Саллюстія Кріспа: “малі держави ростуть завдяки згоді, а великі руйнуються від незгоди” [4; 36].

З огляду на те, що мова є важливим інструментом соціальної організації, держава зобов'язана забезпечити всім громадян доступ до важливої інформації (надзвичайної ситуації, прав споживачів тощо). А, отже, держава має забезпечити знання державної мови і громадянам, що є представниками національних меншин. Відповідно до ст.57 Конституції України кожному гарантується знати свої права та обов'язки, а закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, не є чинними. Отже, гарантування громадянам доступу до положень нормативно-правових актів (без перекручень та неточностей) є можливим лише за умови забезпечення державою здатності громадян знайомитись із цими положеннями в оригіналі.

В цьому сенсі інструментальна функція мовного коду, що є доступним всім громадянам країни, стає важливим консолідуючим фактором.

Як зазначається у Висновку Венеційської Комісії (з урахуванням особливих умов, що склалися в Україні), збалансована політика у мовній сфері вимагає належних гарантій для збереження державної мови як інструмента єднання суспільства, і є особливо актуальним в наш час.

Нарешті, врахувавши досвід мовних законопроектів за весь період незалежності України, та світовий, тому числі європейський досвід мовного законодавства (Закон Французької Республіки щодо використання французької мови від 1994 р., Закон Литовської Республіки, “Про державну мову” від 1995 р. та деяких інших країн) було ухвалено Закон України “Про функціонування української мови як державної” № 2704- VIII[5].

Виокремлення державної мови у окремому законі є типовою європейською практикою, яка акцентує на важливості державної мови як державного інституту та елементу конституційного ладу України як унітарної держави. Таку мовну політику (і навіть більш жорстку) проводять Польська Республіка, Литовська Республіка, Естонська республіка та багато інших країн. Етнонаціональна політика Естонії не є чимось винятковим у Балтійському регіоні. Естонія, як і Латвія, вдалася до моделі етнонаціонального самозахисту, суть якої полягає у забезпеченні привілейованого становища титульного етносу через вибіркові умови набуття громадянства, мовну політику [6]. В країнах Балтії пріоритет надається національним державним мовам: естонській, литовській, латиській. Про це свідчить чітко розроблене законодавство, що передбачає відповідальність за зневажання державними мовами, чіткою системою вимог до громадян у різних сферах діяльності, з відповідними кваліфікаційними (обов'язковими) екзаменами та регулярними перевірками стану справ з вживання державних мов у різних сферах. Спроби запровадження в Україні офіційної багатомовності всупереч Конституції України є діями, що провокують мовний розкол країни, міжетнічне протистояння і ворожнечу.

Законом України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” № 2704- VIII від 25.04.2019р. (ст.1) визначено, що єдиною державною(офіційною) мовою в Україні є українська мова і державний статус української мови є невіддільним елементом конституційного ладу України як унітарної держави.

Ухвалення Закону України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” є значним кроком вперед на шляху, що пройшли більшість країн Східної Європи. Хоча й не означає, що “мовну” проблему вирішено остаточно, оскільки відомо ще з досвіду Російської імперії, що суворість законів компенсується необов'язковістю їхнього виконання. Крім того, Закон має певні недоліки: не ввійшла до остаточної редакції низка важливих норм, деякі були знівельовані дещо розмитими формулюваннями.

Так, в статті 9 Закону відсутні народні депутати України як особи, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків (а таке зобов'язання збережено для депутатів Верховної Ради нині окупованої Автономної Республіки Крим). Також норма стосовно того, що “видавець зобов'язаний видавати державною мовою не менше 50% усіх виданих ним упродовж відповідного календарного року назв книжкових видань” в остаточної редакції доповнена уточненням, що нівелює основне значення: “ця вимога не поширюється на видавничу продукцію, видану кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів чи національних меншин України за рахунок коштів державного та/або

місцевих бюджетів відповідно до закону щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України”(п.1ст.26). Неоднозначність прослідковується і в статті 29 , згідно з якою “мовою публічних заходів є державна мова, якщо інше не встановлено Законом” (на відміну від того, що в першій редакції Закону чітко зазначалося “мовою публічних заходів в Україні є державна мова”). Крім того, того в зазначеній статті є “шпарина” з уточненням, що “положення не поширюється на заходи для обмеженого кола осіб” (якою можна скористатись для того, щоб обійти норму закону, оголосивши будь-який захід “для обмеженого кола осіб”).

Крім того, із норм Закону не випливає, що особи, які вже обіймають керівні посади в органах державної влади, поні складати іспит або проходити атестацію на знання української мови. Не передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на значні строки (на відміну від першої редакції закону) за спроби надання офіційного статусу будь-якій іншій мові (такі дії у першій редакції прирівнювались до зазіхання на конституційний лад). Ускладнено й процедуру притягнення до відповідальності осіб, які порушують мовні права громадян України у сфері надання послуг та у сфері торгівлі.

Незважаючи на всі недоліки, Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” є юридичною базою для знищення механізмів зросійщення України: позбавляє статусу другорядної, встановлює домінування української мови у публічній сфері. Не дарма ж Київський генерал-губернатор М.М.Анненков, зауважив у березні 1863 року, що українофіли, “опираясь на отдельность языка, станут притязать на автономность Малороссии”[7, 192].

Навіть за очевидної ліберальності Закону “Про забезпечення функціонування української мови як державної”, він може перетворитися (за умови вдосконалення) на ефективний інструмент українізації України.

Література:

1. Чикаленко Є. Розмова про мову. – Петроград,1917. – С. 5
2. Вульпиус Р. Языковая политика в Российской империи и украинский перевод Библии (1860-19060//Ab imperio. – 2005. - № 2. – С. 200
3. Савченко Ф. Заборона Українства. 1876р. – Харків; Київ,1930. – 414 с.
4. Цымбалюк Ю., Краковецкая Г. Крылатые латинские выражения. – Киев, 1976. – 191 с.
5. Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” № 2704-VIII від 25 квітня 2019р.//Голос Укрпіїни. - № 90(7096). – 16 травня 2019
6. Tsilevch B. Minority Rights in the Baltics.//www.ssees.ac.uk/baltik.html
7. Савченко Ф. Заборона Українства. 1876р. – Харків; Київ,1930. – 414 с.

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне
право. Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне
право. Міжнародне приватне право. Трудове право та
право соціального забезпечення**

Krupovic Larysa
third-year PhD student Vilnius
University The Republic of Lithuania

LEGAL REGULATION OF POSTED WORKERS IN UKRAINE

Labor relations between the enterprise and the worker sent to a business trip are regulated by provisions of the Labor Code of Ukraine (further – the LC) [1] of Ukraine. Due to the fact that provisions of the Labor Code of Ukraine in details do not open the highlights connected with business trips, subjects of managing should address the Instruction about their business trips within Ukraine and abroad: the order of the Ministry of Finance of Ukraine of 13.03.1998 No. 59 (further – Instruction No. 59) [4] as to a reference point by drawing up the internal documents of the enterprise regulating travel issues.

Definition of the term "business trip" is given by the first paragraph of the Basic provisions of Instruction No. 59 – the main document which regulates the questions concerning the procedure for sending a worker on a business trip, execution of all necessary documents and also compensations of traveling expenses. So, a business trip is the worker's trip according to the order of the director, consolidation, organization for a certain term to other settlement for accomplishment of office order out of the place of its full-time employment is considered [4]. From the definition above, A. Shilovsky correctly identifies a number of conditions under which a trip can be considered a business trip: an enterprise employee, that is, an individual who is in an employment relationship with him, is sent; the employee's trip involves visiting another settlement outside the place of permanent work; the trip is carried out by order of the head of the enterprise to fulfill a service assignment [8, p. 34].

In addition, official trips are also considered trips of employees by order of the head of the parent company to the branch (from one branch to another) or vice versa (provided that the branches of the enterprise or the parent enterprise and the branch are located in different settlements). In this case, the place of permanent work is considered to be the unit in which work is determined by an employment contract (contract). This conclusion directly follows from the provisions of the second paragraph of the Basic Provisions of Instruction No. 59 [4].

An employee on a business trip is subject to the working hours of the enterprise to which he is assigned. Instead of days of rest not used during the trip, other days of rest after returning from the trip are not provided (paragraph ten of the General Provisions of Instruction No. 59) [4].

As provided for in the second paragraph of clause 1.1 of section I of Instruction No. 59, the duration of the trip is determined by the head of the enterprise or his deputy, depending on the production need, which is fixed in the order on the trip. At the same time, the time period for sending a worker cannot exceed the maximum periods established by Instruction No. 59 [4] and Resolution No. 98 [3].

Article 121 of the Labor Code establishes guarantees and compensation for business trips. Thus, workers are entitled to reimbursement of expenses and other compensation in connection with business trips.

Workers sent on a business trip are paid in such a way: per diem for the duration of the trip, the cost of travel to and from their destination, and the costs of renting premises in the manner and amount established by law [1].

An important point is that the Cabinet of Ministers of Ukraine decree "On the amounts and composition of travel expenses of public servants, as well as other persons sent on business trips by enterprises, institutions and organizations that are fully or partially supported (financed) from budgetary funds" from 2 February 2011, No. 98 [3] (hereinafter - the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 98 resolution) established the maximum standards for per diem and expenses for housing rental for budgetary organizations, enterprises and others, that are wholly or partially contained (funded) from the budgets, the presence of supporting documents compensated:

1) expenses:

- for travel (including baggage transportation, booking transport tickets) to the place of business trip and back, as well as at the place of business trip (including on a rented vehicle);

- to pay the cost of living in hotels (motels), other residential premises;

- for household services included in the invoices for payment of the cost of living in places of residence (washing, cleaning, repairing and ironing of clothes, shoes or linen), but not more than 10 percent of the daily expenses for the state to which the employee is sent, as specified in Appendix 1 to this decision, for all days of residence;

- for reservation of places in hotels (motels) in the amount of no more than 50 percent of the cost of a place per day;

- for the use of bedding on trains;

- for registration of passports;

- to issue permits for entry (visas);

- to pay the cost of the insurance policy for the life or health of the seconded worker or his civil liability (in the case of using a vehicle) if there is

an original of such a policy with a mark on payment of the insurance payment, if, according to the laws of the state to which the employee is sent, or of the states whose territory transit traffic to the marked state, it is necessary to carry out such insurance;

- for compulsory insurance and other documented expenses related to the rules of entry and stay at the place of business trip;

- to pay for business telephone calls;

2) commission expenses in case of currency exchange [3].

Reimbursement of the indicated and per diem expenses is also carried out to the accompanying person (no more than one) of the person indicated in the first paragraph of this paragraph, in the case when he has a disability of group I due to a violation of the musculoskeletal system and vision.

At the same time, having returned from a business trip, it is necessary to submit an advance report on time in the form approved by order of the Ministry of Revenue of September 28, 2015 No. 841 [5]. In the general case, you need to report within 5 banking days following the day the business trip ends (paragraph 170.9.2 of the Tax Code of Ukraine (hereinafter - TCU) [2].

Part 3 Article 121 of the Labor Code of Ukraine states that the place of work (position) is retained for the seconded workers for the entire duration of the trip.

Workers who are sent on business trips are paid for work performed in accordance with the conditions determined by the labor or collective agreement, and the amount of such remuneration cannot be lower than average earnings [1].

Thus, the legal regulation of the employee who was sent on a business trip consists of many regulatory legal acts, and all of them must be taken into account and implemented in practice.

References:

1. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів: постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 98 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>
4. Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон: наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>

5. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання: Міністерства фінансів України від 28.09.2015 № 841 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1248-15>
6. Щодо витрат на службові відрядження: Лист Міністерства юстиції України від 13.02.2012 № 54-0-2-12/7.2 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_054323-12
7. Виноградов О. Командировки работников-совместителей / Олег Виноградов // Все о труде и зарплате. - 2016. - № 9. - С. 72-77.
8. Шиловский А. Использование корпоративной и личной платежных карточек в командировке / Александр Шиловский // Все о труде и зарплате. - 2016. - № 7. - С. 32-42.

*Абражевич Дар'я Артемівна
студентка юридичного факультету
Національного авіаційного
університету*

МЕТА І ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Метою проведення конституційної реформи у сфері правосуддя і реформування цивільного процесуального законодавства було підвищення ефективності здійснення цивільного судочинства і підлаштування його під міжнародні стандарти справедливого правосуддя. Результатом стали зміни у законодавчому регулюванні класичних процедур цивільного судочинства і введення нових інститутів цивільного процесуального права. Важливим оновленням є посилення значення підготовчого провадження у структурі цивільного судочинства.

Зміни у Цивільному процесуальному кодексі України [1], які були введені у 2017 році актуалізували питання завдань і цілей підготовчого провадження, механізму здійснення процесуальних дій. Підготовчим провадженням є це стадія судового процесу, під час якої розглядається предмет спору, позовні вимоги, заперечення на позовні вимоги, склад учасників судового процесу, вирішення відводів, характер спірних правовідносин та інших дій, які будуть слугувати для правильного і безперешкодного розгляду справи по суті. Підготовче провадження починається відкриттям провадження у справі та закінчується закриттям підготовчого засідання [2].

Необхідно звернути увагу на зміну підходу до розуміння підготовчого провадження, у старій редакції ця стадія цивільного процесу

сприймалася деякими учасниками цивільного судочинства та суддями лише як формальність, а у новій редакції відбулось інституційне посилення ролі цієї стадії, адже саме під час неї здійснюється концентрація процесуального матеріалу з метою підготовки до швидкого та ефективного розгляду справи по суті [3]. З'явилась вимога обов'язкового проведення підготовчого засідання у справах, які розглядаються за правилами загального позовного провадження, обмеження у часі можливості вчинення учасниками цивільного процесу та їх представниками багатьох процесуальних дій до закінчення підготовчого засідання або підготовчого провадження. Стадія підготовчого провадження займає досить тривалий строк (за загальним правилом становить 60 днів), є вдвічі більшим за строк розгляду справи по суті, через те, що на стадії підготовчого провадження здійснюються всі підготовчі дії, які дозволяють швидко та ефективно розглядати справу по суті у найкоротші строки.

У ст. 189 чинного ЦПК України прямо передбачені завдання підготовчого провадження, в пункті 6 цієї статті вказана можливість здійснення інших процесуальних дій. Законодавець наголошує на тому, що ці дії повинні вчинятися з метою забезпечення правильного, своєчасного й безперешкодного розгляду справи по суті. Виходячи з даного положення, можна стверджувати, що, хоча й опосередковано, але метою підготовчого провадження законодавець вважає правильний, своєчасний і безперешкодний розгляд справи по суті.

Думки вчених та дослідників щодо визначення мети підготовчого провадження розділились. Одні вважають, що метою є створення умов для забезпечення своєчасного й правильного вирішення справи та ухвалення законного й обґрунтованого судового рішення, інші мету підготовки вбачають в забезпеченні правильного і своєчасного розгляду і вирішення справи в порядку цивільного судочинства, існує також думка, що пріоритетними на цьому етапі судового процесу є примирення сторін і можливість урегулювання спору до судового розгляду.

Особливостями підготовчого провадження у цивільному судочинстві є те, що якщо розгляд справи починається спочатку, то суд призначає і проводить підготовче засідання спочатку в загальному порядку, крім випадків, коли ухвалюється рішення судом про колегіальний розгляд справи, і якщо розгляд підготовчого провадження відкладається або оголошується перерва, то розгляд справи, відбувається зі стадії, на якій було відкладено або в ньому оголошено перерву.

Після розгляду справи у підготовчому провадженні, суд постановляє ухвалу про процесуальні дії, які є необхідними до закінчення підготовчого провадження та початку судового розгляду справи по суті. Суд може постановити ухвалу про: 1) закриття провадження у справі; 2) залишення

позовної заяви без розгляду; 3) закриття підготовчого провадження та призначення справи до судового розгляду по суті; 4) укладення мирової угоди, відмови від позову.

Зміни у процесуальному законодавстві свідчать про зростання значення примирної функції цивільного судочинства і формування нової концептуальної основи здійснення правосуддя у цивільних справах. Ефективність нововведень стане зрозуміло лише з часом, чи будуть вони сприяти формуванню умов для реалізації права на справедливий судовий розгляд справи з мінімальною витратою часу і засобів покаже тільки практика і ступінь довіри громадськості до судової системи. Але наразі законодавча модель підготовчого провадження не має завершеного концептуального характеру.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40-41, 42, ст.492.
2. Підготовче провадження, що слід знати. Право-порада: веб-сайт. URL: <http://pravo-porada.com.ua/articles-66/pidgotovche-provadzheniya-shcho-slid-znati-yuridichna-konsultatsiya> (дата звернення: 19.09.2019).
3. Новелізація цивільного процесу позитивно вплинула на судову практику. Судебно-юридическая газета: веб-сайт, 2018. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/124587-novelizatsiya-tsivilnogo-protsesu-pozitivno-vplinula-na-sudovu-praktiku> (дата звернення: 20.09.2019).

*Гуйван Петро Дмитрович
кандидат юридичних наук, професор
Полтавського інституту бізнесу,
заслужений юрист України*

ПРАВО НА ПОЗОВ: МАТЕРІАЛЬНІ І ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ

У цивілістичній науці здійснено досить багато різних класифікацій строків. Цінність будь-якої класифікації полягає в тому, що всі явища систематизуються за однією зарані обраною ознакою, інакше класифікація втрачає свій науковий характер та практичне значення, вона стає випадковим нагромадженням явищ, фактів, речей та обставин [1, с. 86]. Цивільно-правові строки можуть бути класифіковані за юридичними наслідками, що виникають в результаті їх настання або спливу, за сферою регулювання, за механізмом їх встановлення, за характером перебігу та припинення тощо.

З огляду на запроваджений у доктрині поділ правовідносин на регулятивні та охоронні, матеріальні строки також можуть бути класифіковані за даною ознакою як межі здійснення регулятивного повноваження особи у нормальному (не порушеному) стані та періоди вчинення дій, спрямованих на захист порушеного суб'єктивного права. Серед останніх темпоральних вимірів найбільш показовою є позовна давність як строк реалізації повноваження особи, яке полягає у набутті можливості судового захисту свого порушеного права шляхом вчинення певних активних дій – пред'явлення позову. Як відомо, пред'явлення позовної вимоги до суду і подальший розгляд її відбувається за правилами процесуального законодавства. З іншого боку, інститут позовної давності в усіх легіслатурах є матеріально-правовим, він міститься у матеріальному законі – Цивільному кодексі і регулюється його інструментарієм.

У національному законодавстві та наукових дослідженнях існують значні суперечки з питання, які є саме юридичні механізми мають застосовуватися до регулювання відносин на етапі пред'явлення позову, матеріально-правові чи процесуально-правові. Це значною мірою проявляється у не однакових підходах та різному усвідомленні галузевої належності часових чинників, передовсім, часу для реалізації права на звернення до суду з позовом. В площині нормотворення ці розбіжності знайшли відтворення у різних презумпціях окремих кодексів. Так, цивільний та господарський процесуальні закони наголошують на матеріальному характері темпорального чинника – позовної давності, тоді як адміністративна юрисдикція побудована на засадах процесуального опосередкування відносин із оформлення позовних вимог.

Різні аспекти юридичної сутності права на позов та його темпоральних проявів у науковій літературі досліджувалися численними вченими, однак, головна увага була зосереджена на розробці конкретних правил поведінки управленої особи, правозастосовного органу та інших учасників процесу під час здійснення права на судовий захист. В той же час, у проведених дослідженнях практично відсутні спроби адаптації матеріально-правового інструменту, який опосередковує давнісні відносини, до процесуального порядку судового захисту порушеного права.

Охоронне правовідношення може реалізуватися шляхом участі в ньому відповідних юрисдикційних органів, діяльність котрих регламентується процесуальними нормами. При цьому варто зазначити, що відносини контрагентів за даним охоронним зобов'язанням мають матеріальний зміст, тоді як їхні взаємини з уповноваженим державним юрисдикційним органом носять виключно процесуальний характер. Втім, цей факт, ніяк не призводить до ототожнення процесуальних правовідносин з охоронними матеріальними. Суб'єктивне матеріальне

право у охоронному правовідношенні це право на захист. Відповідно йому кореспондує юридичний обов'язок іншої особи виконати конкретну вимогу або зносити заходи примусового впливу. У охоронному правовідношенні управнена особа наділена не лише повноваженнями на вчинення власних дій та вимагання необхідної поведінки від зобов'язаної особи, а й правом вимагати конкретних дій від суду, який, насправді, не є учасником матеріальної взаємодії. Маємо зазначити, що вимога до державного юрисдикційного органу не входить до складу охоронного суб'єктивного права, але вона є додатковою процесуальною гарантією реалізації матеріального права на захист. Шляхом застосування у процесуальному порядку заходів державного примусу до неналежного боржника досягається голоівна мета процесу – встановлення об'єктивної істини і у такий спосіб гарантування захисту матеріальних прав особи..

З огляду на викладене прийнято вважати, що обов'язковою умовою для судового захисту є наявність у особи права на позов та права на його пред'явлення. При цьому зазначені поняття “право на позов” та “право на пред'явлення позову” необхідно відрізнити. Домінуючою в доктрині є думка, що право на пред'явлення позову є по суті правом на позов у процесуальному розумінні [2, с. 137]. Воно пов'язане з певними особистісними характеристиками позивача або процесуальними особливостями спору, зокрема, визначеними у Цивільному процесуальному кодексі України. Власне, це право на звернення суб'єкта до судових органів. Відтак окремі дослідники питання вважали, що позовна давність відноситься до процесуального права, фактично стверджуючи, що дані строки регулюють механізм пред'явлення позову [3, с. 73].

Дійсно, позовна давність має деяку подібність до процесуальних строків, котрі теж встановлюються, як правило, для вчинення одноразової дії та можуть відновлюватися за рішенням юрисдикційного органу в разі їх впливу за поважних причин. Саме це давало підстави окремим науковцям вести мову про процесуальну природу позовної давності [4, с. 37]. Механізм складання позовної заяви, обґрунтування позовних вимог, надання доказів та порядок розгляду компетентним державним органом питання про захист суб'єктивного права встановлений численними нормами процесуального права. Чи відносяться до них норми, що регулюють перебіг давнісних строків?

Цікавою з даного приводу є думка дореволюційного російського вченого Є.В. Васьковського, який стверджував про недоцільність існування терміну “право на позов”, замінивши його на процесуальну правоздатність, яка, на його погляд, охоплювала як повноваження на пред'явлення позову, так і повноваження на отримання судового захисту [5, с. 623-624]. В такому разі, здавалося б, можна було спростити питання

про зміст права особи за охоронним правовідношенням. Але попри всю свою привабливість, ця правова конструкція не знайшла підтримки. Мабуть тому, що її структура передбачає змішування матеріальних та процесуальних повноважень правоносія, але, головним чином, все-таки тому, що запропоноване право аж ніяк не могло б бути об'єктом дії позовної давності.

Справа в тому, що законодавство не надає судовим органам можливості здійснювати розгляд спорів, що витікають з цивільно-правових відносин, за власною ініціативою. Звернутися до суду за захистом порушеного права може лиш особа, суб'єктивне право якої порушене, а також її представники чи інші повноважні органи. Це є юридичним фактом, який призводить до вступу в дію процесуального регулятивного механізму. Норми процесу починають застосовуватися після звернення управненої особи до компетентного державного органу – суду. З позиції процесуального права, захистом цивільних прав та інтересів є діяльність уповноважених органів щодо відновлення порушених прав особи [6, с. 95]. При цьому слід розуміти, що судовий розгляд нічого не змінює в спірному матеріальному правовідношенні, а лише здійснює його оцінку з точки зору матеріального права, тобто встановлює наявність взаємних прав і обов'язків у сторін спору.

Відтак правом на позов в процесуальному сенсі прийнято вважати право порушити та підтримувати судовий розгляд певного конкретного матеріально-правового спору в суді з метою його вирішення. Таке право зовсім не пов'язане з початком, перебігом та впливом позовної давності, право на звернення до суду не може обмежуватися строком [7, с. 3]. Пред'явлення позову до початку перебігу позовної давності чи після її закінчення не впливає на можливість звернення до суду. Звісно, для позивача можуть настати різні за змістом негативні наслідки пред'явлення позову поза межами давнісного строку: коли на момент пред'явлення позову цей строк ще не почався суд має відмовити в задоволенні позову за безпідставністю, тоді як при пропускові давності суд може відмовити у позові саме з цієї причини. Проте вказані обставини в жодному разі не позбавляють особу права на звернення до суду.

Інша річ, матеріальне право на позов. Під правом на позов у матеріальному сенсі треба розуміти можливість звернення до суду з метою застосування до відповідача примусових заходів. Тобто в даному контексті це фактично право на судовий захист, і саме це право, а не можливість звернення до суду, може припинитися у разі непред'явлення позову протягом встановленого давнісного строку. Зміст звернення суб'єкта, матеріальні права якого порушені неналежним виконанням обов'язку боржником, становлять певні вимоги щодо застосування до останнього примусових заходів, які мають забезпечити виконання

обов'язку та його відповідальність. Але управнена особа може скористатися можливістю захисту суб'єктивного права лиш в межах нормативно визначеного давнісного строку, після закінчення якого, як правило, позовна забезпеченість вимог припиняється. Законодавство практично всіх країн містить встановлений строк, в межах якого може бути здійснений вказаний судовий захист порушеного права. Як матеріально-правове явище він кваліфікується і згідно з положеннями вітчизняного законодавства (які узгоджуються з правилами переважної більшості країн так званої континентальної системи права). Цей строк не є процесуальним, оскільки не впливає на перебіг судового розгляду щодо спірних відносин у разі його початку, і саме тому питання його застосування вирішуються відповідно до законодавства, яке діяло на час порушення права, а не на момент розгляду спору [8, с. 464]. За усталеною традицією зазначений строк має назву позовної давності і визначає період існування матеріального права на позов у разі порушення цивільного права.

Список використаних джерел:

1. Красавчиков О.А. Юридические факты в советском гражданском праве. М., Госюриздат, 1958. 182 с.
2. Новицкий И.Б. Новицкий И.Б. Сделки. Исковая давность. М.: Госюриздат, 1954. - 247 с.
3. Гуляев АМ. Общий срок земской давности. Журналъ Министерства Юстиціи. 1900. №7. С. 48-81.
4. Деревянко Г.Ф. Последствия истечения исковой давности. Ученые записки: Вопросы гражданского права. Ученые записки ВЮЗИ. Вып. 5. М., 1958. С. 35-58.
5. Васьковский Е.В. Курс гражданского процесса. Субъекты и объекты процесса, процессуальные отношения и действия. М.: Бр. Башмаковы, 1913. Т.1. 703 с.
6. Советское гражданское право: Учебник в 2 т. / Под ред. О.А. Красавчикова; 3-е изд., испр. и доп. М.: Высшая школа, 1985. Т. 1. 544 с.
7. Кравцов М.А. Позовна давність в радянському цивільному праві. К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1960. 17 с.
8. Энгельман И.Е. О давности по русскому гражданскому праву. Историко-догматическое исследование. М.: Статут, 2003. 511 с.

*Кульбабська Ірина Василівна
студентка 2-го курсу юридичного
факультету Тернопільського
національного економічного
університету*

*Науковий керівник: Зигрій Ольга
Володимирівна, кандидат
економічних наук, доцент, доцент
кафедри цивільного права і процесу,
Тернопільський національний
економічний університет*

РОЛЬ МЕДІАЦІЇ У ВИРІШЕННІ ТРУДОВИХ СПОРІВ

Поняття «медіація» набуло поширеності на теренах України у 90-х роках, яке стало відоме нам з практики демократично-розвинених країн світу. Саме тоді почали з'являтися спроби впровадження медіації у суспільну та правову практику. В цей час набули свого розвитку перші громадські організації, які взяли на себе навчання медіаторів, дослідження зарубіжного досвіду медіації та інших примирних процедур, розроблення проектів для впровадження медіації в судах, правоохоронній сфері [1].

Загальнопоширеним визначенням медіації є структурована позасудова процедура врегулювання конфлікту шляхом переговорів учасників спору з допомогою нейтрального посередника - медіатора. Важливо зрозуміти, що не усі переговори за допомогою посередника можна назвати медіацією. Головними відмінностями медіації є те, що дана процедура має структурований характер, наявність чітких принципів та націленість на роботу з потребами та інтересами сторін конфлікту. Також важливо зрозуміти, що роль медіатора у спорах є відмінною від ролі посередника у переговорах.

Основною метою медіатора є налагодження комунікації та конструктивне співробітництво сторін щодо розв'язання конфлікту, щоб забезпечити дотримання учасниками медіації її принципів та послідовно провести сторони крізь усі стадії медіації. На відміну від судді чи арбітра медіатор не вирішує конфлікт між сторонами та не постановляє обов'язкове для них рішення, а лише допомагає із визначенням проблеми першочергового плану, щоб забезпечити основу для наступних варіантів вирішення спору [2, с. 90].

У правовій сфері існує два типи вирішення конфліктних ситуацій: перший – традиційний, який є загальноприйнятим та неодноразово

застосовувався при вирішенні конфліктів, у нас це є судові рішення спорів, другий - нетрадиційний або альтернативний.

Одним із альтернативних методів вирішення спорів у різних галузях права, зокрема й трудового є медіація. З вище поданого матеріалу, можна ще раз підтвердити те, що медіація – добровільний порядок вирішення спорів без участі органів судової влади та характеризується прийняттям двома сторонами конфлікту взаємного рішення.

На даний період немає ніякого законодавчого закріплення щодо альтернативного вирішення індивідуального трудового спору. Проте, процедури мають однаково поширюватись як на індивідуальні трудові спори, так і на колективні, що позбавить неоднозначності розуміння правових норм в сфері примирних процедур. Проте природа індивідуальних трудових спорів має більш індивідуалізований характер та має виходити з певної ситуації, яка склалася між роботодавцем або уповноваженою ним особою та працівником [3, с. 161]. Варто виділити категорії випадків під час яких медіація необхідна у вирішенні індивідуального трудового спору, а також, коли застосування даного інституту неможливе, і спір має вирішуватись за допомогою судового розгляду. Використання методу медіації перш за все заощаджує кошти сторін, які пов'язані із витратами на юристів та судовий збір, а також зменшить обсяг роботи суддів, які через велику кількість справ не мають змоги ефективно та швидко їх вирішувати.

Українське законодавство на даному етапі передбачає застосування посередництва лише стосовно колективних трудових конфліктів. Розкривається це у Законі «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», який передбачає можливість залучення незалежного посередника з метою врегулювання колективного трудового спору [4].

Медіатор зобов'язаний допомогти сторонам знайти компроміс і прийняти рішення про врегулювання конфлікту шляхом взаємних поступок. Важливо пам'ятати, що він не має права нав'язувати будь-якій із сторін своє бачення вирішення трудового спору, а повинен допомогти їм дійти до спільного вирішення спору. Сторони трудового договору мають право домовитись про включення письмового медіаційного застереження в договір, згідно з яким вони погоджуються передати на медіацію всі або певні спори, які можуть виникнути між ними в зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, мають вони договірний характер чи ні.

Важливо надати увагу тому, що кожен медіатор має такі права під час реалізації методу медіації:

- отримати усю необхідну йому інформацію про предмет трудового спору;
- самостійно визначити спосіб проведення медіації;

– відмовитися від проведення даної процедури з етичних або особистих міркувань;

– проводити медіацію як на платній, так і на безоплатній основі.

Також важливим і головним фактором є ознаки, які вказують на припинення процедури медіації. До таких відносять [5, с. 90]:

– підписання сторонами договору;

– заявою сторони або сторін медіатору про припинення медіації.

Слід зауважити, що медіація є досить перспективною для розвитку у нашій державі. На даний період часу нашим законодавством не регулюється проведення медіації. Хоча сам по собі даний спосіб міг би значно спростити вирішення не надто суттєвих трудових спорів між роботодавцями та працівниками.

Література:

1. Крестовська Н., Романде Л., Барабаш Т. Медіація в Україні: нюанси законодавчого врегулювання: Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://mediation.ua/wp-content/uploads/2017/03/stattya-Mediatsiya-v-Ukrayini-nyuansi-zakonodavchogo-vregulyuvannya.pdf>
2. Кульбабська І. Медіація: поняття та її основоположені принципи. Збірник тез та доповідей III Міжнародної студентської конференції. Правова система України в умовах європейської інтеграції: погляд студентської молоді. ТНЕУ. Тернопіль, 2019.
3. Зайчук О.В. Медіація як процедура врегулювання спорів шляхом досягнення консенсусу. Бюлетень Міністерства юстиції України : офіційне видання. Міністерство юстиції України. Київ, 2010. № 9 (вересень). С. 158-161.
4. Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)». Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-вр>
5. Жмудь В. Запровадження процедури медіації (примирення) у законодавстві України. Юридичний журнал : аналітичні матеріали, коментарі, судова практика. МОН України; НПУ ім. Драгоманова; Ін-т політології та ін. Київ, 2007. № 11. С. 89-91.

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче
право. Судоустрій. Правоохоронні органи, прокуратура
та адвокатура**

*Miakota Oksana Viktorivna
student of 4 year, Ternopil national
economic university*

**ANTI-CORRUPTION COURT AS A NEW IDEA OF JUSTICE
ESTABLISHMENT**

Today, there are a number of problems and issues in particular in the legal field that need immediate resolution. This is manifested not only by the malfeasance of judges for the administration of justice, but also by their activities in the interests of particular groups of society. Therefore, in order to remedy the shortcomings of the judiciary, the new government of our state has introduced a number of bills aimed only at a fair trial for the protection of every citizen of our country from corruption and other state arbitrariness.

Actuality of theme. Bribery among public authorities, abuse of office, non-prosecution, pressure to make a judgment are all pressing issues that concern every Ukrainian. Therefore, in order to prevent and stop lawlessness and other criminal acts, the Law of Ukraine "On the Supreme Anticorruption Court of Ukraine" was adopted on 07.06.2018, the main task of which is to administer justice in accordance with the current legislation of Ukraine and to protect the individual, society and the state from corruption and related crimes and judicial control over the pre-trial investigation of these crimes, respect for the rights, freedoms and interests of persons in criminal proceedings.

Analysis of recent research and publications. The study of the creation and functioning of the Supreme Anticorruption Court of Ukraine in order to establish fair justice, for the fight against corruption, has repeatedly attracted the attention of such famous scientists as: Musinsky O.V., Banakh S.V., Rogatinskaya N.C., Bahin V.P., Boyarov V.I., Bartholomew T.V., Goncharenko V.G.

The purpose of this paper is to investigate the functioning of the anti-corruption court in the justice system, and to analyze both the benefits and disadvantages of such judicial reform in general.

Presenting main material. After going through over a thousand different amendments and discussions to eliminate and permanently close the issue of Ukrainian corruption, the new Supreme Anticorruption Court of Ukraine will finally begin its work on September 5, 2019. Thus, Ukrainian society will

forever get rid of all those negative phenomena that have flourished among all branches of power of our state, including: bribery, political pressure, and other manifestations of influence for the purpose of illegal gain or gain of illegal income.

In my opinion, the main idea behind the creation of an anti-corruption court is to restore fair justice for all sections of society. In addition, the prevention, any manifestation of corruption, punishment of those who are involved in any corruption schemes and frauds, that is, those who steal the Ukrainian people and the state as a whole. All such crimes must be stopped and the perpetrators of the crimes punished. The rule of law, honesty, legality, professionalism, honesty, integrity, responsibility are all the main principles that the anti-corruption court of Ukraine must abide by.

Judicial reform should change the situation of citizens for the better and protect every person from the evils of arbitrariness and injustice. Therefore, the main function of the Anti-Corruption Court of Ukraine is to protect and restore, as it is necessary to restore justice and equality among all public servants.

In my opinion, the basis of the activity of the Supreme Anticorruption Court of Ukraine is that it is a permanently operating higher specialized court in the judicial system of Ukraine. The legal basis for the activity of the Supreme Anti-Corruption Court is the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine "On Judiciary and the Status of Judges", these and other laws of Ukraine, current international treaties, the consent of which has been given by the Verkhovna Rada of Ukraine [4, p. 2]. High Anticorruption Court: administers justice as a court of first and appellate instance in criminal proceedings concerning crimes within its jurisdiction (jurisdiction) by procedural law. Also, analyzes judicial statistics, examines and summarizes jurisprudence in criminal proceedings within its jurisdiction, informs the outcome of the case law synthesis of the Supreme Court and provides it with opinions on draft legislative acts.

Given the new changes and bills, the activities of the Anti-Corruption Court of Ukraine have both positive and negative sides. After all, the news about its creation, society has received ambiguous.

In my opinion, the advantages of creating a new body are:

- Destruction of corruption and restoration of justice;
- The introduction of a new body is an example of foreign experience and international law;
- Financial independence, which prevents corruption, and sets the judges of the new court only on the legal basis for doing business;
- Professionalism of court employees, their impartiality and independence according to the Law of Ukraine "On High Anticorruption Court";
- Established partnership and cooperation with the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and other bodies;

- Use of new tools and methods in the fight against corruption and related crimes.

In my opinion, the negative aspects of creating a new judiciary are:

- Indefinite clear jurisdiction;
- Amendments to the law of Ukraine and state the requirements of the employees of the new body;
- Appointment of the controlling body by activity, anti-corruption court of Ukraine;

Thus, the creation and functioning of a new body has more positive tendencies than negative ones. First of all, this is manifested in the fact that the new body is one of the steps of Ukraine's European integration to the new European space. The High Anticorruption Court is a court to get into which is not easy and there are special requirements and guarantees of their activity.

Strengthening the independence and independence of judges and the judiciary branches of power, restoring public trust, development of purposeful strategic planning and development of legislation all these are the prospects for the development of the newly formed body. The close interaction of the entire judicial corps, law enforcement agencies, are priorities that will help the Anticorruption Court to exercise its powers and functions. Professionalism and excellence in work is the basis of the activity of this body, which is aimed at building the entire judicial branch. Such benchmarks will help new judges to exercise their functions within the framework of law and law [5, p. 7-10] . Compliance with the principles of integrity in the administration of justice, public trust, the use of innovative technologies and the improvement of litigation are among the key principles and innovations that will serve the new court.

Therefore, in view of the above, it should be concluded that the Supreme Anticorruption Court is the last hope of the Ukrainian people for the establishment of justice and justice. Only such a body will be able to ensure that all members of society are fully compliant with the law and help to work closely with all law enforcement agencies that counteract various manifestations of corruption. All efforts of the new court should be aimed at the elimination of corruption, efficiency and integrity of the work performed, and proper functioning in accordance with the legislation of Ukraine. Thus, the Supreme Anticorruption Court of Ukraine is one of the leading ideas of establishing justice in our country, whose development prospects are quite high today, given the current realities and technologies.

References:

1. The Constitution of Ukraine –X,: Odyssey LLC, 2008. 48 p.
2. CRIMINAL PROCEDURAL CODE OF UKRAINE.-P .: GDP Notis LLC, 2018 - 336p.

3. Criminal process: textbook. SV Banakh, NZ Rogatinskaya, AM. Sarahman. - Ternopil: Econom. Opinion of TNEU, 2016.- 264 p.
4. On the Supreme Anticorruption Court of Ukraine: Law of Ukraine dated 07.06.2018 №24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>
5. JUDICIAL DEVELOPMENT STRATEGY IN UKRAINE FOR 2015-2020. URL: <http://nsj.gov.ua/files/1467884108Стратегія%20розвитку%20суду07.pdf>

*Бойчук Дмитро Валерійович
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри публічного та приватного
права Факультету права та
міжнародних відносин Київського
університету імені Бориса Грінченка*

ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА БЕЗВІСНО ВІДСУТНІМИ ЧИ ОГОЛОШЕННЯ ЇХ ПОМЕРЛИМИ

Відповідно до статті 4 Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» особа набуває статусу такої, що зникла безвісти, з моменту подання заявником заяви про факт зникнення особи безвісти та її розшук або за рішенням суду [1].

Заява про факт зникнення особи безвісти та її розшук подається до відповідного територіального органу Національної поліції України [1]. За рішенням суду особа набуває статусу такої, що зникла безвісти в разі визнання її безвісти відсутньою або оголошення померлою.

Національне законодавство не оминувало увагою іноземців та осіб без громадянства, якщо звернутись до Закону України «Про міжнародне приватне право», а саме статті 20 бачимо, що підстави та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою регулюються останнім із відомих особистих законів цієї особи [2]. В міжнародному приватному праві існує два підходи для визначення особистого закону фізичної особи: закон громадянства – означає застосування права тієї держави, громадянином якої є дана особа; закон місця проживання – означає застосування права тієї держави, де відповідна особа постійно чи переважно проживає. Якщо іноземець чи особа без громадянства постійно чи переважно проживали на території України та зникли безвісти, то визнання їх безвісно відсутніми або оголошення померлими на території України, буде регулюватися українським національним законодавством.

Закон України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» також вказує, що іноземець чи особа без громадянства, яка зникла на території України, набуває правового статусу особи, зниклої безвісти, якщо така особа перебувала на території України на законних підставах [1].

На думку І. Гожій, І. Солончук, ст. 20 ЗУ «Про міжнародне приватне право» є логічною, оскільки інститути визнання особи безвісно відсутньою й оголошення її померлою можуть мати суттєві відмінності в законодавстві країн різних правових систем або можуть бути взагалі невідомі. Необхідно зазначити, що в законодавстві таких країн, як Австрія і Угорщина під час визначення права, яке підлягає застосуванню при визнанні фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою, також використовується колізійна прив'язка до останнього відомого особистого закону відсутнього. Так, відповідно до § 16 Указу Угорщини «Про міжнародне приватне право» визнання особи безвісно відсутньою й оголошення її померлою або встановлення факту смерті визначається правом, що було особистим законом безвісно відсутньої особи. Натомість стаття 41 Федерального закону Швейцарії «Про міжнародне приватне право» відносить питання оголошення безвісної відсутності до компетенції швейцарського суду за останнім відомим місцем проживання відсутньої особи, при цьому умови і наслідки оголошення особи безвісно відсутньою визначаються швейцарським правом [3, с. 139].

Із метою вдосконалення механізму правового регулювання міжнародних відносин для подальшого поглиблення співробітництва між державами, Україною укладаються двосторонні угоди. Так, однією із таких угод є Договір між Україною та Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини в цивільних та кримінальних справах. Відповідно до ст. 23 Договору, у справах про визнання особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою компетентним судом є суд тієї держави, громадянином якої була особа. Водночас, слід зазначити, що суд іншої держави може оголосити іноземного громадянина померлим або встановити факт його смерті на підставі заяви осіб, права яких ґрунтуються на законодавстві тієї держави, яка має винести рішення [3, с. 139].

Вважаємо, що укладення Україною таких міжнародних договорів дозволяє врегулювати важливі міждержавні відносини щодо визначення порядку набуття особою статусу, зниклої безвісти, оскільки набуття такого статусу, потребують не лише громадяни України в межах нашої чи іншої держави, а й іноземці, які перебувають на території України.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можемо констатувати, що набуття іноземцем чи особою без громадянства статусу особи, зниклої безвісти, якщо вони постійно чи переважно проживали на території України, буде регулюватися українським законодавством.

Література:

1. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12 липня 2018 р. № 2505-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 38. Ст. 280.
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. Ст.422.
3. Гожій І., Солончук І. До питання визнання іноземців безвісно відсутніми чи оголошення їх померлими. Национальный юридический журнал: теория и практика. 2017. № 3 (25). С. 138–141.

*Корчагіна Анастасія Миколаївна
аспірант кафедри галузевого права
Херсонського державного
університету*

*Науковий керівник: Проценко Микола
Вікторович, кандидат юридичних
наук, доцент, Херсонський
державний університет*

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДАНИХ, ОДЕРЖАНИХ У РЕЗУЛЬТАТІ ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ У ПРОЦЕСІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Важливу роль у розслідуванні кримінальних правопорушень та злочинів відіграють різноманітні науково-технічні засоби фіксації інформації, які використовують під час провадження слідчих дій.

Чинне кримінально-процесуальне законодавство передбачає низку правових норм, які встановлюють основоположні принципи та засади застосування науково-технічних засобів при розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень. Однак, не зважаючи на активне теоретичне розроблення проблеми їх застосування та виходячи з практичних потреб, існує необхідність удосконалення правового регулювання використання в процесі доказування даних, одержаних у результаті застосування науково-технічних засобів.

Досліджуючи особливості поняття та змісту даних, одержаних у результаті застосування науково-технічних засобів у процесі розслідування злочинів, варто розкрити поняття та зміст поняття «даних, одержаних в результаті застосування науково-технічних засобів».

На жаль чинне законодавство не містить єдиного визначення ні поняття науково-технічних засобів, ні даних, отриманих в результаті їх використання.

Найбільш точним, на нашу думку є визначення надане О. О. Пундою, який визначив, що науково-технічний засіб, що використовується в кримінальному процесі – «це сукупність приладів, пристроїв, апаратури, інструментів та матеріалів, що застосовуються відповідно до закону спеціально уповноваженими особами для досягнення науково обґрунтованого результату, який сприяв би захисту прав та законних інтересів учасників кримінального процесу, повному та швидкому розкриттю злочинів і викриттю осіб, винних у їх вчиненні» [2, с. 7]

Поняття «дані» є загальнонауковим. Аналізуючи визначення, надані різними науковцями, ми прийшли до висновку, що дані - це сукупність відомостей, зафіксованих на певному носіїві у формі, придатній для постійного зберігання, передавання і оброблення [1].

У процесі дослідження особливостей використання даних, отриманих в результаті застосування науково-технічних засобів у кримінальному процесі, ми прийшли до висновку, що в суто інформаційному розумінні поняття таких даних, виражається в будь-яких відомостях про факти, встановлених за допомогою використання таких засобів, незалежно від того, чи були ці дані перенесені на технічний засіб фіксації, чи ні. Проте необхідно враховувати особливості положення чинного законодавства, щодо даних, які можуть бути використані в процесі розслідування та розкриття кримінальних правопорушень. Такі дані мають відповідати засадам повноти, належності та допустимості, оскільки в подальшому формують доказове підґрунтя.

Таким чином, дані, одержані в результаті застосування науково-технічних засобів у кримінальному процесі являють собою перенесені на технічний засіб фіксації відомості про факти, які відображені на різноманітних матеріальних носіях, мають інформаційну цінність та зміст, і на основі яких у визначеному законом порядку спеціально уповноважені органи держави встановлюють наявність або відсутність обставин, що мають значення для правильного вирішення кримінальної справи.

Особливостями даних одержаних в результаті застосування науково-технічних засобів є основними аспекти їх використання, а саме: криміналістичний, кримінологічний, оперативно-розшуковий, кримінально-процесуальний.

Криміналістичний аспект розкриває поняття та зміст даних для використання їх з діагностичною метою, моделювання та побудов і висунення версій. а також для планування розслідування кримінальної справи.

З точки зору кримінологічного аспекту зазначені дані містять в собі відомості про сутність, закономірності виникнення, суспільного прояву злочинності.

В оперативно-розшуковій діяльності дані, одержані в результаті застосування науково-технічних засобів, використовуються в процесі доказування у кримінальному провадженні відповідно до положень кримінально-процесуального законодавства України, які регламентують порядок збирання, оброблення, перевірки та оцінки доказів.

Щодо кримінально-процесуального аспекту, то використання науково-технічних засобів та даних одержаних в результаті, є регламентованим чинним кримінально-процесуальним законодавством, та можуть бути використанні в процесі доказування за умови законності їх одержання. Важливою особливістю даних як доказів у кримінальному провадженні є те, що такі позбавлені суб'єктивізму особистісних джерел доказової інформації, що присутні й активно впливають на характер отримуваної інформації, яка міститься в інших джерелах доказів, наприклад, показаннях свідків, потерпілих, обвинувачених.

Таким чином, у розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень значну роль відіграють різноманітні науково-технічні засоби фіксації інформації, які широко використовують на стадії досудового розслідування. Дані, одержані в результаті їх використання, є ваговою складовою процесу доказування.

Література:

1. Дані, інформація і знання URL: <https://poznayka.org/s41556t1.html> (дата звернення: 02.09.2019)
2. Пунда О.О. Використання даних, одержаних в результаті застосування науково-технічних засобів, для доказування в кримінальному процесі: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 Київ, 2002. 18 с.

*Гедульянов Вадим Едуардович
здобувач кафедри адміністративного
права і процесу та митної безпеки
Університету державної фіскальної
служби України*

СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ

Категорія «суб'єкт» має загальнотеоретичне значення, а її уточнення здійснюється у галузевих юридичних дослідженнях, відповідно до специфіки предмету наукової розвідки.

У загальній теорії права суб'єкт права визначено як фізичну чи юридичну особу, яка є учасником національних чи міжнародних правовідносин. Фізична особа виступає індивідуальним суб'єктом, а юридична – колективним суб'єктом права [1, с. 680].

Загальнотеоретичне значення категорії «суб'єкт права» обумовлює виділення таких ознак суб'єкта як: наявність матеріальної форми, що передбачає чітке визначення виду такого суб'єкта; об'єктивно притаманні правовідносинам, що передбачає наявність у такого суб'єкта у конкретних правовідносинах, в яких він бере участь, правового статусу.

В науці адміністративного права до суб'єктів відносять учасників адміністративних правовідносин, наділених суб'єктивними правами та які виконують юридичні (суб'єктивні) обов'язки, що закріплені адміністративно-правовою нормою. На відміну від суб'єкта адміністративних правовідносин, суб'єкт адміністративного права наділений тільки потенційною здатністю вступати у правовідносини [2, с.183].

Якщо спиратись на підхід, прийнятий у теорії адміністративного права щодо визначення його суб'єкта, можна вказати про те, що до суб'єктів запобігання корупції належать усі фізичні чи юридичні особи, які мають потенційну здатність вступати у відповідні правовідносини. Дійсно, з теоретичних позицій такий підхід дозволяє залучити до превентивної антикорупційної діяльності широке коло суб'єктів. Поряд із цим, необхідність конкретизації меж реалізації завдань і функцій антикорупційної превентивної діяльності обумовлює доцільність розкриття поняття «суб'єкт запобігання корупції» як учасника відповідних правовідносин, тобто особи, наділеної суб'єктивними правами та яка має

правоспроможність виконувати юридичні (суб'єктивні) обов'язки, закріплені адміністративно-правовою нормою щодо застосування превентивних антикорупційних заходів.

Вказані загальнотеоретичні положення та положення, сформульовані у теорії адміністративного права є такими, спираючись на які має бути визначене поняття суб'єкта запобігання корупції. Тож такий суб'єкт має матеріальну форму, а, отже, може бути як фізичною, так і юридичною особою, а його правоспроможність бути учасником правовідносин щодо запобігання корупції реалізується у правовому статусі посадової особи чи юридичної особи, наділеної відповідними повноваженнями.

При формуванні поняття суб'єкта запобігання корупції має бути врахована сутність діяльності щодо запобігання – застосування превентивних антикорупційних заходів, що випливає з преамбули профільного Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII [3]. До таких заходів, відповідно Розділів IV, V, IX, X, XI зазначеного Закону чинне законодавство відносить:

- застосування обмежень та покладання додаткових обов'язків;
- встановлення заборон;
- застосування заходів, спрямованих на подолання конфлікту інтересів;
- проведення антикорупційної експертизи;
- проведення перевірок;
- дотримання правових вимог;
- заходи програмного характеру;
- застосування заходів юридичної відповідальності.

Суб'єктом запобігання корупції слід визначити особу – фізичну чи юридичну, яка наділена компетенцією щодо застосування превентивних та юрисдикційних антикорупційних заходів на підставі, у порядку та межах, встановлених чинним законодавством.

Профільним Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII [3] суб'єктів, компетенція яких стосується запобігання корупції, виділено залежно від спрямованості та характеру виконуваних функцій – пов'язаних із виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування; не стосується безпосередньо виконання функцій держави чи місцевого самоврядування.

Компетенцією щодо запобігання корупції у межах діяльності, спрямованої на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, наділене Національне агентство з питань запобігання корупції, відповідно Розділу II Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII. Новелою Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII є введення уповноваженого з питань запобігання та

виявлення корупції, який наділений статусом посадової особи юридичної особи, відповідно ст.64 зазначеного Закону.

Національне агентство з питань запобігання корупції та уповноваженого з питань запобігання та виявлення корупції, правовий статус яких закріплено Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII, доцільно віднести до групи суб'єктів загальної компетенції на підставі предмету застосування повноважень, межі якого стосуються широкого кола осіб.

До групи суб'єктів запобігання корупції із загальними повноваженнями доцільно включити Верховну Раду України, Президента України, Кабінет Міністрів України, Раду національної безпеки і оборони України, центральні органи виконавчої влади, які можна назвати стратегічними суб'єктами, що визначають та забезпечують формування державної антикорупційної політики. Така назва більшою мірою відображає функціональне призначення та спрямованість їх діяльності щодо запобігання корупції.

Крім цього, доцільно врахувати існування державних органів, органів місцевого самоврядування, для яких функція запобігання корупції не є основною. Наприклад, Служба безпеки України, Військова служба правопорядку у Збройних Силах України, Державна податкова служба України, Державна митна служба України, місцеві державні адміністрації та інші. Таких суб'єктів доцільно виділити у групу додаткових.

Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII виділено спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Крім Національного агентства з питань запобігання корупції, до них віднесено органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України (абз.14 ч.1 ст.1 [3]).

Отже, відповідно Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII, єдиний орган державної виконавчої влади - Національне агентство з питань запобігання корупції виконує функції суб'єкта запобігання і протидії корупції.

Серед суб'єктів запобігання корупції слід виділити суб'єктів спеціальної компетенції – Спеціалізована антикорупційна прокуратура, військова прокуратура, Генеральна інспекція, Національне антикорупційне бюро України. Правовий статус кожного з перелічених суб'єктів має особливості, передбачені чинним законодавством.

Окреме місце посідає Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, статус якого визначений Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» від 10.11.2015 № 772-VIII [4]. Вказаний центральний орган виконавчої влади

зі спеціальним статусом (ч.1 ст.2 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» від 10.11.2015 № 772-VIII) слід віднести до органів виконання спеціальних процесуальних повноважень, що впливає зі ст.9 зазначеного Закону.

Слід приєднатись до підходу В.В. Карпунцова, який запропонував виділяти органи виконання спеціальних процесуальних прокуратури, до яких належать Спеціалізована антикорупційна прокуратура, військові прокуратури, Генеральна інспекція Генеральної прокуратури України [5, с.118]. Вказані суб'єкти антикорупційної діяльності функціонують на підставі Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII [6], а їх процесуальна компетенція встановлена процесуальними кодексами та здійснюється у межах виконання функцій, закріплених Конституцією України.

При здійсненні систематизації суб'єктів запобігання корупції доцільно виділити ще одну групу - суб'єктів первинної антикорупційної превенції, що враховує призначення профільного Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII, його спрямованість на стимулювання законослухняної поведінки суб'єктів, на яких поширюється його дія.

Таким чином, доцільно запропонувати наступну класифікацію суб'єктів запобігання корупції, що передбачає виділення трьох груп суб'єктів: 1) суб'єкти первинної антикорупційної превенції (суб'єкти, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII); 2) суб'єкти право реалізації у антикорупційній сфері; 3) стратегічні суб'єкти, які визначають та забезпечують формування державної антикорупційної політики (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, центральні органи виконавчої влади).

Література:

1. Юридична енциклопедія: в 6т. за ред. Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін., Т.5: П-С.-К.: «Укр.енцикл.», 2003. 736 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: У 2 томах: Том 1. Загальна частина / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). К.: Вид-во "Юридична думка", 2007. 592 с.
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49 (05.12.2014). ст. 2056.
4. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. № 99 (22.12.2015), ст. 3385.

5. Карпунцов В.В. Процесуальна компетенція органів прокуратури України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Науково-теоретичне видання: Логос, 2018. 376 с.
6. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3 (16.01.2015). ст. 12.

*Коротун Олена Миколаївна
докторант, Науково-дослідний
інститут публічного права*

*Науковий керівник: Світличний
Олександр Петрович, доктор
юридичних наук, доцент, Науково-
дослідний інститут публічного права*

ДО ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Наявність сучасної вітчизняної нормативно-правової бази є необхідним атрибутом цивілізованої держав, важливим елементом належної охорони та захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності. Негативним фактором, що впливає на стан охорони та захисту прав інтелектуальної власності, держави і суспільства в цілому, є порушення прав інтелектуальної власності, тому держава покликана забезпечити належний стан законодавчого регулювання охорони прав та законних інтересів усіх учасників правовідносин у сфері інтелектуальної власності. Саме на державу покладено обов'язок шляхом здійснення правових заходів забезпечити загальні правила і обов'язки суб'єктів права інтелектуальної власності у сфері правовідносин інтелектуальної власності. На сьогодні, питання законодавчого регулювання адміністративно-правового забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності є таким, що потребує впливу державу на існуючі проблеми, пов'язані із ефективністю охорони та захисту прав інтелектуальної власності, що знаходиться у прямій залежності із дієвістю нормативно-правової бази.

Основне місце серед нормативно-правових актів, якими регулюється забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності, належить Конституції України, відповідно до якої держава забезпечує право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю,

результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, а також захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання.

Як зазначає О. П. Світличний роль конституційних норм у процесі правового регулювання важко переоцінити, оскільки норми Конституція України є нормами прямої дії, вони виступають безпосереднім регулятором відповідних суспільних відносин [1, с. 26].

За відсутності законодавства, яке б регулювало правовідносини у сфері охорони інтелектуальної власності, на початку дев'яностих років минулого століття Верховною Радою України було прийнято більшість законодавчих актів у сфері охорони інтелектуальної власності. Це Закони України: «Про охорону прав на сорти рослин»; «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»; «Про племінне тваринництво»; «Про авторське право і суміжні права»; «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»; «Про охорону прав на промислові зразки»; «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем»; «Про охорону прав на зазначення походження товарів»; «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних»; «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування».

Закони, виступаючи головною ланкою, основною системно-ієрархічної структури джерел права, самі, своєю чергою, знаходяться у системно-ієрархічних відносинах одним з одним, формують свою власну системно-ієрархічну структуру [2, с. 26].

Вказані спеціальні закони є системоутворюючими законодавчими актами комплексної галузі права інтелектуальної власності. Водночас, безпосереднє відношення до охорони інтелектуальної власності мають норми Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 р., який визначає правові, економічні, організаційні та фінансові засади державного регулювання діяльності у сфері трансферу технологій і спрямований на забезпечення ефективного використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу України.

Окремі норми, пов'язані з інтелектуальною власністю містяться в законах, що утворюють загальне законодавство, а також містяться у нормах спеціального законодавства, яке регулює певну сферу суспільних відносин. В цих законодавчих актах ми находимо норми, які мають опосередковане відношення до забезпечення правової охорони прав інтелектуальної власності.

Забезпечення правової охорони інтелектуальної власності, передбачено: ст. 26 Закону «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р., який зобов'язує «дотримання вимог щодо охорони

атмосферного повітря під час впровадження відкриттів, винаходів, корисних моделей, промислових зразків, раціоналізаторських пропозицій, застосування нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем. У разі порушення зазначених вимог така діяльність припиняється відповідно до закону, а винні особи притягаються до відповідальності відповідно до закону»;

ст. 36 Закону «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16.11.1992 р., зобов'язує редакцію використовувати авторські матеріали, твори літератури, науки і мистецтва з дотриманням законодавства з питань інтелектуальної власності, а пункт 10 частини першої ст. 41 визначає однією із підстав відповідальності редакції, засновників, видавців, розповсюджувачів, державних органів, організацій та об'єднання громадян у разі порушення ними законодавства з питань інтелектуальної власності;

ч. 3 ст. 59 Закону «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12. 1993 р., що покладає обов'язок телерадіоорганізації щороку, до 31 березня, подавати до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності, звіт за попередній (звітний) рік діяльності про використання об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, а саме музичних творів, аудіовізуальних творів, фонограм (відеограм) та зафіксованих у них виконань, у телерадіоефірі телерадіоорганізації;

ст. 5 Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02.1995 р., обов'язковій науковій і науково-технічній експертизі підлягають права на об'єкти інтелектуальної власності. Розділ V Закону визначає повноваження та компетенцію органів державного та місцевих державних адміністрацій, а Розділом VII передбачено юридичну відповідальність за порушення законодавства у сфері наукової і науково-технічної експертизи.

ст. 28 Закону «Про видавничу справу» від 05.06. 1997 р., встановлює обмеження у видавничій справі. Нормами вказаної статті забороняється розповсюджувати видавничу продукцію без дозволу її власника (співвласників).

ст. 31 Закону «Про архітектурну діяльність» від 20.05. 1999 р., надає право автору (співавтору) об'єкта архітектури фотографувати, здійснювати відеозйомку відповідного об'єкта архітектури як об'єкта авторського права, крім випадків, визначених законом, право вимагати визнання свого авторства (співавторства) шляхом зазначення належним чином свого імені на об'єкті архітектури як об'єкті авторського права;

ст. 10 Закону «Про інформацію» від 02.10. 1992 р., може мати безпосереднє відношення як до суб'єктів, так і до об'єктів права інтелектуальної власності, оскільки за змістом інформація поділяється на

інформацію: про товар (роботу, послугу); науково-технічну; податкову; правову.

Вказані законодавчі акти безпосередньо не встановлюють конкретну юридичну відповідальність, у тому числі й адміністративну за порушення правовідносин у сфері охорони інтелектуальної власності, ці закони включають лише позначення відповідальності, не передбачаючи розміру штрафних санкцій, строків, порядку притягнення та адміністративного провадження тощо, така відповідальність здебільшого регулюється нормами кодифікованих законодавчих актів, у той же час норми проаналізованих законів визначають сучасний стан нормативного регулювання адміністративно-правового забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності.

Отже, для врегулювання суспільних відносин у сфері забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності законодавцем утворені норми, які регулюють соціальну поведінку (діяльність) суб'єктів права. При цьому правила поведінки суб'єктів права формується державою за визначеною процедурою.

Література:

1. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К.: НУБіП України, 2017. 355 с.
2. Орлюк О.П. Сфера інтелектуальної власності як предмет правового регулювання: проблема конкуренція законів. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2009. №6. С. 25-32.

*Лук'яненко Юлія Юріївна
студентка VI курсу юридичного
факультету Дніпровського
національного університету імені
Олеся Гончара*

ОГЛЯД РЕФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Комітет з питань державного управління щодо майбутнього нагляду за системою адміністративної юстиції Великобританії (далі - Комітет) в своїй доповіді зазначає, що система адміністративної юстиції відіграє важливу роль у відстоюванні прав громадян. Мільйони рішень приймаються щорічно центральними та місцевими органами влади, а також органами інших секторів. Із тих, що оскаржуються, лише частка передається до трибуналів. Незважаючи на це, у 2010-2011 рр. тодішня

Служба трибуналів отримала понад 800 000 справ, що стосувалися таких різноманітних питань, як імміграція, надання притулку, соціальне забезпечення, зайнятість та психічне здоров'я. Зважаючи на дані масштаби та вплив, який вона здійснює на життя багатьох громадян, уряд не недооцінює важливості створення ефективних систем, служб та установ, необхідних для підтримки адміністративної юстиції.

Метою даної праці є аналіз стану системи адміністративної юстиції Великобританії.

Теоретичною основою роботи послужили праці таких авторитетних науковців та практикуючих юристів, як Дж. Е. Бонайн, Н. Тущенко, Р. Габітов, А. Найтлі, Д. Грей, М. Реймерс, Т. Керкс, У. Рофер та ін.

Адміністративна юстиція в Великобританії визначається досить широко, а саме як вся в цілому система прийняття рішень адміністративного або розпорядчого характеру щодо приватних осіб, що включає в себе процедури прийняття таких рішень, законодавство, відповідно до якого такі рішення приймаються, і системи вирішення спорів за такими рішеннями [4].

У системі адміністративної юстиції відбулися значні зрушення з часу запровадження Закону «Про трибунали, суди та примусове виконання» 2007 р. та створення єдиної Служби трибуналів, яка зараз є частиною Служби судів і трибуналів її Величності (далі - ССТВ). Уряд підтримує те, що Комітет погоджується, що розробка політики щодо системи адміністративної юстиції відповідає Міністерству юстиції та що ССТВ можуть ефективно здійснювати операції в цієї системи [2].

Таким чином, з прийняттям Закону «Про трибунали, суди і примусове виконання» в Великобританії створена оновлена дворівнева система трибуналів, які розглядають адміністративні справи незалежно від органів виконавчої влади або їх підрозділів, в рамках яких або з ініціативи яких вони були створені. Така організація роботи системи трибуналів була використана для забезпечення їх послідовної, незалежної та ефективної діяльності. ССТВ відповідає за адміністрування трибуналів в Англії. Деякі елементи системи адміністративної юстиції та трибуналів перенесені до Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії. Стан справ є різним у кожному конкретному випадку, це означає, що завдання полягає в тому, щоб знайти правильне рішення, а саме, де потрібно вирівняти процеси та де їх можна по-різному владнати кожною окремою адміністрацією. Діяльність Міністерства юстиції полягає в тісній співпраці з кожною з цих адміністрацій, щоб визначити найкращий підхід до нагляду за системою та її функціонування [1].

Програми девольованих адміністрацій націлені на вдосконалення служб трибуналів, тобто повноваження були передані центральними органами влади місцевим адміністраціям. Наприклад, тепер Шотландія

має власний трибунал з захисту ментального здоров'я, а такі як імміграція та надання притулку - є зарезервованими, це означає, що ними керує адміністрація у Великобританії. У Шотландії, в рамках своєї Робочої програми юстиції, уряд Шотландії зобов'язаний реформувати систему трибуналів Шотландії з метою зменшення складності для користувачів системи, посилення незалежності суддів та підвищення економічної ефективності[1].

В даний час Трибунал першого рівня складається з наступних палат: 1) Палата з питань надання притулку; 2) Палата з питань стандартів догляду; 3) Палата з питань кримінальних компенсацій; 4) Палата з загальних питань; 5) Палата з питань імміграції; 6) Палата з питань психічного здоров'я; 7) Палата з питань охорони здоров'я; 8) Палата з питань приватної власності; 9) Палата з питань соціального забезпечення та підтримки дитини; 10) Палата з питань особливих освітніх потреби та інвалідності; 11) Податкова палата; 12) Палата з питань пенсій та компенсацій військовим[3].

Трибунал високої інстанції: 1) Адміністративна апеляційна палата; 2) Палата з питань імміграції та надання притулку; 3) Палата з земельних питань; 4) Податкова та канцелярійна палата[3].

Отже, значна частина зусиль у сфері адміністративної юстиції протягом останніх років була спрямована на встановлення відповідного рівня розмежування між органами, які приймають рішення, та тими, зазвичай трибуналами, які визначають, чи є такі рішення правильними. Це розмежування сприяє зміцненню довіри громадськості до самих інституцій та віри в те, що в разі оскарження прийнятих рішень, громадяни отримають справедливий висновок суду.

Література:

1. Administrative Justice and Tribunals: A Strategic Work Programme 2013-16. – URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/217315/admin-justice-tribs-strategic-work-programme.pdf
2. Government Response to the Public Administration Select Committee report on the future oversight of the administrative justice system. – URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/217297/response-pasc-report-administrative-justice.pdf
3. HM Courts & Tribunals Service. – URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-courts-and-tribunals-service/about#our-tribunals>
4. Tribunals, Courts and Enforcement Act 2007. – URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2007/15/contents>

*Потін Микола Миколайович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін, Вищий навчальний
приватний заклад «Дніпровський
гуманітарний університет»*

АУКЦІОННІ КОМІСІЇ ЯК УЧАСНИКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРИВАТИЗАЦІЇ

Аукціонні комісії є важливими учасниками процесу приватизації. Відповідно до законодавства аукціонна комісія є тимчасово діючим колегіальним органом, що утворюється державними органами приватизації для продажу об'єктів малої та великої приватизації протягом десяти робочих днів з дня прийняття рішення про приватизацію об'єкта [3; 4; 5].

Тільки у першому кварталі 2019 року ФДМ України утворив 160 аукціонних комісій з продажу об'єктів малої приватизації, було утворено аукціонну комісію з продажу об'єкта великої приватизації ПАТ «Одеська ТЕЦ» [1]. Загалом у 2018 році було утворено 671 аукціонну комісію з продажу об'єктів малої приватизації, а також утворено 21 аукціонну комісію з продажу об'єктів великої приватизації [2].

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють порядок роботи аукціонних комісій є Закон України «Про приватизацію державного і колективного майна» та Наказ Фонду державного майна України від 06 квітня 2018 року № 486 «Про затвердження Положення про діяльність аукціонної комісії для продажу об'єктів малої приватизації та Положення про діяльність аукціонної комісії для продажу об'єктів великої приватизації», зареєстрований в Мін'юсті 27 квітня 2018 року за № 529/31981, який набрав чинності 15 травня 2018 року.

З урахуванням особливостей об'єктів малої та великої приватизації, правовий статус аукціонних комісій, створених для забезпечення їх продажу відрізняється.

Так, до складу аукціонної комісії з продажу об'єктів великої приватизації входять працівники державного органу приватизації, представники відповідних міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, підприємств та/або господарських товариств, представники профспілкових організацій, правоохоронних органів із правом дорадчого голосу тощо. До складу комісії входять не менш як п'ять осіб. Основними завданнями комісії є: розробка умов продажу та визначення дати та часу проведення аукціону; визначення стартової ціни об'єкта приватизації у випадках, передбачених

законодавством; визначення за результатами аукціону переможця. Функціями аукціонної комісії у сфері великої приватизації є: розробка умов продажу; розгляд рекомендацій та пропозицій робочої групи, утвореної відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2015 року № 525 «Про утворення робочої групи з підготовки рекомендацій та пропозицій до проектів рішень Кабінету Міністрів України щодо приватизації та умов продажу об'єктів державної власності, що підлягають приватизації»; визначення кроку аукціону; визначення дати та часу проведення аукціону; визначення стартової ціни на підставі вартості, визначеної відповідно до методики оцінки, що затверджується Кабінетом Міністрів України; визначення стартової ціни на аукціоні із зниженням стартової ціни; визначення стартової ціни на підставі вивчення цінових пропозицій від потенційних учасників аукціону; розробка проекту інформаційного повідомлення про проведення аукціону та подання його до державного органу приватизації на затвердження; розгляд пропозицій щодо ціни купівлі об'єкта приватизації, поданих потенційними покупцями, у тому числі на відповідність вимогам, визначеним частиною третьою статті 22 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна»; надання висновків щодо можливості застосування Закону України «Про міжнародне приватне право» до проекту договору купівлі-продажу об'єкта великої приватизації; реєстрація учасників аукціону; ведення протоколів засідань та подання їх до державного органу приватизації на затвердження.

До складу конкурсної комісії з продажу об'єктів малої приватизації входить п'ять осіб, які є представниками державного органу приватизації, а також за необхідності спеціалісти, експерти, представники органів виконавчої влади, підприємств та/або господарських товариств тощо. Основними повноваженнями конкурсної комісії для продажу об'єктів малої приватизації є: розроблення умов продажу та їх подання на затвердження державному органу приватизації; визначення стартової ціни; визначення стартової ціни з урахуванням зниження стартової ціни; розроблення інформаційного повідомлення про проведення аукціону; ведення протоколів засідань комісії та їх подання на затвердження державному органу приватизації. Правами комісії є можливість під час розроблення умов продажу вносити пропозиції державному органу приватизації щодо запитів до органів державної влади, підприємств та/або господарських товариств стосовно подання пропозицій щодо умов продажу, а також надання відомостей, документів та інших матеріалів, необхідних для ознайомлення з об'єктом продажу; вносити пропозиції державному органу приватизації щодо подання запитів спеціалістам, експертам; заслуховувати пояснення експертів, консультантів та інших спеціалістів.

Спільними принципами діяльності конкурсної комісії з продажу об'єктів малої та об'єктів великої приватизації є дотримання вимог законодавства; колегіальність прийнятих рішень; професіоналізм, неупередженість та незалежність членів комісії. Водночас, принципом діяльності конкурсної комісії з продажу об'єктів великої приватизації ще є принцип рівності усіх учасників аукціону. На наш погляд, така ситуація є необґрунтованою, оскільки відповідно до ст. 2 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» загальним принципом приватизації є принцип рівності та змагальності. З урахуванням зазначеного вважаємо за необхідне внести зміни до Положення про діяльність аукціонної комісії для продажу об'єктів малої приватизації, та доповнити перелік принципів її діяльності принципом рівності усіх учасників аукціону.

Література:

1. Аналітична довідка про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 1 кварталі 2019 року. URL: http://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/i-kvartal-2019_13845.pdf
2. Звіт про роботу Фонду Державного майна України (ФДМУ) та хід приватизації державного майна у 2018 році. URL: http://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/zvit-2018-final_13714.pdf
3. Положення про діяльність аукціонної комісії для продажу об'єктів великої приватизації: Наказ Фонду державного майна України 06.04.2018 № 486. Офіційний вісник України від 15.05.2018. 2018 р. № 37. стор. 679. стаття 1339. код акта 90042/2018
4. Положення про діяльність аукціонної комісії для продажу об'єктів малої приватизації: Наказ Фонду державного майна України 06.04.2018 № 486 . Офіційний вісник України від 15.05.2018. 2018 р. № 37. стор. 677. стаття 1339. код акта 90042/2018
5. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 року № 2269–VIII. Відомості Верховної Ради України від 23.03.2018. 2018 р. № 12. стор. 5. стаття 68

*Ільків Наталія Володимирівна
кандидат юридичних наук,
Львівський державний університет
внутрішніх справ*

ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У ЛІСОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Забезпечення інтересів осіб, які використовують ліси, здійснюється через певні заходи і механізми, покликані гарантувати дотримання відповідних нормативно-правових актів, направлених на регулювання суспільних лісових відносин. Специфіка відносин з володіння, користування та розпорядження лісами передбачає перевагу публічних інтересів над окремими приватними інтересами. Дана обумовленість веде до ролі гарантій публічних інтересів у лісовому праві як умови задоволення соціальних потреб, пов'язаних з користуванням лісовими ресурсами.

Можливість втілення імперативів лісового законодавства у життя забезпечена різними видами гарантій, обумовленими соціальною сутністю і природою Української держави, економічними, політичними, культурними та іншими особливостями її існування. Водночас гарантії забезпечення публічних інтересів обумовлені об'єктивними умовами суспільного життя, в яких виникають, змінюються і припиняються лісові правовідносини. Кожна з умов може як сприяти ефективності реалізації публічних інтересів, так і ускладнювати їх реалізацію чи перешкоджати їй.

Як зазначає М.І. Василюшина, самі по собі дані умови не виступають як гарантії, а представляють лише первинну основу існування гарантій. Умови і фактори суспільного життя задають динаміку лісового законодавства, і як наслідок є передумовами появи, зміни чи ліквідації тих чи інших гарантій публічних інтересів, ними визначається лісова політика держави на відповідному етапі [1, с.19].

Окремі гарантії відображають відповідні особливості забезпечення публічних інтересів, забезпечують реалізацію різних лісових правовідносин на сучасному етапі правового регулювання. Одночасно кожний виділений вид гарантій сприяє забезпеченню публічних інтересів у лісовому законодавстві, включає важливі засоби і механізми, які дозволяють реалізовувати права та обов'язки учасників лісових відносин, виконувати регулятивну та охоронну функції правового регулювання. За

своїм змістом кожна з гарантій має елементи, направлені на дотримання публічних інтересів. Виділення гарантій обумовлено їх значенням у рамках галузі лісового законодавства, а також кількістю механізмів забезпечення публічних інтересів.

Забезпечення публічних інтересів загалом проходить за рахунок комплексу гарантій, до яких належать економічні, політичні, соціальні, ідеологічні, юридичні та організаційні гарантії. З точки зору лісового законодавства, особливе значення набувають екологічні гарантії, розвиток яких дозволив би врахувати сучасні світові тенденції переходу до сталого лісоуправління за рахунок введення додаткових механізмів охорони і захисту лісів, визначення пріоритетних напрямів лісової політики і стимулювання невиснажливого лісовикористання.

Обмеження використання лісів як екологічно направленої гарантії забезпечення публічних інтересів розрізняють за підставами і змістом. Так, до них належать обмеження використання лісів у відповідності зі ст. 66 Лісового кодексу України, яка надаючи громадянам право вільного перебування у лісах державної та комунальної власності, а за згодою власника в лісах приватної власності, безоплатного без видачі спеціального дозволу збирання для власного споживання дикорослих трав'яних рослин, квітів ягод, горіхів, грибів тощо, допускає випадки обмеження такого права Кодексом та іншими законодавчими актами України, зокрема шляхом встановлення максимальних норм безоплатного збору лісових ресурсів, визначення способів реалізації права загального лісовикористання такими, що не завдають шкоди відтворенню цих ресурсів, не погіршують санітарного стану лісів [2]. Обмеження перебування у лісах можуть бути викликані необхідністю забезпечення пожежної чи санітарної безпеки у лісах, безпеки громадян при виконанні робіт та ін.

Екологічно направленою гарантією є обмеження при переведенні земель лісогосподарського призначення в інші категорії. Згідно ч.7 ст.20 Земельного кодексу України зміна цільового призначення земель лісогосподарського призначення, що перебувають у державній чи комунальній власності, здійснюється за погодженням з Кабінетом Міністрів України [3]. Однак, законодавець не визначає перелік випадків, коли допускається зміна цільового призначення земель лісогосподарського призначення. Необхідність встановлення вичерпного переліку таких випадків пов'язане з особливим статусом лісів, їх біологічним та екологічним значенням.

Крім зміни цільового призначення земель лісогосподарського призначення лісове законодавство містить можливості для будівництва різних об'єктів на лісових територіях, що безпосередньо впливає на можливість реалізації публічних інтересів.

Таким чином, одним з напрямів вдосконалення лісового законодавства є становлення розгалуженої системи екологічних гарантій забезпечення публічних інтересів, що включає дієві норми зі збереження лісопокритих територій, недопущення їх зменшення, з охорони захисних лісів. Відсутність дієвих екологічних гарантій перешкоджає сталому управлінню лісами, їх збереженню для нинішнього і майбутніх поколінь, підвищенню їх ресурсно-економічного потенціалу.

Література:

1. Василюшина М.І. Правовое обеспечение публичных интересов в лесном законодательстве: автореф. дис.. к.ю.н. М., 2013. URL: <http://www.lawtech.ru/sites/default/files/avtoref1847.pdf>
2. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. в ред. Закону від 8 лютого 2006 р. № 3404-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3404-15>
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

*Шестовская Светлана Алексеевна
Соискатель кафедры экологического
и аграрного права Белорусского
государственного университета*

ОБРАЩЕНИЕ С ОТХОДАМИ АТОМНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ: ОСНОВЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Ожидаемо, в 2020 году Беларусь получит первую электроэнергию от эксплуатации Белорусской атомной электростанции. Каждая страна, начинающая развивать атомную энергетику, сталкивается с решением вопросов, связанных с обращением с радиоактивными отходами, образующимися в результате деятельности атомных станций.

Ядерные программы принимаются населением в большей степени позитивно, поскольку атомная энергетика позволяет решить экономические, социальные и экологические проблемы. Однако, при обсуждении вопроса о размещении отходов атомной энергетики (строении хранилищ эксплуатационных радиоактивных отходов) население, как правило, придерживается концепции «Not-In-My-Back-Yard» (NIMBY) [6]. Для Республики Беларусь вопрос о размещении, хранении и захоронении отходов атомной энергетики является активно обсуждаемым. Поэтому существуют объективные причины для проведения соответствующих исследований.

Систему белорусского законодательства, регулирующего обращение с отходами атомной энергетики, составляют международно-правовые акты, законы и акты законодательства, в том числе технические нормативные правовые акты, в которых устанавливаются требования в отношении процедур по выбору площадок для размещения установок, на которых происходит обращение с радиоактивными отходами, требования к проектированию, сооружению, эксплуатации и закрытию установок, а также проведения оценки безопасности данных объектов.

Основой для создания национальной правовой базы в области обращения с отходами атомной энергетики является Объединенная конвенция о безопасности обращения с отработавшим топливом и о безопасности обращения с радиоактивными отходами, ратифицированная Законом Республики Беларусь от 17 июля 2002 г. № 130-З (далее – Объединенная конвенция). Участники Объединенной конвенции устанавливают законодательные, регулирующие и административные меры для осуществления обязательств, вытекающих из ее положений. При этом законодательная и регулирующая основа предусматривает ведение соответствующих национальных требований в отношении безопасности, систему лицензирования, систему контроля, документации, отчетности, систему обеспечения выполнения требований законодательства в области обращения с радиоактивными отходами, четкое распределение обязанностей органов, занимающихся различными стадиями обращения с радиоактивными отходами.

Основные положения Объединенной конвенции нашли отражение в Законе Республики Беларусь от 30 июля 2008 г. № 426-З «Об использовании атомной энергии» (далее – Закон № 426-З), которым установлены государственные органы, осуществляющие государственное регулирование в области использования атомной энергии, требования к принятию решений о размещении и сооружении ядерной установки и (или) пункта хранения, требования по вопросам лицензирования деятельности, связанной с обращением с отходами атомной энергетики, и физической защиты отработавшего ядерного материала, системе обеспечения выполнения требований законодательства и иные требования. По мнению автора, необходимо пересмотреть регулирующие требования Закона № 426-З на предмет сведения к минимуму бланкетных норм [5], отразить содержание понятия «жизненный цикл» ядерной установки и (или) пункта хранения и раскрыть его содержание через систему регулирующих требований.

В настоящее время понятие отходов атомной энергетики раскрывается через сопоставление двух основных законов, регулирующих деятельность в области использования атомной энергии. В соответствии с абзацем семнадцатым статьи 1 Закона № 426-З и абзацем девятнадцатым статьи 1 Закона № 122-З отходы атомной энергетики представляют собой эксплуатационные радиоактивные отходы, образовавшиеся в результате

эксплуатации ядерной установки и (или) пункта хранения, в отношении которых отсутствует намерение либо которые не могут быть использованы по прежнему назначению, содержание радионуклидов в которых превышает уровни, установленные нормативными правовыми актами, в том числе техническими нормативными правовыми актами.

С целью определения основных направлений деятельности по безопасному обращению с отходами атомной энергетики разработана Стратегия обращения с радиоактивными отходами Белорусской атомной электростанции, утвержденная постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 2 июня 2015 г. № 460 (далее – Стратегия). Реализация Стратегии рассчитана на период до 2080 года, в течение которого будет совершенствоваться содержащаяся в Стратегии система обращения с отходами энергетики. Кроме системы обращения с отходами энергетики Стратегия содержит мероприятия по обращению с различными видами радиоактивных отходов, а также включает иные положения, такие как финансирование мероприятий, предусмотренных Стратегией, и ожидаемые результаты от реализации Стратегии.

Для выбора оптимального способа обращения с отходами атомной энергетики, включая их захоронение, вводится классификация радиоактивных отходов. В зависимости от агрегатного состояния отходы атомной энергетики подразделяются на следующие виды: твердые, жидкие, газообразные. В зависимости от удельной активности отходы атомной энергетики подразделяются на следующие категории: очень низкоактивные, низкоактивные, среднеактивные и высокоактивные.

Классификация радиоактивных отходов имеет важное значение для экологических отношений, поскольку от классификации зависит способ обращения с отходами атомной энергетики. Классификация радиоактивных отходов для обеспечения долгосрочной безопасности при захоронении, включающих отходы атомной энергетики, установлена постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 28 сентября 2010 г. № 47 «Об утверждении норм и правил по обеспечению ядерной и радиационной безопасности «Безопасность при обращении с радиоактивными отходами. Общие положения». Таким образом, осуществляется дифференцированный подход при определении методов обращения с отходами атомной энергетики по уровню опасности последствий на окружающую среду и здоровье человека.

Область использования атомной энергии, регулирующая отношения, связанные с обращением с отходами атомной энергетики, продолжает активно развиваться и совершенствоваться. Данное развитие влечет за собой создание определенного массива нормативных правовых актов и технических нормативных правовых актов, которые должны быть согласованы между собой [1; 2; 3]. В этой связи требуется системное законодательное регулирование отношений в данной области, а также научно обоснованные подходы к определению направлений такого

развития. По нашему мнению, совершенствование правового регулирования в этой сфере необходимо начинать с закрепления в законе определения соответствующих терминов, основных положений государственной политики в области обращения с отходами атомной энергетики, определить направления деятельности в области обращения с отходами данного вида, национальных приоритетов, принципы безопасности при обращении с отходами атомной энергетики и имеющиеся ресурсы для реализации политики. Наличие данных предписаний в законе будет соответствовать требованиям МАГАТЭ GSR, Part 5 «Обращение с радиоактивными отходами перед захоронением» [4].

Литература:

1. Бакиновская, О. А. Некоторые вопросы правового регулирования производства и потребления энергии, повышения энергоэффективности в контексте совершенствования механизмов регулирования воздействия на климат в Республике Беларусь / О. А. Бакиновская // Право в современном белорусском обществе : , сборник научных трудов / Национальный центр законодательства и правовых исследований ; [редколлегия Н. А. Карпович (главный редактор) и др.]. – : Колорград, 2018. – с. 538 – 543;
2. Гущин, Р. И. О перспективах совершенствования экологического законодательства / Р. И. Гущин // Правовая система Республики Беларусь : состояние, проблемы и перспективы развития : , сб. научн. ст. / ГрГУ им. Я. Купалы ; редкол. : С. Е. Чебуранова (гл.ред.) [и др.]. – Гродно, ГрГУ, 2016. – с. 140 – 142;
3. Коняева, Е. С. Понятие и виды принципов кодификационной деятельности / Е. С. Коняева // Правовая система Республики Беларусь : состояние, проблемы и перспективы развития : , сб. научн. ст. / ГрГУ им. Я. Купалы ; редкол. : С. Е. Чебуранова (гл.ред.) [и др.]. – Гродно, ГрГУ, 2016. – с. 10 – 13;
4. Обращение с радиоактивными отходами перед захоронением / Серия норм безопасности МАГАТЭ № GSR, Part 5, МАГАТЭ, Вена (2010) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.iaea.org/publications/8004/predisposal-management-of-radioactive-waste>. Дата доступа: 29.03.2019;
5. Тихиня, В. Г. Атомная энергетика и право : общий взгляд на проблему (на материалах Республики Беларусь) / В. Г. Тихиня // Актуальные проблемы развития современного белорусского государства и права : материалы Республиканской научно-практической конференции (Гродно, 16 – 17 апреля 2010 г.) / [редколлегия Н. В. Мисаревич (ответственный редактор) и др.]. – Гродно, 2010. – с. 19 – 23;
6. Local opposition and acceptance of a deep geological repository of radioactive waste in the Czech Republic: a frame analysis / Peter Ocelic, Jan Osicka, Veronika Zapletalova, Filip Cernoch, Bretislav Dancak // Energy Policy. – June 2017/ - С. 458-466;

Господарське право. Господарське процесуальне право. Фінансове право. Банківське право

*Лущик Анастасія Михайлівна
студент 2-го курсу магістратури
факультету екології і права,
спеціальність «Правознавство»,
Житомирський національний
агроекологічний університет,
м. Житомир, Україна*

*Куліковський Владислав Олегович
студент 2-го курсу магістратури
факультету екології і права,
спеціальність «Правознавство»,
Житомирський національний
агроекологічний університет,
м. Житомир, Україна*

*Науковий керівник: Бучинська Анна
Йосипівна, доцент кафедри
правознавства, Житомирський
національний агроекологічний
університет, м. Житомир, Україна*

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Актуальність проблеми. В умовах посиленого впливу внутрішніх та зовнішніх факторів у фінансово-економічному середовищі держави зростає значення системи управління державними фінансами як фундаментальної складової для розвитку інших сфер реалізації державної політики.

У найбільш узагальненому вигляді **управління** – це діяльність суб'єкта, що проявляється у цілеспрямованому, організуючому впливі на об'єкт управління, з метою приведення останнього у бажаний для суб'єкта стан. **Управлінська система** – являє собою сукупність взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів, які утворюють впорядковану системність, єдність.

Побудова ефективної та справедливої системи державних фінансів є важливим стимулом для динамічного розвитку економіки України [1, 608

с]. У цьому зв'язку збалансованість і раціональність використання фінансових ресурсів держави сприятиме формуванню сприятливого макроекономічного середовища для розвитку підприємницької діяльності та зростанню інвестицій, а також забезпечить гарантовану стабільність у системі соціального захисту населення.

Сьогодні в Україні сформувався вакуум у сфері стратегічного планування цілей реформування державних фінансів. Тому виникає необхідність розроблення нового плану дій, який враховував би фактичний стан системи державних фінансів і містив адекватні заходи для досягнення кінцевої мети – зростання економіки та добробуту населення [2, 343 с].

Усі управлінські дії, управлінські рішення у сфері державних фінансів мають відповідати основним принципам управління: об'єктивність, реальність, наукова обґрунтованість, демократизм, правова впорядкованість, публічність, контрольованість, узгодженість, поєднання централізації та децентралізації. При цьому мають використовуватися такі основні методи управління, фінансове прогнозування, фінансове планування, фінансове регулювання, фінансовий контроль тощо.

Особливої уваги набула проблема прозорості та контролю за витрачанням бюджетних коштів. Чинна система контролю є системою додаткових бюджетних обтяжень, оскільки перетворилася зі сфери реального державно-національного протекціонізму у сфері державних фінансів на систему моніторингу приватних інтересів тієї політичної сили, яка в конкретний проміжок часу набуває повноважень керувати діяльністю цього владного інституту. В умовах сьогодення він виконує номінальну управлінську функцію, чим зумовлює здорожчання вартості суспільного продукту, проте не сприяє ані зростанню суспільного споживання, ані скороченню бюджетних видатків, ані їх ефективності, тим більше не контролює справедливості розподілу [3, 432 с.]. У зв'язку з цим, необхідно запроваджувати та розвивати інститут незалежного фінансового контролю, який спирався би на досвід провідних країн світу, як приклад – принципи закону Сарбейнса-Окслі.

Послідовність управлінських дій у сфері державних фінансів повина слідувати такому алгоритму:

- виявлення проблем у сфері державних фінансів, що потребують розв'язання;
- аналіз та оцінка наявної ситуації;
- прогнозування та моделювання розвитку ситуацій у майбутньому;
- розробка та прийняття правових актів, рішень про необхідні організаційні заходи для розв'язання проблем;

- організація та виконання прийнятих управлінських рішень;
- оперативне управління з урахуванням можливих поточних коригувань;

- організація контролю за виконання управлінських рішень;

Залучення всіх складових системи управління державними фінансами сприятиме підвищенню якості та обґрунтованості прийняття управлінських рішень при реалізації єдиної державної фінансової політики (а саме бюджетної, боргової, податкової, митної, політики у сфері державного внутрішнього контролю тощо) та забезпеченню позитивного іміджу суб'єктів управління, що сприятиме впровадженню інноваційного підходу в управлінні державними фінансами та забезпечить реалізації стратегії економічного зростання країни [4, 22–33 с].

Розвиток системи управління державними фінансами, забезпечення подальшого підвищення ефективності її функціонування передбачає оптимізацію структури, функцій, поглиблення координації діяльності органів державної влади та управління, що провадять державну фінансову політику; також вдосконалення нормативно-правового регулювання комплексу її складових; реформування відносин між центром та регіонами з направленістю на децентралізацію владних повноважень, бюджетних ресурсів.

Список використаної літератури:

1. Василик О.Д. Державні фінанси України : підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / О.Д. Василик, К.В. Павлюк ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : НІОС, 2002. – 608 с.
2. Державне управління : навч. посіб. / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна, Л.Ю. Гордієнко ; за ред. А.Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
3. Луніна І.О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : монографія / І.О. Луніна. – К. : Наукова думка, 2006. – 432 с.
4. Кириленко О.П. Державні фінанси в умовах формування демократичного суспільства / О.П. Кириленко // Світ фінансів. – 2004. – № 1. – С. 22–33.

Інтелектуальна власність та його захист. Інформаційне право

Emilia Sielicka

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

Alicja Choma

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

Damian Kowalczyk

*PhD Candidate, Wrocław University of
Economics, Wrocław, Poland*

RESEARCHES AND THE PLAGIARISM. THE ANALYSIS OF THE PROBLEM ON THE EXAMPLE OF POLISH LAW

Introduction

The etymology of the word "plagiarism" is derived from the Latin word "plagiatus" which means stolen. This expression is used in colloquial language and means the theft by someone else's work, a part of this work, or even just a few sentences. Plagiarism is turning in someone else's work without footnote and citation. It is also called intellectual theft [Całoszyńska, 2010]. Plagiarism is not a new phenomenon and has existed from centuries. It was not always treated as theft. However, plagiarism always was associated with negative feelings. Nowadays, in Internet age, we meet with plagiarism more often. Most people do not realize that plagiarism is a crime. [Sołtysiak, 2009].

Science and plagiarism in law

Plagiarism is not only ethically reprehensible but it is also a crime affected by penalty in the sphere of civil law. The criminal adjustment regard to this situation is contained in the article. 115 paragraph 1. 1 on The Law of Copyright and Related Rights: "somebody who usurps the authorship or misleads the authorship of work or part of someone else's work or performance, is subject to a fine, the penalty of restriction of liberty or imprisonment for 3 years." [Czerwiński, 2013]. People are unconscious of the context of plagiarism in the law and also are unconscious of consequences of plagiarism. Plagiarism is forbidden in legal standards of private and public law and could have consequences in these two areas [Czerwiński, 2013]. Unfair use of someone else's idea is not the proof of crime according to article 115 paragraphs 1. Even in the case of research activities, where an idea is fundamental, the application

of article 115 paragraphs 1 is not applicable, until the acquisition of the copyrighted expression take place. It does not eliminate obvious ethical objections, for example use by the editor or reviewer of the journal the idea from article, which previous got refusal opinion and was not published [Drenth, 2005], [Ferenc-Szydełko, 2014]. The purpose of use someone else's work and mislead about the authorship of this work is not important. In the same way is treated the offender leaded by economic motives, as well as desired to gain recognition in the scientific community. For criminal liability do not have the importance the fact that the text which was used unlawfully was less popular on the market than the product of the plagiarism offender [Ferenc-Szydełko, 2014].

Of course it is not possible to create new, valuable text without other researchers' solutions. Each work especially in scientific area could not be created in isolation from its predecessors. It is natural and obvious to inspire by them during scientific work. The view on this subject was expressed by the Supreme Court in its judgment from 10 May 1963, (II) CR 128/63 " If the work was just use to create someone else's work and the author does not take to work fragments or content form someone else's work, this work is treated as independent." Not only inspiration by someone else's work is in copyright law allowed, but also taking it is even possible to quoting parts of works of other authors. In article 29 (1) 1-3 of the Act on Copyright and Related Rights it is called as the "right of quotation" [Całoszyńska, 2010].

Conclusion

Plagiarism causes natural objection of conscientious. However, it is the assessment of morality, which in the perception of the law often is insufficient to establish that something is acceptable or not. There is a need for effective application of the anti-plagiarism and anti-pathological rights. Efforts of assessment of plagiarism as a legal phenomenon are undertaken. What's more, it is important to define the consequences of plagiarism [Czerwiński, 2013].

Bibliography:

1. Cołoszyńska, Z., 2010, *Problemy z ochrona własności intelektualnej na przykładzie plagiatów naukowych*, Prokurator, vol. 4,
2. Czerwiński, T., 2013, *Plagiat naukowy w perspektywie akademickiej. Wybrane problemy*, Perspectiva, vol 1, no 22.
3. Drenth, P., 2005, Rzetelność w nauce, *Zagadnienia naukoznawstwa* vol. 3-4, p. 341-349 <http://www.ken.pan.pl/images/stories/pliki/Drenth-integrity.pdf> [access: 20.02.2019].
4. Ferenc-Szydełko, E. 2014, *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Warszawa.
5. Sołtysiak, S., 2009, *Plagiat. Zarys problemu*. AlmaMer, Warszawa. http://www.wydawnictwo.almamer.pl/spis_tresci/Plagiat_Zarys-problemu_Soltysiak_2009.pdf [access: 20.02.2019]

6. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Dz. U. 1994 no 24 p. 83
7. <http://www.sprp.com.pl/tresc/prokurator/7038c0f0885958a6b9ee13d712ed446b.pdf> [access: 23.02.2019]
8. http://perspectiva.pl/perspectiva_LSTH_pdf/pdf/p22/02CZERWINSKI.pdf [access: 23.02.2019]

*Федорук Аліна Дмитрівна
студентка, Дніпровський
національний університет ім. Олеся
Гончара*

THE WAYS TO PROTECT INTELLECTUAL PROPERTY ON THE INTERNET

A huge number of works are posted on the Internet without the consent of the copyright holders. Increasingly, the question arises of compliance with copyright in the World Wide Web.

Copyright laws apply, of course, to the Internet. There are no restrictions or special reservations that the copyright rules on the Internet act otherwise.

Copyright on the Internet is protected from infringement by the same methods provided for by national legislation, including judicially through civil, administrative or criminal proceedings. The only difference is that the ease of copying and the intangible nature of copyright objects on the Internet does not just as easily solve the problem of providing evidence of copyright infringement.

The protection of intellectual property on the Internet can fall into a number of areas that correspond to certain areas protected by copyright and industrial property law [2]:

- 1) protection of rights to the textual content (content) of the site - as an object of copyright in a literary work;
- 2) protection of rights to graphic elements (website design) - as an object of copyright in a graphic work;
- 3) protection of rights to a domain name - as an object of the right to a trademark or company name;
- 4) protection of rights to the site as a software - as an object of copyright in a computer program.

The methods of copyright confirmation on the text content (content) of a site can be the following [1]:

1. Obtaining a Certificate of Copyright Registration through «UkrPatent»

2. Deposit of a copy of the text in a special depository or in an independent depository. In this case, a certificate of deposit of the manuscript is issued.

3. Conducting a notary inspection of the text published on the Internet with the preparation of an appropriate protocol for the examination of evidence.

Legal methods of protecting a domain from encroachment may consist in the registration of a trademark or registration of a legal entity with a name similar to a domain name. Registration of a trademark may include the following procedures:

- 1) registration in «UkrPatent»;
- 2) international registration (under the Madrid Agreement);
- 3) European registration;
- 4) distribution of a trademark to a particular state.

The site is inherently a combination of software, and can be represented as software code. At the same time, you can use these methods of copyright protection [1]:

- 1) software registration in «UkrPatent»;
- 2) clause on transfer of software rights in the contract for the development of the site;
- 3) conclusion of a license agreement with the copyright holder of certain parts of the site code.

It is necessary to solve the problems of intellectual property through innovations: the development of methods of protection against hacking databases and so on. Indeed, the development of modern technology provides a person with a savvy lot of opportunities not only to commit a crime against intellectual property, but also to go unpunished. It is necessary to fight piracy, not only technically, but also legislatively, establishing and improving legislative and legal acts.

References:

1. Закон України "Про авторське право і суміжні права" Відомості Верховної Ради, 1994, ст.64 В редакції Закону N 2627-III (2627-14) від 11.07.2001, ВВР, 2001, N 43, ст.214
2. Свєрдлык Г., Малахов С. Гражданские правоотношения в Сети // Гарант 5.1., 2001, с. 49

*Кушнір Ірина Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку і аудиту, професор
кафедри економіки та
підприємництва Міжнародної
Кадрової Академії*

*Покотиленко Елла Дмитрівна
студентка ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

ЕЛЕКТРОННЕ ДЕКЛАРУВАННЯ МАЙНОВОГО СТАНУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Характерною рисою ХХІ ст. є становлення і розвиток інформаційного суспільства, яке найчастіше асоціюється із станом розвитку інформаційних технологій і засобів телекомунікації.

В інформаційному суспільстві всі галузі, пов'язані з інформатизацією, розвиваються швидшими темпами, домінують у його економічному розвитку [1, с. 22; 2, с. 63].

Все це є дуже важливим для створення у суспільстві дієвої антикорупційної системи. І одним з найбільш ефективних методів профілактики корупції є посилення фінансового контролю осіб, уповноважених на виконання державних та інших, прирівняних до них функцій, у тому числі й шляхом запровадження електронного декларування майнового стану цих осіб.

Відсутність дослідження електронного декларування в окремих країнах Європи з різними моделями інформаційного суспільства зумовлює недостатність даних при формуванні подібної системи в Україні, що впливає на нераціональне витрачання бюджетних коштів при пошуках оптимальної системи е-декларування.

Україна більше тяжіє до західноєвропейського типу інформаційного суспільства. Розглянемо особливості системи електронного декларування майнового стану державних службовців у деяких європейських державах.

Законодавством Великої Британії не визначений обов'язок декларування майнових активів державних службовців. Водночас, відповідно до Кодексу управління державною службою, державні службовці повинні задекларувати за місцем своєї роботи відомості про будь-який матеріальний/нематеріальний конфлікт інтересів, який може виникнути у зв'язку із займаною посадою.

Ще більш складна система декларування функціонує в Португалії. Слід зазначити, що в Португалії немає поняття подання декларацій

державними службовцями — усі португальські громадяни, підприємства та державні установи зобов'язані декларувати свої доходи в електронному вигляді. Усі дані та відповідні бланки декларацій заповнюються в електронному форматі у режимі он-лайн під особистим кодом доступу.

У Швеції система декларування подібна до португальської. Усі питання, що стосуються оподаткування в цій країні, знаходяться у компетенції Національної Податкової Ради. Подання декларацій регламентується шведським законодавством. Посадові особи не заповнюють спеціальних декларацій. Декларування здійснюється на загальних підставах кожним громадянином країни.

Для України актуальним є своєчасне забезпечення перевірки достовірності даних е-декларацій державних службовців, яке передбачене Законом України «Про запобігання корупції». Саме тому, слід вдосконалити національну систему електронного декларування майнового стану державних службовців з максимальним її наближенням до стандартів ЄС.

Література:

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл; пер. с англ. — М.: Academia, 2004. — 788 с.
2. Скалацький В.М. Концептуальні побудови та практичні моделі інформаційного суспільства / В.М. Скалацький // Гуманітарний часопис. — 2012. — № 4. — С. 62-69.

***Черняєва Олександра Олександрівна**
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки та управління
підприємством, Навчально-науковий
інститут менеджменту, економіки
та фінансів Президентського
університету ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

***Лєснєв Дмитро Олександрович**
студент ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОГРАМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ НА ОКП «ДОНЕЦЬКТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО»

Високий рівень корупції у всіх галузях народного господарства України гальмує розвиток національної економіки. За показниками всесвітнього рейтингу Corruption Perceptions Index у 2017 році Україна посіла, на жаль, 130 місце зі 180 країн світу [1].

З метою юридичного закріплення комплексу правил, стандартів і процедур щодо запобігання та протидії корупції у фінансово-господарській діяльності юридичною особою розроблюється та затверджується її антикорупційна програма.

На виконання ч. 2 ст. 62 Закону України «Про запобігання корупції» №1700 -VII від 14.10.2014р. [2], рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.03.2017р. «Про затвердження Типової антикорупційної програми юридичної особи», ОКП «Донецьктеплокомуненерго» було затверджено власну антикорупційну програму та назначено уповноважену особу з питань її реалізації на підприємстві.

Відповідно до законодавства обов'язковими вимогами до антикорупційної програми на підприємстві є:

антикорупційна програма підлягає затвердженню лише після її обговорення з працівниками підприємства;

текст антикорупційної програми постійно повинен перебувати у відкритому доступі для працівників підприємства;

крім трудових договорів з працівниками, положення щодо обов'язковості дотримання антикорупційної програми можуть бути включені і до договорів, які укладаються юридичною особою;

для реалізації вимог антикорупційної програми на підприємствах, для яких створення антикорупційної програми є обов'язковим, повинна бути призначена особа, відповідальна за реалізацію антикорупційної програми.

Нами пропонується при розробці та затвердженні антикорупційної програми виділяти наступні етапи (рис.1):

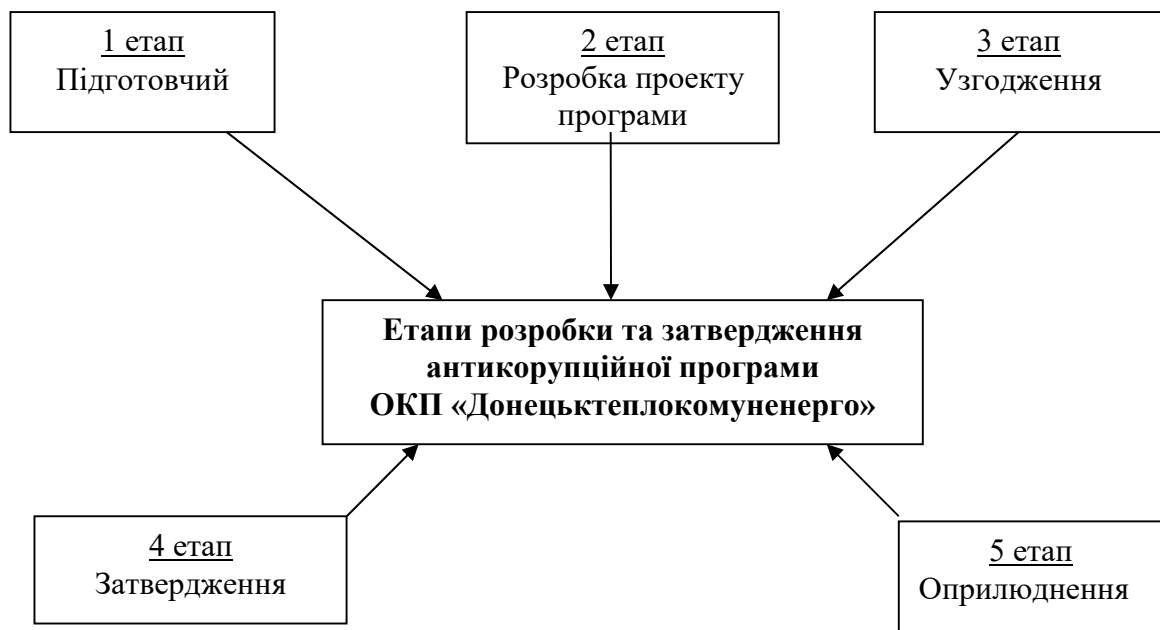

Рис.1. Етапи розробки та затвердження антикорупційної програми ОКП «Донецьктеплокомуненерго»

На нашу думку, на ОКП «Донецьктеплокомуненерго» слід створити відокремлений підрозділ по боротьбі із корупцією на чолі з уповноваженою особою, яка є відповідальною за реалізацію антикорупційної програми підприємства. Співробітники цього підрозділу повинні володіти навичками й мати практичний досвід у запобіганні та боротьбі з корупцією на великих підприємствах.

Література:

1. Official website of Transparency International. Retrieved from: <https://www.transparency.org>
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 49. – Ст. 2056.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Економіка, організація і управління підприємствами, галузями, комплексами

<i>Alicja Choma</i> BIG DATA - ETHICAL ASPECTS.....	3
<i>Emilia Sielicka</i> BUSINESS ETHICS.....	5
<i>Алфавваз Осама Фавваз Соуд</i> СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПОСЛУГ У СФЕРІ НЕМАТЕРІАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	7
<i>Ахновська Інна Олександрівна</i> ЗМІСТ ОСВІТИ У ПАРАДИГМІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.....	11
<i>Ачкасов Анатолій Єгорович, Гриценко Р.М., Мевлютова С.Г.</i> ВИБІР СТРАТЕГІЇ ВИХОДУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК.....	13
<i>Вовчик Наталія Леонівна</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ.....	15
<i>Карпович Виктор Францевич</i> ФОРМИРОВАНИЕ ИМПОРТНЫХ ЦЕН НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННУЮ ПРОДУКЦИЮ ВО ВЗАИМНОЙ ТОРГОВЛЕ СТРАН ЕАЭС В РАМКАХ ТРЕБОВАНИЙ ВТО.....	20
<i>Мерчанський Володимир Вікторович, Ковальчук Ірина Миколаївна</i> ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В АГРОБІЗНЕСІ.....	22
<i>Федоренко Ірина Анатоліївна, Приходько А.А., Ярошенко М.О.</i> ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	24

Менеджмент

<i>Кушнір Ірина Миколаївна, Макєєва Катерина Олексіївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ ЯКОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ: НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ.....	27
--	----

Маркетинг

<i>Токман Дар'я Анатоліївна</i> НАЙДОРОЖЧИЙ ОФІЦІЙНИЙ БРЕНД УКРАЇНИ.....	29
--	----

Бухгалтерський облік, аналіз і аудит

<i>Гуменюк Ірина Леонтіївна, Валяровський М.В.</i> ОЦІНКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	32
---	----

<i>Кравцова Анна Александровна</i> БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЁТ В ИНТЕРНЕТ-МАГАЗИНАХ.....	34
---	----

Банківська справа. Гроші, фінанси і кредит

<i>Emilia Sielicka, Alicja Choma</i> COLLECTION, PROCESSING AND TRADE OF DATA IN THE FINANCIAL INDUSTRY.....	36
--	----

<i>Гупаловська Мирослава Богданівна, Внук Христина Петрівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ.....	39
---	----

<i>Притула Любов Олександрівна</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ БАНКУ.....	40
---	----

Податкова система. Бюджетна система

<i>Emilia Sielicka, Alicja Choma, Damian Kowalczyk</i> COSTS OF NEW OBLIGATIONS DUE TO LEGISLATIVE CHANGES IN THE AREA OF TRANSFER PRICE DOCUMENTATION BASED ON POLAND EXAMPLE.....	42
---	----

Логістика і транспорт

<i>Emilia Sielicka, Alicja Choma, Damian Kowalczyk</i> COST AND BENEFITS OF WASTE RECYCLING AFTER CAR TRANSPORT.....	45
--	----

Черняєва Олександра Олександрівна, Кушнір Юлія Олексіївна ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	47
--	----

Світова економіка та міжнародні економічні відносини

Бондаревська Ксенія Валентинівна, Бугрім Дар'я Сергіївна ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА МІЖНАРОДНУ ТРУДОВУ МІГРАЦІЮ.....	50
--	----

Сілова Яна Володимирівна ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИВАННЯ У ФОНДОВІ АКТИВИ.....	52
---	----

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Теорія та історія держави і права. Філософія права. Історія політичних і правових вчень

Пасмор Юлія Вікторівна ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ НАУКИ – ДРАЙВЕР СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	54
--	----

Конституційне право. Конституційне процесуальне право. Міжнародне право

Maxurov Aleksey Anatolyevich COORDINATION NORMS OF LAW IN THE CONSTITUTION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA.....	58
---	----

Митюшон Владислав Володимирович КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	59
---	----

Слободянюк Діана Олегівна ГЕНЕЗИС ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТРУКТУРИ.....	62
--	----

Снівак Ірина Вікторівна АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ”: ХРОНІКИ ЗРОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ.....	65
--	----

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право.
Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне
приватне право. Трудове право та право соціального забезпечення**

Krupovic Larysa LEGAL REGULATION OF POSTED WORKERS IN
UKRAINE.....70

Абражєвич Дар'я Артемівна МЕТА І ОСОБЛИВОСТІ
ПІДГОТОВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ
СУДОЧИНСТВІ.....73

Гуйван Петро Дмитрович ПРАВО НА ПОЗОВ: МАТЕРІАЛЬНІ І
ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ.....75

Кульбабська Ірина Василівна РОЛЬ МЕДІАЦІЇ У ВИРІШЕННІ
ТРУДОВИХ СПОРІВ.....80

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право.
Судоустрій. Правоохоронні органи, прокуратура та адвокатура**

Miakota Oksana Viktorivna ANTI-CORRUPTION COURT AS A NEW
IDEA OF JUSTICE ESTABLISHMENT.....83

Бойчук Дмитро Валерійович ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ
ГРОМАДЯНСТВА БЕЗВІСНО ВІДСУТНІМИ ЧИ ОГолоШЕННЯ ЇХ
ПОМЕРЛИМИ.....86

Корчагіна Анастасія Миколаївна ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ
ДАНИХ, ОДЕРЖАНИХ У РЕЗУЛЬТАТІ ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОВО-
ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ У ПРОЦЕСІ РОЗСЛІДУВАННЯ
ЗЛОЧИНІВ.....88

**Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право. Митне
та податкове право. Муніципальне право**

Гедульянов Вадим Едуардович СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ:
ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ.....91

Коротун Олена Миколаївна ДО ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....95

Лук'яненко Юлія Юрївна ОГЛЯД РЕФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ.....98

Потін Микола Миколайович АУКЦІОННІ КОМІСІЇ ЯК УЧАСНИКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРИВАТИЗАЦІЇ.....101

Екологічне право. Земельне право. Аграрне право

Ільків Наталія Володимирівна ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У ЛІСОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....104

Шестовская Светлана Алексеевна ОБРАЩЕНИЕ С ОТХОДАМИ АТОМНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ: ОСНОВЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ.....106

Господарське право. Господарське процесуальне право. Фінансове право. Банківське право

Луцик Анастасія Михайлівна, Куліковський Владислав Олегович СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ.....110

Інтелектуальна власність та його захист. Інформаційне право

Emilia Sielicka, Alicja Choma, Damian Kowalczyk RESEARCHES AND THE PLAGIARISM. THE ANALYSIS OF THE PROBLEM ON THE EXAMPLE OF POLISH LAW.....113

Федорук Аліна Дмитрівна THE WAYS TO PROTECT INTELLECTUAL PROPERTY ON THE INTERNET.....115

Антикорупційна діяльність

Кушнір Ірина Миколаївна, Покотиленко Елла Дмитрівна

ЕЛЕКТРОННЕ ДЕКЛАРУВАННЯ МАЙНОВОГО СТАНУ

ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....117

Черняєва Олександра Олександрівна, Лєснєв Дмитро Олександрович

АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОГРАМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАПОБІГАННЯ

ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ НА ОКП

«ДОНЕЦЬКТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО».....118

Підписано до друку 07.10.2019р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 90 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net

